

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ: 2022-23

«Η χρήση της Γεωοικονομίας ως εργαλείου εξυπηρέτησης των στόχων της εξωτερικής πολιτικής της Κίνας-οι οικονομικές και γεωπολιτικές επιπτώσεις της πρωτοβουλίας «Belt and Road Initiative»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μεταπτυχιακός φοιτητής

Νικόλαος Ηλίας

ΑΜ:2222Μ003

Δεκέμβριος 2023

Τριμελής Επιτροπή: Καθηγητές Αρβανιτόπουλος Κωνσταντίνος, Παπασωτηρίου
Χαράλαμπος, Τσιμώνης Κωνσταντίνος

Επιβλέπων: Καθηγητής Αρβανιτόπουλος Κωνσταντίνος

Copyright © Νικόλαος Ηλίας, 2023

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Αφιέρωση

*Αφιερώνω την εργασία στη μνήμη των γονέων μου,
που μου μετέδωσαν τις ιδέες τους για την αξία της
εργασίας και της γνώσης*

Συντομογραφίες

AIB	Asian Infrastructure Investment Bank
ASAT	Anti satellite Testing
ASEAN	Ένωση Εθνών της Νοτιοανατολικής Ασίας
ASEM	Διάσκεψη Ασίας - Ευρώπης
BEIDOU	Beidou Chinese Navigation Satellite System
BIRN	Balkan Investigative Reporting Network
OBOR-BRI	One Belt One Road/Belt and Road Initiative
BRICS	Brazil Russia India China South Africa
ΒΠΠ	Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος
ΔΣ	Διεθνείς Σχέσεις
EAEU	Ευρασιατική Οικονομική Ένωση
€	Euro
CGD	Κέντρο για την Παγκόσμια Ανάπτυξη
CPEC	China Pakistan Economic Corridor
DSR	Digital Silk Road
GPS	Global Position Satellite
GDI	Global Development Initiative
GDSI	Global Digital Security Initiative
G2	Global Two
HB	Ηνωμένο Βασίλειο
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
SIC	State Information Center
SCO	Οργανισμός Συνεργασίας της Σαγκάης
NDRC	National Development and Reform Commission
SOG	Southeast Europe Society
ΔΟΕ	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας
ΚΚΚ	Κομμουνιστικό Κόμμα Κίνας
TN	Τεχνητή Νοημοσύνη
ΦΔΤ	Φιλελεύθερη Διεθνής Τάξη
Free Rider	Ο επωφελούμενος κάτι δωρεάν
RMB/CNY	China Renminbi or China Yuan -Το νόμισμα της Κίνας
RCEP	Regional Comprehensive Economic Partnership Agreement

Table of Contents

Εισαγωγή.....	8
Μέρος Πρώτο	12
Κεφάλαιο 1	12
Γεωπολιτική, Γεωοικονομία, Γεωστρατηγική και η μεταξύ τους σχέση	12
1.1 Η έννοια της Γεωπολιτικής και της Γεωοικονομίας.....	12
1.2 Σχέση Γεωπολιτικής και Γεωοικονομίας	13
Κεφάλαιο 2.....	14
Η εφαρμογή της Γεωοικονομίας στην Εξωτερική Πολιτική των Κρατών.....	14
2.1 Οι οικονομικές και πολιτικές συνέπειες από την εφαρμογή της Γεωοικονομίας.....	15
2.2 Η Γεωοικονομία ως εργαλείο εθνικής ισχύος	16
Κεφάλαιο 3.....	17
Πως χρησιμοποιεί η Κίνα τη Γεωοικονομία και τη Γεωστρατηγική για να επιτύχει τους σκοπούς της Εξωτερικής της Πολιτικής	17
3.1 Παραδείγματα εφαρμογής της Γεωοικονομίας	18
Μέρος Δεύτερο.....	22
Κεφάλαιο 4.....	22
Το Πρόγραμμα της Κίνας « Belt and Road Initiative».....	22
4.1 Οι Λόγοι δημιουργίας της Πρωτοβουλίας της Κίνας Belt and Road (BRI).....	24
4.2 Συστατικά μέρη της πρωτοβουλίας BRI-ο λόγος ονομασίας της.....	26
4.3 Οι Περιοχές ανάπτυξης της Πρωτοβουλίας BRI.....	26
4.3.1 Η Πρωτοβουλία BRI στην Ασία.....	26
4.3.2 Η Πρωτοβουλία Belt and Road στην Αφρική.....	27
4.3.3 Η Πρωτοβουλία Belt and Road στην Ευρώπη.....	27
4.3.3.1 Οι επιπτώσεις της πρωτοβουλίας BRI στην Ευρώπη	28
4.3.4 Η Πρωτοβουλία Belt and Road στα Βαλκάνια	28
4.3.4.1 Τα Στρατηγικά συμφέροντα της Κίνας στα Δυτικά Βαλκάνια	28
4.3.4.2 Οι λόγοι της διείσδυσης της Κίνας στα Δυτικά Βαλκάνια	29
4.3.5 Η Πρωτοβουλία Belt and Road στην Ελλάδα.....	30
4.3.5.1 Ο ρόλος και σημασία της Ελλάδας στην Κινεζική πολιτική διείσδυσης στα Βαλκάνια	30
4.3.5.2 Η κομβική σημασία της Ελλάδας για την Κίνα	32
4.3.6 Η Πρωτοβουλία Belt and Road στην Ιταλία.....	33

Κεφάλαιο 5.....	34
Τα Χαρακτηριστικά της πρωτοβουλίας BRI.....	34
Κεφάλαιο 6.....	36
Οι περιοχικές επιπτώσεις της πρωτοβουλίας BRI.....	36
Κεφάλαιο 7.....	38
Οι Λόγοι πιθανής επιτυχίας υλοποίησης της πρωτοβουλίας BRI της Κίνας	38
Κεφάλαιο 8.....	39
Ανασταλτικοί παράγοντες, περιορισμοί και εμπόδια στην υλοποίηση της πρωτοβουλίας BRI	39
8.1 Οι Εσωτερικοί παράγοντες που υπαγορεύουν την πολιτική της Κίνας.....	40
8.2 Οι Εξωτερικοί παράγοντες που υπαγορεύουν την πολιτική της Κίνας.....	42
8.3 Σχέση μεταρρυθμίσεων και διατήρησης του Κινεζικού Καθεστώτος.....	43
Μέρος Τρίτο.....	44
Κεφάλαιο 9.....	44
Θεωρητική και Μεθοδολογική Προσέγγιση της πρωτοβουλίας BRI στο πλαίσιο της σχέσης των υπερδυνάμεων ΗΠΑ-Κίνας.....	44
9.1 Προσπάθεια κατανόησης του σκοπού και της αληθινής φύσης της πρωτοβουλίας BRI ..	44
9.2 Η Απάντηση της Δύσης στην κινεζική πρωτοβουλία Belt and Road.....	52
9.2.1 Η Στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	52
9.2.2 Γεωοικονομικός Πόλεμος.....	56
Κεφάλαιο 10.....	57
Η Παγκόσμια Τάξη και η πρωτοβουλία BRI	57
10.1 Εναλλακτικές απόψεις στο Ερώτημα : Εάν η Κίνα είναι Αναθεωρητική ή Status Quo Δύναμη. 59	
Συμπεράσματα.....	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	69

Γραφήματα

Παράρτημα Α «Συμμετέχοντα Κράτη στο Πρόγραμμα της Κίνας Belt and Road Initiative»

2 Γραφήματασελ. 76

Παράρτημα Β «Η Πρωτοβουλία BRI στο Παγκόσμιο Εμπόριο, Επενδύσεις, Οικονομικό Τοπίο»

1 Γράφημασελ. 77

Παράρτημα Γ «Χάρτης όδευσης του BRI από τον Πειραιά στη Βουδαπέστη»

1 Γράφημασελ. 78

Παράρτημα Δ «Πίνακας κινεζικών μέτρων οικονομικού εξαναγκασμού κρατών»

1 Γράφημασελ. 79-82

Παράρτημα ΣΤ «Αποτίμηση της πρώτης δεκαετίας της πρωτοβουλίας BRI»

1 Γράφημασελ. 86-88

Εισαγωγή

Η πολιτική είναι ένα εργαλείο των οικονομικών και τα οικονομικά¹ ένα εργαλείο της πολιτικής και ειδικότερα της εξωτερικής πολιτικής στις διεθνείς σχέσεις. Ιστορικά έχει διαπιστωθεί μία διασύνδεση και επικάλυψη μεταξύ οικονομικών και πολιτικής, αφού από τη μία, η έλλειψη πόρων μπορεί να προκαλέσει πολιτική αντιπαλότητα και από την άλλη, ένα κράτος μπορεί να ασκήσει πολιτική επιρροή σε κάποιο άλλο κράτος, με την παροχή ανταμοιβών (θετικών κινήτρων) ή την παρακράτηση-παρεμπόδιση του οικονομικού του πλεονεκτήματος, που το κράτος αυτό διαθέτει, την επιβολή κυρώσεων (αρνητικών κινήτρων).

Τέτοιες περιπτώσεις στο παρελθόν υπήρξαν, το Αραβικό εμπάργκο πετρελαίου, το 1973, το Αμερικανικό εμπάργκο στα σιτηρά, λόγω της σοβιετικής εισβολής στο Αφγανιστάν, το πάγωμα των ιρανικών περιουσιακών στοιχείων το 1980, στην κρίση λόγω της κράτησης των αμερικανών ομήρων, πρόσφατα, το άνοιγμα-κλείσιμο της στρόφιγγας παροχής φυσικού αερίου από τη Ρωσία και η παρεμπόδιση της εξαγωγής σιτηρών από την Ουκρανία. Η Κίνα επιλέγεται ως το καλύτερο παράδειγμα, για να κατανοηθεί πώς τα γεωοικονομικά εργαλεία λειτουργούν στην πράξη και πως μπορούν να συνδυαστούν για να παράξουν το βέλτιστο αποτέλεσμα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα εφαρμογής της Γεωοικονομίας, αποτελεί η πρωτοβουλία της Κίνας «Μία Ζώνη - Ένας Δρόμος», στρατηγικό εγχείρημα, πρωτόγνωρο σε έκταση και ένταση, που φαίνεται ότι θα συνδιαμορφώσει² τη παγκόσμια οικονομική και γεωπολιτική σκηνή τον 21^ο αιώνα.

Το BRI είναι η πλέον φιλόδοξη πρωτοβουλία³ εφαρμογής της γεωοικονομίας στις διεθνείς σχέσεις της Κίνας, με μια επίγεια οικονομική ζώνη και ένα θαλάσσιο δρόμο σύνδεσης της με ένα μεγάλο μέρος του πλανήτη. Το BRI συνδέει την Κίνα με την Ευρώπη, μέσω της ΝΑ Ασίας, της Κεντρικής Ασίας και της Μέσης Ανατολής,

¹ BALDWIN DAVID, *Economic Statecraft*, Princeton University Press, New Edition, Princeton & Oxford, 2020, ISBN: 9780691204420.page.1

² ΝΤΟΚΟΣ ΘΑΝΟΣ-ΤΣΑΚΩΝΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, *Ο Δρόμος είναι τα Βήματα μας-Οδικός Χάρτης Εθνικής Ασφάλειας για την Ελλάδα του Μέλλοντος*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, Δεκέμβριος 2019, ISBN:978-960-08-0839-1,σελ.29

³ Κυριακοπούλου Μάρω, «Ο Δρόμος του Μεταξιού και οι ανησυχίες της Δύσης», SAFIA BLOG, δημοσίευση 2-01-2019,(τ.π) 22=07-2023 18:31 τοπική ώρα <https://thesafiablog.com/2019/01/02/analysis-kyriakopoulou/>

περιλαμβάνει περιοχές που παράγουν το 55% του παγκόσμιου (ΑΕΠ), αποτελούν το 70% του παγκόσμιου πληθυσμού και το 75% των αποθεμάτων ενέργειας.

Το πρόβλημα της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας στις υποδομές και στα βαρέα μηχανήματα, επιλύεται με κινεζικές επενδύσεις στο εξωτερικό, μέσω του BRI, που ενεργοποιεί τη ζήτηση για τα αγαθά αυτά, με διατήρηση ή και επέκταση της απασχόλησης. Επειδή οι υποδομές και η συνδεσιμότητα είναι τα κύρια εμπόδια στο εμπόριο σήμερα, η άρση των εμπορικών φραγμών και η δημιουργία δρόμων ελευθέρων συναλλαγών, στις γειτονικές της περιοχές, συμφέρει την Κίνα.

Η Κίνα επιδιώκει μεγαλύτερη πρόσβαση στις ξένες αγορές, για να εξωτερικεύσει την πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα της στις κατασκευές και τις υπηρεσίες, μέσω των εξαγωγών, για να υποστηρίξει τις επιχειρήσεις της, για να αποκτήσει μερίδιο αγοράς σε νέους τομείς, όπως στο ηλεκτρονικό εμπόριο και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Το BRI επιδιώκει να καταστήσει τα κινεζικά προϊόντα ανταγωνιστικότερα στην ευρωπαϊκή αγορά, με μείωση των χρόνων αποστολής και να συνεισφέρει στην αντιστάθμιση του αυξανόμενου κόστους παραγωγής στην Κίνα. Το δέλεαρ που προσφέρει η Κίνα είναι οι άμεσες ξένες επενδύσεις, που χρειάζονται οι αναδυόμενες αγορές, παρέχοντας στις χώρες-εταίρους, έργα υποδομής μεγάλης κλίμακας.

Παρά την προβαλλόμενη από την Κίνα συνεργασία, ως αμοιβαία επωφελή⁴, το BRI δεν ωφελεί τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵. Το BRI έχει, πέραν του οικονομικού σκοπού, «Ιδεατική» και «Κανονιστική» χροιά, αποσκοπεί να προσελκύσει ξένα ακροατήρια και το εσωτερικό κινεζικό ακροατήριο, για να υποστηρίξει την πολιτική της «ήπιας δύναμης της Κίνας» στο εξωτερικό και τη νομιμοποίηση του κινεζικού καθεστώτος στο εσωτερικό. Η Κίνα δύναται, μέσω της Γεωοικονομίας, να

⁴ Τάρκας Αλέξανδρος, «Τί ζητάνε οι Κινέζοι από τον Μητσοτάκη», SL Press, δημοσιεύθηκε 25-10-2023, (τ.π) 26-10-2023 11:08 τοπική ώρα <https://slpress.gr/politiki/ti-zitane-oi-kinezoi-apo-ton-mitsotaki/> «επιδείνωση του εμπορικού ισοζυγίου, σε βάρος της Ελλάδας, κατά ετήσιο μέσο όρο κοντά στο 20% από το 2018 ως το 2021 και σχεδόν κατά 50% το 2022»

⁵ Ibid. Κυριακοπούλου Μάρω «Ο Δρόμος του Μεταξίου και οι ανησυχίες της Δύσης» «Λόγω της αύξησης των κινεζικών εξαγωγών σε χώρες κατά μήκος του OBOR, μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες, Γαλλία, Γερμανία Ιταλία, μεταξύ 2008-2014, έχουν μείωση των εξαγωγών τους σε απόλυτες τιμές - 12,-6,-14, αντίστοιχα»

εξυπηρετήσει τα εθνικά της συμφέροντα, με βέλτιστο τρόπο, μετριάζοντας τη διακινδύνευση ένοπλης σύγκρουσης με τους ανταγωνιστές της.

Κύρια Ερευνητικά ερωτήματα

- Πώς εφαρμόζεται η Γεωοικονομία στην Εξωτερική Πολιτική των Κρατών διαχρονικά;
- Γιατί η Κίνα χρησιμοποιεί τη Γεωοικονομία και τη Γεωστρατηγική για να επιτύχει τους σκοπούς της Εξωτερικής της Πολιτικής;
- Ποιοι είναι οι επιδιώξεις, ο σκοπός και οι στόχοι της πρωτοβουλίας BRI ;
- Πως η Κίνα επιδιώκει, μέσω της Γεωοικονομίας, να επιτύχει τους στόχους της εξωτερικής της πολιτικής, πλούτο (οικονομική ανάπτυξη - ευμάρεια, γόητρο (διεθνή πολιτική επιρροή), ισχύ (με την ευρεία έννοια) μετριάζοντας τη διακινδύνευση ένοπλης σύγκρουσης με τους ανταγωνιστές της;
- Πως αποκρυπτογραφείται η πρωτοβουλία BRI και η γεωοικονομική προσέγγιση της εξωτερικής πολιτικής της Κίνας, ως πρόκληση για τις θεωρίες των διεθνών σχέσεων;

Περίληψη

Η Εργασία αποτελείται από την εισαγωγή και τρία μέρη, πρώτο μέρος: Κεφάλαιο 1. Ορισμός Γεωπολιτικής, Γεωοικονομίας, Γεωστρατηγικής και οι μεταξύ τους σχέσεις , Κεφάλαιο 2. η Γεωοικονομία στην εξωτερική πολιτική των κρατών και ως εργαλείο εθνικής ισχύος, Κεφάλαιο 3. η Γεωοικονομία και Γεωπολιτική στην εξωτερική πολιτική της Κίνας, δεύτερο μέρος: Κεφάλαιο 4. η πρωτοβουλία BRI, ο σκοπός, τα συστατικά της μέρη, οι περιοχές ανάπτυξης, Κεφάλαιο 5. τα χαρακτηριστικά του BRI, Κεφάλαιο 6.οι περιοχικές επιπτώσεις του BRI, Κεφάλαιο 7.τα πλεονεκτήματα του BRI, Κεφάλαιο 8.τα μειονεκτήματα του BRI, τρίτο μέρος: Κεφάλαιο 9. Θεωρητική και Μεθοδολογική Προσέγγιση της πρωτοβουλίας BRI στο πλαίσιο της σχέσης των υπερδυνάμεων ΗΠΑ-Κίνας, η αποκρυπτογράφηση του σκοπού και της αληθινής φύσης του BRI, η απάντηση της Δύσης στο BRI, Κεφάλαιο 10.η παγκόσμια τάξη και το BRI,εναλλακτικές απόψεις στο Ερώτημα: Είναι η Κίνα αναθεωρητική ή δύναμη Status Quo,τα συμπεράσματα, η βιβλιογραφία, τα παραρτήματα.

Λέξεις- κλειδιά

Γεωπολιτική – Γεωοικονομία – Γεωστρατηγική – Εργαλεία Εξωτερικής Πολιτικής - Οικονομική Ανάπτυξη - Πολιτική Επιρροή – Παγκόσμια τάξη - BRI

Μεθοδολογία

Θα επιχειρηθεί, μέσω των θεωριών των διεθνών σχέσεων, να απαντηθούν τα ανωτέρω ερευνητικά ερωτήματα, πως δηλαδή η πρωτοβουλία BRI υπηρετεί την οικονομική ανάπτυξη της Κίνας, την άνοδο της ισχύος και της διεθνούς επιρροής της, πως διευρύνει τους στόχους και τις φιλοδοξίες της, εάν προκαλεί ανησυχία στους ανταγωνιστές της και κυρίως στις ΗΠΑ, για τις ηγεμονικές βλέψεις της Κίνας που απειλούν να εκτοπίσουν τις ΗΠΑ από την πρώτη θέση ή να τις παραμερίσουν, δημιουργώντας μια άλλη παράλληλη σινοκεντρική διεθνή τάξη και εάν τελικά ο οικονομικός ανταγωνισμός, μπορεί να οδηγήσει σε ένοπλη σύγκρουση Κίνας-ΗΠΑ ή πως αυτή μπορεί να αποφευχθεί.

Οι θεωρίες εξετάζουν την πολιτική της Κίνας και τις διεθνείς της σχέσεις, ως προς το επίπεδο ανάλυσης και ως προς τους τύπους των ανεξάρτητων μεταβλητών, που μπορεί να είναι υλικές μεταβλητές/παράγοντες ισχύος, θεσμικές μεταβλητές/ παράγοντες αλληλεξάρτησης, ιδεατικές μεταβλητές/διυποκειμενικές αντιλήψεις.

Από τις θεωρίες αυτές, άλλες εστιάζουν στο Μάκρο επίπεδο ανάλυσης (διεθνές σύστημα - περιφερειακά υποσυστήματα), άλλες στο Μίκρο επίπεδο ανάλυσης (κράτος, δρώντες στο εσωτερικό του) και σε ένα είδος ανεξάρτητων μεταβλητών, είτε υλικών (ρεαλισμός), είτε θεσμικών (φιλελευθερισμός), είτε ιδεατικών (κονστρουκτιβισμός).

Οι θεωρίες μέσω των οποίων θα επιχειρηθεί να απαντηθούν τα ερωτήματα είναι: ο ρεαλισμός, ο φιλελευθερισμός, ο κονστρουκτιβισμός, ο αναλυτικός εκλεκτισμός, άλλες εναλλακτικές θεωρίες, που όμως έχουν περιορισμούς στην ανάλυση, καθώς αδυνατούν να αναδείξουν όλες τις ανεξάρτητες μεταβλητές που αλληλεπιδρούν για να παραχθεί ένα αποτέλεσμα, χαρακτηρίζονται από έναν επεξηγηματικό μονισμό⁶ και μια μονοαιτιακή εμμονή.

⁶ ΓΚΟΦΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ-ΤΖΙΦΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, «Η Άνοδος της Κίνας και το Μέλλον των Σινο-Αμερικανικών Σχέσεων-Μία Θεωρητική Χαρτογράφηση » από το Συλλογικό τόμο ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ-ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΑΣΤΕΡΗΣ , *Η Κίνα και οι Άλλοι-Οι Σχέσεις της Κίνας με την Ευρώπη και τον Κόσμο*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2013,ISBN:978-960-02-2780-2,σελ.45-74

Μέρος Πρώτο

Κεφάλαιο 1

Γεωπολιτική, Γεωοικονομία, Γεωστρατηγική και η μεταξύ τους σχέση

1.1 Η έννοια της Γεωπολιτικής και της Γεωοικονομίας

Η Γεωπολιτική⁷ «εξετάζει την αλληλεπίδραση του φυσικού γεωγραφικού διαμελισμού με το ανθρώπινο πολιτιστικό οικοδόμημα για την εξασφάλιση της οικονομικής και στρατιωτικής κυριαρχίας μίας Δύναμης σε ένα συγκεκριμένο χώρο στον πλανήτη».

Ο σκοπός της γεωπολιτικής προσέγγισης των διεθνών σχέσεων από το κράτος είναι η διατήρηση, ή η ενίσχυση της ισχύος του, στο παγκόσμιο ισοζύγιο ισχύος, για την εξυπηρέτηση του εθνικού του συμφέροντος, όπως το προσλαμβάνει το κράτος, συμφέροντος που υπηρετεί πρωτίστως την ανάγκη της ύπαρξης του, της ασφάλειας του, της ευημερίας του. Η γεωπολιτική μελετά την ισχύ υπό το γεωγραφικό πρίσμα, δηλαδή τη στρατηγική σημασία που έχει για ένα κράτος μια θέση στο χώρο, που η κατάληψη, απόκτηση, διατήρηση της, συνδράμει στην ενδυνάμωση της ισχύος του, εξαρτάται δηλαδή από τη γεωγραφία.

Η Γεωοικονομία⁸ είναι «η χρήση οικονομικών μέσων από το κράτος για την εξυπηρέτηση και την υπεράσπιση των εθνικών συμφερόντων του και την παραγωγή ωφέλιμων γεωπολιτικών αποτελεσμάτων, αλλά και οι επιπτώσεις των οικονομικών δράσεων άλλων κρατών στους γεωπολιτικούς στόχους ενός κράτους»

Η Γεωπολιτική είναι μια μέθοδος για την ανάλυση της εξωτερικής πολιτικής που αποσκοπεί στην κατανόηση, στην εξήγηση, στην πρόβλεψη της διεθνούς πολιτικής συμπεριφοράς, κυρίως από την οπτική γωνία των γεωγραφικών μεταβλητών.

Η Γεωπολιτική με σκοπό την ισχύ, είναι παίγνιο «μηδενικού αθροίσματος», ενώ η Γεωοικονομία είναι παραδοσιακά παίγνιο «θετικού αθροίσματος», αλλά όχι μόνο,

⁷ ΛΟΥΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, *Η Γεωπολιτική*, Εκδόσεις Τροχαλία, Έκδοση Πρώτη, Νοέμβριος 2000, ISBN:960-7809-86-6.σελ.24-34

⁸ BLACKWILL, ROBERT D. & HARRIS, JENNIFER M., *War By Other Means: Geoeconomics and Statecraft* (Cambridge, Massachusetts & London, England: The Belknap Press of Harvard University Press, 2016, ISBN:9780674979796, page. 20-25

επιδιώκει ενίοτε και άλλους μη οικονομικούς σκοπούς. Έχει παρατηρηθεί ότι τα οικονομικά μέσα όταν χρησιμοποιηθούν ως γεωπολιτικό όπλο, δύνανται να παράξουν αποτελέσματα, ομοίως καταστροφικά και «μηδενικού αθροίσματος», όπως αυτά που προκαλούν τα παραδοσιακά στρατιωτικά μέσα προβολής κρατικής ισχύος.

Στην Γεωπολιτική τα στοιχεία που δίνουν πλεονέκτημα ⁹είναι: η δημογραφία, οι φυσικοί πόροι, οι στρατιωτικές δυνάμεις, στη Γεωοικονομία που συμπληρώνει τη γεωπολιτική, πλεονέκτημα παρέχουν, το ύψος του ΑΕΠ, ο ρυθμός ανάπτυξής του, οι διεθνείς συναλλαγές, το εμπορικό ισοζύγιο, τα αποθέματα συναλλάγματος, οι επενδύσεις, η παροχή δανείων και διεθνούς βοήθειας.

1.2 Σχέση Γεωπολιτικής και Γεωοικονομίας

Η σχέση της Γεωπολιτικής με τη Γεωοικονομία δεν είναι ανταγωνιστική ¹⁰ Η Γεωπολιτική δεν ταυτίζεται με την Γεωοικονομία, η Γεωοικονομία είναι μία διάσταση της Γεωπολιτικής, η άλλη διάσταση της Γεωπολιτικής είναι η Γεωστρατηγική.

Για την κατανόηση της σχέσης τους, όταν το κράτος, για να διαμορφώσει την εξωτερική πολιτική του, μελετά την αλληλεξάρτηση φυσικού περιβάλλοντος και πολιτιστικού οικοδομήματος, για να σταθεροποιήσει ή να αυξήσει την οικονομική του ισχύ, εφαρμόζει γεωοικονομική προσέγγιση στις διεθνείς σχέσεις του, όταν το κράτος μελετά την ανωτέρω αλληλεξάρτηση για να ενισχύσει τη στρατιωτική του ισχύ, τότε εφαρμόζει Γεωστρατηγική προσέγγιση.

Η οργανική σχέση Γεωοικονομίας και Γεωστρατηγικής συνιστά τη Γεωπολιτική στις διεθνείς σχέσεις, είναι οι δύο όψεις του ιδίου νομίσματος, του όλου που ονομάζεται Γεωπολιτική.

⁹ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, ΡΗΞΗ-Ο Πόλεμος της Τεχνητής Νοημοσύνης, Νέα Έκδοση, Εκδόσεις Λιβάνης, Αθήνα, 2021, ISBN:978-960-14-3621-0, σελ.165-166

¹⁰ Ibid ΛΟΥΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, σελ.24-34

Κεφάλαιο 2

Η εφαρμογή της Γεωοικονομίας στην Εξωτερική Πολιτική των Κρατών

Ο Luttwak διακρίνει¹¹ τα μέσα άσκησης της παραδοσιακής πολιτικής ισχύος και τους στόχους της, από τα μέσα άσκησης της Γεωοικονομίας και τους στόχους της.

Τα μέσα άσκησης της παραδοσιακής πολιτικής ισχύος είναι:

1) Στρατιωτική δύναμη, 2) Προπαγάνδα, 3) Ανάπτυξη οπλικών συστημάτων.

Οι στόχοι της είναι: 1) η προάσπιση της εδαφικής ακεραιότητας 2) η επέκταση, 3) Η άσκηση επιρροής επί άλλων κρατών 4) το γόητρο.

Αντίθετα σήμερα τα κράτη εφαρμόζουν μια νέα Γεωοικονομική πολιτική, που χρησιμοποιεί διαφορετικά μέσα και επιδιώκει διάφορους στόχους, για τη συνολική ανάπτυξη και ισχυροποίηση του κράτους στο διεθνές στερέωμα.

Τα μέσα άσκησης της Γεωοικονομίας διακρίνονται σε μέσα τύπου (Α): Χρήση από το κράτος ιδιωτικών εταιρειών που υποστηρίζονται και κατευθύνονται από αυτό στην έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων μεγάλου ρίσκου, επενδύσεις διείσδυσης στην αγορά όπως (Dumping¹²), μεγάλες επενδύσεις στην παραγωγή προϊόντων για την ενίσχυση του μεριδίου αγοράς.

Σε μέσα τύπου (Β): Μέσα που το ίδιο το κράτος χρησιμοποιεί, όπως δασμοί ποσοστώσεις, κανονιστικά και καλυμμένα εμπόδια στις εισαγωγές, επιδότηση των εξαγωγών, εθνικά προγράμματα για την ανάπτυξη τεχνολογίας, συλλογή πληροφοριών οικονομικού και τεχνικού χαρακτήρα.

Οι στόχοι που επιδιώκει η Γεωοικονομία είναι: Η ανάληψη νέων ρόλων και η επικράτηση σε στρατηγικούς κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας, όπως είναι η πληροφορική, οι τηλεπικοινωνίες, η αεροδιαστημική, η βιοτεχνολογία και τα προϊόντα υψηλής τεχνολογίας. Τα επικρατούντα κράτη αναλαμβάνουν νέες αρμοδιότητες, αποκτούν διαχειριστικές δυνατότητες και δυνατότητες ελέγχου.

¹¹ LUTTWAK EDWARD, *Αχαλίνωτος Καπιταλισμός-Νικητές και Ηττημένοι της Παγκόσμιας Οικονομίας*, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα 2005, Μετάφραση Δάφνη-Μαρία Βούβαλη, ISBN: 960-14-0722-7, σελ.300 -301.

¹² Dumping: «It's when a country or company *exports* a product at a price that is lower in the foreign importing market than the price in the exporter's domestic market»
<https://www.investopedia.com/terms/d/dumping.asp>

2.1 Οι οικονομικές και πολιτικές συνέπειες από την εφαρμογή της Γεωοικονομίας

Οι συνέπειες¹³ από την εφαρμογή της Γεωοικονομίας θα είναι:

Οι οικονομικές συνέπειες: 1) Συγκριτικό μειονέκτημα για τις εταιρείες σε κλάδους που έχουν γίνει στόχοι, εάν αυτές οι εταιρείες δεν τύχουν κρατικής προστασίας, 2) Χρόνια υπερβολική παραγωγική ικανότητα στους τομείς όπου οι ενισχυμένες από το κράτος εταιρείες ανταγωνίζονται με άλλες για μερίδια της αγοράς πέρα από τα όρια της αποδοτικότητας, πχ η αεροδιαστημική, οι υπερυπολογιστές. 3) Χρόνια απώλεια πόρων από την υπερεπένδυση σε ανθρώπινους πόρους για την έρευνα και ανάπτυξη στα κρατικά τεχνολογικά προγράμματα.

Οι πολιτικές συνέπειες: 1) Ενδυνάμωση της εξουσίας της κυβερνητικής ελίτ η οποία εφαρμόζει τη Γεωοικονομική πολιτική του κράτους, 2) Οικονομική ήττα του κράτους που δεν εφαρμόζει Γεωοικονομική πολιτική, όταν τα άλλα κράτη στο περιβάλλον του την εφαρμόζουν, 3) ο Γεωοικονομικός ανταγωνισμός δύναται να αντικαταστήσει την πολιτική της ισχύος και να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη και στη δημιουργία εθνικής συνοχής. 4) Ο Γεωοικονομικός ανταγωνισμός μπορεί να κλονίσει τις συμμαχίες που έχουν συγκροτηθεί βάσει της πολιτικής ισχύος.

Οι αρνητικές επιπτώσεις¹⁴ από την εφαρμογή γεωοικονομικών μέσων στην εξωτερική πολιτική των κρατών και κυρίως των πολύ σκληρών, όπως είναι οι οικονομικές κυρώσεις, είναι ότι οι οικονομικές κυρώσεις δύναται να προκαλέσουν οικονομική ασφυξία, στο κράτος που τις υφίσταται, κοινωνική αναταραχή, οργή και αγανάκτηση στους πολίτες, πολιτική αστάθεια, αύξηση του εθνικισμού στο εσωτερικό του και όσον αφορά τις διεθνείς του σχέσεις, εχθρότητα, αντιπαλότητα προς το περιβάλλον της κυρώσεις κράτος και τάση ανταπόδοσης. Αυξάνει η ένταση και το περιβάλλον γίνεται συγκρουσιακό, χωρίς απαραίτητα όλες τις φορές οι οικονομικές κυρώσεις να αποφέρουν στρατηγικό όφελος.

¹³ LUTTWAK EDWARD, *ibid* σελ.300-301

¹⁴ ΠΛΑΤΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ-ΤΡΙΓΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, *Αποδομώντας την Παγίδα του Θουκιδίδη-Υψηλή Στρατηγική και Γεωπολιτικός Ανταγωνισμός ΗΠΑ-Κίνας*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Διάυλος, Αθήνα 2023, ISBN:978-960-531-501-6, σελ.125

2.2 Η Γεωοικονομία ως εργαλείο εθνικής ισχύος

Τα κράτη εμπλέκονται στη διεθνή οικονομία και εφαρμόζουν την Γεωοικονομία¹⁵ στην εξωτερική τους πολιτική για να αυξήσουν τον πλούτο, τη στρατιωτική ισχύ, την πολιτική επιρροή σε άλλα κράτη. Ο κύριος σκοπός της χρήσης γεωοικονομικών εργαλείων από τα κράτη, είναι για να ελαχιστοποιήσουν τους αναπόφευκτους συμβιβασμούς, που προκύπτουν από την παράλληλη επιδίωξη των ανωτέρω στόχων.

Οι τρόποι για να συμβιβάσουν την επιδίωξη των στόχων αυτών είναι:

1) Η επιλογή από το κράτος Α του οικονομικού εταίρου Β, με κριτήριο α) τη γεωγραφική του θέση, δηλαδή η επιλογή ενός γεωγραφικά εγγύτερου εμπορικού εταίρου Β, έναντι ενός απομακρυσμένου εταίρου Γ, β) τη στρατιωτική του ισχύ, δηλαδή επιλέγεται ένας στρατιωτικά ανίσχυρος εταίρος Β, ως ασπίδα απορρόφησης της πίεσης στα σύνορα των Α και Β κρατών, από ένα αντίπαλο στο Α κράτος, γ) την ασύμμετρη σχέση οικονομικής αλληλεξάρτησης του Β από το Α, δηλαδή το Β εξαρτάται περισσότερο από το Α, από ότι το Α από το Β.

2) Η διαφοροποίηση των οικονομικών εταίρων, που καθιστά λιγότερο πιθανή την εξάρτηση του κράτους Α από ένα μόνο οικονομικό εταίρο Β, που θα έχει αποφασιστική επιρροή στην ευημερία του Α. Η συναλλαγή του Α με περισσότερα κράτη Β,Γ,Δ,Ε μειώνει το ρίσκο για το κράτος Α από την άρνηση κάποιων από τα συνεργαζόμενα κράτη, να εξάγει στρατηγικής φύσης αγαθά στο κράτος Α.

3) Η αντιμετώπιση από το κράτος Α, του προβλήματος της πολιτικής αστάθειας και αβεβαιότητας σε κάποιο κράτος εταίρο Β, που μετριάζεται με: α) συμμετοχή του κράτους Α σε διεθνείς θεσμούς, όπως ο ΠΟΕ, που δεν επιτρέπουν εκβιαστικές κρατικές συμπεριφορές, αντίθετες στους διεθνείς εμπορικούς κανόνες με: β) χειραγώγηση της πολιτικής οικονομίας του κράτους Β, μέσω ανάπτυξης στενότερων σχέσεων με τις πολιτικές του ελίτ, ως ομάδων πίεσης και επηρεασμού της κυβέρνησης του κράτους Β για πολιτικές ευνοϊκές στο κράτος Α.

¹⁵ BALDWIN DAVID, *Economic Statecraft*, Princeton University Press, New Edition, Princeton & Oxford, 2020, ISBN: 9780691204420.page.408-412

Κεφάλαιο 3

Πως χρησιμοποιεί η Κίνα τη Γεωοικονομία και τη Γεωστρατηγική για να επιτύχει τους σκοπούς της Εξωτερικής της Πολιτικής

Η Κίνα χρησιμοποιεί την οικονομική πολιτική συχνότερα, δυναμικότερα, με τον δικό της διαφορετικό τρόπο. Η συνεχώς αυξανόμενη οικονομική ισχύς της Κίνας, αυξάνει την συνολική ισχύ της και να την ενθαρρύνει να την χρησιμοποιήσει για την προώθηση γεωπολιτικών σκοπών. Η Κίνα αναφέρεται ως το κορυφαίο κράτος¹⁶ στη γεωοικονομία, η περιφερειακή και παγκόσμια προβολή ισχύος έχει γίνει σήμερα πολύ οικονομική, σε αντίθεση με την παραδοσιακή στρατιωτική προβολή ισχύος.

Η Κίνα παίζει το νέο οικονομικό παιχνίδι με επιδέξιο τρόπο, παραμένοντας έξω από πολέμους και πολιτικές αντιπαραθέσεις, επιδιώκοντας παράλληλα τόσο την οικονομική της ενδυνάμωση και ασφάλεια, με τη διευρυμένη σήμερα έννοια, όσο και την απόκτηση και συνεχή αύξηση της πολιτικής της επιρροής σε παγκόσμια κλίμακα. Αρκετά κράτη ευλόγως ανησυχούν, λόγω της ικανότητας της Κίνας να προξενεί επαχθείς οικονομικές επιπτώσεις, να παρεμποδίζει το εμπόριο και τις επενδύσεις.

Το εξωτερικό εμπόριο¹⁷ της Κίνας έχει συνεισφέρει στην οικονομική της ανάπτυξη με τρεις τρόπους: 1) Η Κίνα μπορεί τώρα να αποκτήσει περισσότερα αγαθά, από ότι εάν τα παρήγαγε η οικονομία της, διότι λόγω της διεθνούς εξειδίκευσης, κάθε χώρα παράγει προϊόντα εκεί όπου έχει συγκριτικό πλεονέκτημα. 2) Οι εξαγωγές της Κίνας συνεισφέρουν στο εθνικό της εισόδημα 3) Το εμπόριο και οι ξένες επενδύσεις συνεπάγονται σύγχρονη τεχνολογία και μεθόδους διαχείρισης, που αυξάνουν την παραγωγικότητα της. Η εμπορική της πολιτική της Κίνας είναι μερκαντιλική¹⁸ διότι η

¹⁶ Blackwill, Robert D. & Harris, Jennifer M., *War By Other Means: Geoeconomics and Statecraft* (Cambridge, Massachusetts & London, England: The Belknap Press of Harvard University Press, 2016). Chapter 4. Geo-economics in Chinese Foreign Policy, pages. 93-96

¹⁷ BALDWIN DAVID, *Economic Statecraft*, Princeton University Press, New Edition, Princeton & Oxford, 2020, ISBN: 9780691204420.page.414-416

¹⁸ Αλογοσκούφης Γιώργος, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις «Τι ήταν ο Μερκαντιλισμός», Διεθνής Οικονομική, 29-04-2014, (τ.π) 01-08-2023.10:12 τοπική ώρα
<https://international-economics.com/2014/04/29/%CE%84%CE%B9-%CE%AE%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CE%BF-%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/>

Κίνα εστιάζει και αναπτύσσει στρατηγικές εμπορικές σχέσεις μόνον εκεί όπου θα έχει εμπορικό πλεόνασμα, αυτό συνεισφέρει στην οικονομική της ευημερία, χωρίς την υποστήριξη στρατιωτικών μέσων και ενισχύει την στρατηγική της επιδίωξη, να καταστεί οικονομικά ηγεμονικά κυρίαρχη στην περιοχή που επέλεξε.

3.1 Παραδείγματα εφαρμογής της Γεωοικονομίας

Η Κίνα για να πιέσει την Ταϊβάν¹⁹ και να αποτρέψει όποια ανεπιθύμητη στην Κίνα ενέργεια, εφαρμόζει μια στρατηγική οικονομικής περικύκλωσης, αποσπώντας τους εναπομείναντες διεθνείς συμμάχους της Ταϊβάν, μέσω ενός μείγματος γεωοικονομικών μέτρων. Το 1992, η Γαλλία πούλησε αεροσκάφη Mirage στην Ταϊβάν και η κινεζική κυβέρνηση αντέδρασε κλείνοντας το Γαλλικό προξενείο στο Guangzhou, αρνούμενη στις γαλλικές εταιρείες την ευκαιρία να κατασκευάσουν εκεί μετρό.

Η διακήρυξη της «πολιτικής της μιας Κίνας», με την Ταϊβάν να είναι αναπαλλοτρίωτο μέρος της Κίνας και τις άλλες χώρες να μην επιτρέπεται να έχουν σχέσεις και με την Κίνα και με την Ταϊβάν, ομαλοποίησε την οικονομική σχέση της Νότιας Αφρικής με την Κίνα. Η Κίνα έχει εργαστεί για να επεκτείνει τις ίδιες διπλωματικές συνθήκες στο Δυτικό Ημισφαίριο και στην Αφρική. Η στρατηγική λειτούργησε, επειδή η υποστήριξη στη θέση της Κίνας για την Ταϊβάν, αποτελεί ρητή προϋπόθεση, για τις κινεζικές επενδύσεις ή οικονομικούς δεσμούς οποιασδήποτε είδους. Η Γκάμπια το 2013 προσχώρησε στην πολιτική του Πεκίνου «Μία-Κίνα», αφήνοντας την Ταϊβάν με μόλις 22 συμμάχους, κυρίως μικρά κράτη της Λατινικής Αμερικής, Αφρικής και του Ειρηνικού, όπως η Νικαράγουα και το Τουβαλού.

Η Κίνα έχει μακρύ ιστορικό έντασης με την Ιαπωνία και με τις ΗΠΑ, τον αμυντικό σύμμαχό της που εμπλέκεται στη μεταξύ τους διένεξη. Η Κίνα θεωρεί ότι η στρατιωτική ισχύς δεν αρκεί, για αυτό το λόγο αποφάσισε τη χρήση γεωοικονομικών μέσων, που αποσκοπούν να εκμεταλλευθούν την Ιαπωνική εξάρτηση από την Κίνα, στον τομέα της παραγωγής και της κατανάλωσης.

¹⁹ BLACKWILL, ROBERT D. & HARRIS, JENNIFER M., *War By Other Means: Geoeconomics and Statecraft* (Cambridge, Massachusetts & London, England: The Belknap Press of Harvard University Press, 2016). ISBN:9780674979796, page. 93,94,95,96

Η αύξηση της οικονομικής εξάρτησης²⁰ της Τουρκίας από την Κίνα, την τελευταία δεκαετία συνετέλεσε στην μεταστροφή της πολιτικής της προς την Κίνα και από τη δήλωση του προέδρου Erdogan το 2009, ότι η πολιτική της Κίνας στους τουρκόφωνους Ουιγούρους στην επαρχία Xinjiang αποτελεί γενοκτονία και καλούσε τη διεθνή κοινότητα να αντιδράσει, έφθασε το 2017 στη σύναψη συμφωνίας με την Κίνα, έκδοσης αντικαθεστωτικών. Η Κίνα είναι ο δεύτερος εμπορικός εταίρος της Τουρκίας, η αξία του εμπορίου μεταξύ τους 24 δις. δολάρια, μεταξύ 2015-2022 οι επενδύσεις του BRI στην Τουρκία ανήλθαν σε 4 δις. δολάρια, στην Τουρκία διαβιούν 50.000 αυτοεξόριστοι Ουιγούροι.

Τα εξαρτημένα κράτη²¹ από τις κινεζικές προμήθειες βασικών αγαθών και από την κινεζική αγορά για τις εξαγωγές τους, είναι ευάλωτα, όταν υπάρξουν διαφωνίες, η Κίνα καθυστερεί τις προμήθειες, εμποδίζει τις εισαγωγές, όπως έκανε με την απότομη διακοπή εξαγωγών της σπανίων μετάλλων στην Ιαπωνία το 2010, για να την αναγκάσει να απελευθερώσει τους Κινέζους ψαράδες που είχε συλλάβει, την ολοσχερή διακοπή αγοράς σολομού από τη Νορβηγία, ως τιμωρία για την απονομή του βραβείου Νόμπελ στον Κινέζο αντικαθεστωτικό Liu Xiaobo, την καθυστέρηση του ελέγχου των μπανανών από τις Φιλιππίνες που σάπισαν στα λιμάνια, για να εξαναγκάσει τις Φιλιππίνες να αναθεωρήσουν τη στάση τους στη διένεξη για το νησί Scarborough Shoal στη νότια Σινική Θάλασσα.

Η Κίνα απάντησε το 2013, στην άρνηση των ΗΠΑ να της δοθεί μεγαλύτερο μερίδιο ψήφων στην Παγκόσμια Τράπεζα, ιδρύοντας τη δική της Τράπεζα, την Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB), και παρά την πίεση των ΗΠΑ, σε Κράτη που μπορούσε να επηρεάσει, να μην ενταχθούν στην Τράπεζα της Κίνας, 57 Κράτη, μεταξύ αυτών, σύμμαχοι των ΗΠΑ, ακόμη και η Μ. Βρετανία, υπέγραψαν να ενταχθούν, πριν από τα εγκαίνια της το 2015, για τη λήψη δάνειων με μικρότερα επιτόκια και τη

²⁰ ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, «Τουρκία 1923-2023-Ένας Αιώνας-Από τη Μικρασιατική Καταστροφή στη Γαλάζια Πατρίδα», Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Ινφογνώμων, Αθήνα 2023, ISBN:978-618-5590-56-7, σελ.124,125

²¹ ALLISON GRAHAM, *Σε Τροχιά Πολέμου-Μπορούν οι ΗΠΑ να αποφύγουν την Παγίδα του Θουκιδίδα*, Επιστημονική Επιμέλεια: ΓΚΟΦΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ-ΚΑΙΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα 2020, ISBN: 978-960-635-070-2, σελ. 51-54

συμμετοχή τους σε συμβάσεις για μεγάλα κατασκευαστικά έργα, με χρηματοδότηση της κινεζικής Τράπεζας.

Η Κίνα μετά την οικονομική κρίση του 2008, οργάνωσε την ομάδα BRICS των αναπτυσσόμενων οικονομιών για να αποφασίζουν και δρουν, χωρίς την επίβλεψη των ΗΠΑ η της ομάδας των G7. Όταν οι ΗΠΑ και η ΕΕ δεν προσκάλεσαν τον Πρόεδρο Putin στη σύνοδο των G8, λόγω της εισβολής της Ρωσίας στην Κριμαία το 2014, η Κίνα και οι BRICS τον υποδέχθηκαν στη δική τους σύνοδο.

Αλλά η επιτομή της γεωοικονομικής πολιτικής της Κίνας είναι το BRI, με μέγεθος που υπερβαίνει τα 1,4 τρισεκατομμύρια δολάρια και ισοδυναμεί με 12 σχέδια Μάρσαλ. Η Κίνα ωθεί και παλαιούς συμμάχους των ΗΠΑ στην Ασία να την προσεγγίσουν και να ενταχθούν στο οικονομικό της σύστημα, εξ αιτίας της μεγάλης αγοράς της και της αυξανόμενης αγοραστικής της δύναμης, χωρίς τη χρήση βίας, μόνο δια της οικονομίας. Στην οικονομική επιρροή της Κίνας, δεν δύνανται να αντισταθούν, ούτε παραδοσιακοί σύμμαχοι των ΗΠΑ, όπως η Ιαπωνία και η Νότια Κορέα.

Η Κίνα χρησιμοποιεί θετικές ανταμοιβές και αρνητικές κυρώσεις²² για να προωθήσει τα οικονομικά και τα πολιτικά της συμφέροντα, χαρακτηριστικό παράδειγμα των πρώτων, είναι το BRI και η δημιουργία της AIIB, παραδείγματα των αρνητικών αποτελεσματικών κυρώσεων υπάρχουν (όπως είναι η περίπτωση Dalai Lama) όταν η Κίνα δυσαρεστείται από την πολιτική και τις ενέργειες των εταίρων της. Η Κίνα με δήλωση του προέδρου της Xi Jinping²³ στο World Economic Forum 2017, εμφανίστηκε ως προστάτης της παγκόσμιας οικονομίας, δεσμεύθηκε για μια «ανοικτή παγκόσμια οικονομία» και τόνισε ότι ένας εμπορικός πόλεμος δεν συμφέρει κανένα.

Υπάρχουν όμως και όρια στις φιλοδοξίες της Κίνας, όπως στην επιδίωξη της να προωθήσει το εθνικό της νόμισμα (RMB) ως παγκόσμιο νόμισμα, διότι το ΚΚΚ αναγνώρισε ότι δεν μπορεί να συμβιβαστούν, ένα παγκόσμιο νόμισμα με τον κινεζικό κυβερνητικό έλεγχο στις συναλλαγές με ξένα νομίσματα.

²² BALDWIN DAVID, *Economic Statecraft*, Princeton University Press, New Edition, Princeton & Oxford, 2020, ISBN: 9780691204420.page. 393-395,420,497

²³ «China's Xi Jinping defends globalization from the Davos stage», Jan 17 2017, accessed 26-07-2023 <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/chinas-xi-jinping-defends-globalization-from-the-davos-stage/>

Η Κίνα παρείχε σε Αφρικανικά κράτη, μεταξύ 2000-2013, βοήθεια 31 δις. δολάρια και μέσω αυτής επέτυχε, εκτός από την πρόσβαση στους φυσικούς τους πόρους, την υποστήριξη τους, σε κρίσιμες για τα συμφέροντα της, ψηφοφορίες στον ΟΗΕ

Η Κίνα επιδιώκει να καταστήσει το RMB²⁴ παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα, για να μειώσει την επιρροή του δολαρίου, ως παγκόσμιου μέσου συναλλαγών και να αυξήσει την πολιτική της επιρροή. Παρά τη δυσκολία του εγχειρήματος, για λόγους που προαναφέρθηκαν ανωτέρω, η Κίνα έχει επιτύχει έως τώρα, 7 στα 10 νομίσματα χωρών της Ν. Ασίας, να συνδέονται με το RMB, παρά με το δολάριο.

Η Κίνα εκμεταλλεύεται την έλλειψη αυστηρού διεθνούς νομικού πλαισίου και την αδυναμία επιβολής διεθνών κυρώσεων, πέραν της χρήσης αντιποίνων από το κράτος που υπέστη κυβερνοεπιθέσεις και χρησιμοποιεί τις κυβερνοεπιθέσεις ως γεωοικονομικό εργαλείο, εναντίον ιδιωτικών εταιρειών και κρατικών οργανισμών, για να υποκλέπτει στοιχεία αξίας και να έχει οικονομικά και γεωπολιτικά κέρδη.

Η τεχνολογία και κυρίως σήμερα, η τεχνητή νοημοσύνη²⁵, θα επηρεάσει τις Διεθνείς Σχέσεις, θα διαταράξει τις συμμαχίες για την παγκόσμια ασφάλεια και θα αλλάξει τον τρόπο πολέμου. Κράτη που θα αποκτήσουν πλεονέκτημα στην ΤΝ, θα αποκτήσουν γεωπολιτικό και γεωστρατηγικό πλεονέκτημα. **Παράρτημα Ε** «**Η σημασία της τεχνολογίας στον αγώνα για πλανητική επικράτηση**»

Επειδή η τεχνολογική επικράτηση εξαρτάται, μεταξύ άλλων, κυρίως από την κατοχή σπάνιων γαιών και μετάλλων, όπου η Κίνα είναι η μεγαλύτερη παραγωγός στον κόσμο, πρώτη στα αποθέματα (55 εκατ. τόνους), η Κίνα αξιοποιεί το πλεονέκτημα της για να ελκύσει στο εσωτερικό της ξένες εταιρείες, που αναπτύσσουν νέες τεχνολογίες και εξαρτώνται από τις σπάνιες γαίες, ό έλεγχος των οποίων, είναι κρίσιμος, στον αγώνα για παγκόσμια τεχνολογική επικράτηση. Η Κίνα αξιοποιεί το πλεονέκτημα της για να εμποδίσει την τεχνολογική ανάπτυξη των ανταγωνιστών της, η Κίνα έθεσε περιορισμούς στις εξαγωγές σπάνιων γαιών στην Ιαπωνία για πολιτικούς λόγους και απείλησε με

²⁴ BLACKWILL, ROBERT D. & HARRIS, JENNIFER M., *War By Other Means: Geoeconomics and Statecraft* (Cambridge, Massachusetts & London, England: The Belknap Press of Harvard University Press, 2016).ISBN:9780674979796, page.179,181,182, 191

²⁵ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ,ΡΗΞΗ-Ο Πόλεμος της Τεχνητής Νοημοσύνης, Νέα Έκδοση , Εκδόσεις Λιβάνης, Αθήνα 2021, ISBN:978-960-14-3621-0, σελ.67-69,282-285

περιορισμό των εξαγωγών της στις ΗΠΑ, ως αντίμετρα λόγω του εμπορικού πολέμου των ΗΠΑ εναντίον της, οι εταιρείες Apple, IBM, εξαναγκάζονται να μεταφέρουν την τεχνολογία τους στην Κίνα, επειδή εξαρτώνται από τα σπάνια της μέταλλα. Οι διάφοροι τρόποι και μέτρα της Κίνας οικονομικού εξαναγκασμού²⁶ κρατών και τα προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισής τους, περιέχονται στην έκθεση που παρουσιάστηκε στην αρμόδια επιτροπή του Κογκρέσου των ΗΠΑ.

Μέρος Δεύτερο

Κεφάλαιο 4

Το Πρόγραμμα της Κίνας « Belt and Road Initiative»

Ο αυτοκρατορικός απεσταλμένος της Κίνας Zhang Qian, πριν 2000 χρόνια, καθιέρωσε αυτό που αργότερα έγινε γνωστό ως «Δρόμος του Μεταξιού», ένα δίκτυο εμπορικών οδών σύνδεσης της Κίνας με την Ευρώπη, την Αφρική και τον Αραβικό κόσμο μέσω της Κεντρικής Ασίας. Το 2013, ο πρόεδρος της Κίνας, Xi Jinping, στο Καζακστάν, ανακοίνωσε μια νέα πρωτοβουλία²⁷ για τη δημιουργία ενός σύγχρονου ισοδύναμου του αρχικού «Δρόμου του Μεταξιού». Η πρωτοβουλία καλούμενη BRI είναι πιο περίπλοκη από τον αρχικό «Δρόμο του Μεταξιού» και εστιάζει στη δημιουργία έξι κύριων διαδρόμων για τη δημιουργία ενός δικτύου επίγειων και θαλάσσιων διαδρομών.

Αποτελείται από την επίγεια οικονομική ζώνη του μεταξιού που συνδέει την Ασία με την Ευρώπη και το θαλάσσιο δρόμο του μεταξιού που συνδέει την Κίνα με την

²⁶ Bonnie S. Glaser, Director, Asia Program-German Marshall Fund of the United States, A Testimony, «How China Uses Economic Coercion to Silence Critics and Achieve its Political Aims Globally», Statement before the Congressional-Executive Commission on China, 7-12- 2021, accessed 13-09-2023 <https://www.cecc.gov/sites/chinacommission.house.gov/files/documents/CECC%20Hearing%20Testimony%20-%20Bonnie%20Glaser.pdf>

²⁷ Enrico Cau* Tamkang University, Taiwan, «Contemporary Chinese Political Economy and Strategic Relations: An International Journal Vol. 4, No. 1 , April 201 8, pp. 39-1 05 Geopolitical Implications of the Belt and Road Initiative: The Backbone for a New World Order?», accessed 04-06-2023 14:16 [https://rpb115.nsysu.edu.tw/var/file/131/1131/img/2374/CCPS4\(1\)-Cau.pdf](https://rpb115.nsysu.edu.tw/var/file/131/1131/img/2374/CCPS4(1)-Cau.pdf)

Ευρώπη. Μέσα στο BRI υπάρχουν και άλλες υπό-πρωτοβουλίες-σχέδια σε εξέλιξη, όπως οι οικονομικοί διάδρομοι Κίνας-Πακιστάν και Μπανγκλαντές-Κίνας-Ινδίας-Μιανμάρ και η συνεργατική πλατφόρμα 16+1 στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη. Η πρωτοβουλία εστιάζει στην εξάλειψη των περιφερειακών κενών, μέσω συνδυασμού οικονομικών μέτρων και έργων υποδομής, συμπεριλαμβανομένων των σιδηροδρόμων, των δρόμων, των αγωγών, των λιμανιών και των κόμβων υλικοτεχνικής υποστήριξης, τον εξορθολογισμό των ροών αγαθών, ανθρώπων, χρημάτων, ιδεών και πολιτισμών. Πολλές χώρες συμμετέχουν στο BRI, καλύπτοντας συνολικά το 70% τοις εκατό του παγκόσμιου πληθυσμού, με εκτιμώμενο κόστος στα 6 τρισεκατομμύρια δολάρια. Η Κίνα προβάλλει, ως λόγο ύπαρξης του BRI, την εξυπηρέτηση οικονομικών αναγκών, ως μέρος των προγραμμάτων της περιφερειακής ολοκλήρωσης, για τον εξορθολογισμό των εμπορικών οδών εντός και εκτός Κίνας, τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα της Κίνας, ενώ παράλληλα ξεκίνησε η ανάπτυξη αρκετών λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών της ΝΑ και Κεντρικής Ασίας που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία, με τελικό στόχο την προώθηση και σταθεροποίηση της οικονομικής ανάπτυξης της Κίνας σε ολόκληρο τον κόσμο.

Όμως είναι προφανές ότι μια τέτοια πρωτοβουλία, με τόσο ευρεία γεωγραφική και οικονομική εμβέλεια, δεν μπορεί να εξυπηρετεί μόνο οικονομικούς σκοπούς, χωρίς πίσω από αυτήν, να υποκρύπτονται γεωπολιτικοί σκοποί και επιδιώξεις, παρέχοντας στην Κίνα ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη, αλλά και περισσότερη πολιτική και οικονομική επιρροή, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και μια μοναδική ευκαιρία να χρησιμοποιήσει την επιρροή για να αλλάξει ή να αμφισβητήσει την υπάρχουσα φιλελεύθερη διεθνή τάξη είτε εκ των έσω είτε, εάν είναι απαραίτητο, μέσω της δημιουργίας μιας εναλλακτικής σινοκεντρικής τάξης.

Το BRI είναι μια Οικονομική Ζώνη του Δρόμου του Μεταξιού²⁸, μία δίοδος μέσω ηπείρων που συνδέει την Κίνα με τη ΝΑ Ασία, τη Ν Ασία, την Κεντρική Ασία, τη Ρωσία και την Ευρώπη μέσω χερσαίου και θαλάσσιου δρόμου του μεταξιού του 21ου αιώνα, μια θαλάσσια διαδρομή που συνδέει τις παράκτιες περιοχές της Κίνας με ΝΑ και Ν Ασία, Ν Ειρηνικό, Μέση Ανατολή και Α Αφρική, έως την Ευρώπη, για τη βελτίωση

²⁸ «China Belt and Road Initiative», European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), accessed 25-03-2023 time 09:12 <https://www.ebrd.com/what-we-do/belt-and-road/overview.html>

της περιφερειακής ολοκλήρωσης, την αύξηση του εμπορίου και την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης. Οι πέντε κύριες προτεραιότητες του BRI είναι: 1) συντονισμός πολιτικής, 2) συνδεσιμότητα υποδομών, 3) ανεμπόδιστο εμπόριο, 4) οικονομική ενοποίηση, 5) σύνδεση ανθρώπων.

Το BRI περιλαμβάνει επενδύσεις στην ανάπτυξη υποδομών για λιμάνια, δρόμους, σιδηρόδρομους και αεροδρόμια, καθώς και σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής και τηλεπικοινωνιακά δίκτυα. Από το 2020, ο αριθμός των χωρών που έχουν προσχωρήσει στην Πρωτοβουλία BRI υπογράφοντας Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) με την Κίνα είναι 138 χώρες: [Παράρτημα Α](#) « Συμμετέχοντα Κράτη στο Πρόγραμμα της Κίνας Belt and Road Initiative»

4.1 Οι Λόγοι δημιουργίας της Πρωτοβουλίας της Κίνας Belt and Road (BRI)

Το BRI είναι μία πρωτοβουλία ανάπτυξης δύο νέων εμπορικών δρόμων²⁹ σύνδεσης της Κίνας με τον υπόλοιπο κόσμο, η πρωτοβουλία αφορά πολύ περισσότερα από τις υποδομές. Είναι μια προσπάθεια να αναπτυχθεί μια διευρυμένη, αλληλεξαρτώμενη αγορά για την Κίνα, να αυξηθεί η οικονομική και πολιτική ισχύς της Κίνας και να δημιουργηθούν οι συνθήκες για την οικοδόμηση μιας οικονομίας υψηλής τεχνολογίας.

Τα τρία κύρια κίνητρα για τη δημιουργία του BRI είναι:

Ο πρώτος λόγος είναι ο ανταγωνισμός της Κίνας με τις ΗΠΑ και η απειλή από τις ΗΠΑ της ενεργειακής ασφάλειας της Κίνας, λόγω της ναυτικής υπεροχής των ΗΠΑ, σε σχέση με την Κίνα, στη θάλασσα και της δυνατότητας των ΗΠΑ του ελέγχου και του αποκλεισμού ακόμη εάν το θελήσουν, των στρατηγικών στενών από τα όποια διέρχονται οι κύριες θαλάσσιες οδοί μεταφοράς ενέργειας.

Η πλειονότητα του κινεζικού διεθνούς εμπορίου διέρχεται δια θαλάσσης μέσω του στενού της Malacca, στα ανοικτά των ακτών της Σιγκαπούρης, η οποία είναι σημαντικός σύμμαχος των ΗΠΑ. Η πρωτοβουλία είναι αναπόσπαστο μέρος των προσπαθειών της

²⁹ «What is China's Belt and Road Initiative (BRI)?-Explaining China's motives for the BRI, perception of the initiative internationally, and how the Belt and Road may evolve in the future - China's Belt and Road Initiative (BRI)», Chatham House, published 13 September 2021, accessed 04-07-2023 14:36 local time <https://www.chathamhouse.org/2021/09/what-chinas-belt-and-road-initiative-bri>

Κίνας να δημιουργήσει τους δικούς της πιο ασφαλείς εμπορικούς δρόμους. Η Κίνα επιζητεί επίσης να καταστήσει τα συμμετέχοντα κράτη αλληλεξαρτημένα με την κινεζική οικονομία, και έτσι να δημιουργήσει οικονομική και πολιτική επιρροή για την Κίνα.

Η Κίνα μέσω του BRI και των εναλλακτικών οδύσεων που αυτό παρέχει (πχ της ηπειρωτικής οδού προς Δυσμάς, της οδού προς τον αρκτικό ωκεανό, που διευρύνεται λόγω της τήξης των πάγων, δια του εδάφους της Ρωσίας, της άτυπης στρατηγικής συμμάχου της, αποφεύγει τα ελεγχόμενα από τις ΗΠΑ στρατηγικά στενά σημεία (chock points) του δυνητικού ενεργειακού πνιγμού της και αυξάνει την ενεργειακή της ασφάλεια.

Η αντίληψη από την Κίνα, της στρατηγικής ενεργειακής της τρωτότητας³⁰, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι στο παρελθόν οι ΗΠΑ, πριν τον ΒΠΠ, απέκλεισαν με επιτυχία και στραγγάλισαν ενεργειακά την Ιαπωνία, οδήγησε την Κίνα να λάβει μέτρα μετριασμού της τρωτότητας της και θωράκισης της οικονομίας της, μέσω του BRI.

Ο δεύτερος λόγος είναι η οικονομική κρίση του 2008. Η Κίνα ανταποκρίθηκε στην έκτακτη ανάγκη με ένα πακέτο τόνωσης της οικονομίας, συνάπτοντας συμβάσεις για την κατασκευή σιδηροδρόμων, γεφυρών και αεροδρομίων.

Ο τρίτος λόγος είναι ότι το BRI αποτελεί μια εναλλακτική αγορά για τις τεράστιες κρατικές εταιρείες της Κίνας πέρα από τα σύνορα της Κίνας και συμβάλλει στις προσπάθειες της Κίνας να τονώσει τις οικονομίες των κεντρικών επαρχιών της χώρας, που ιστορικά υστερούν σε σχέση με τις πλουσιότερες παράκτιες περιοχές. Η Κίνα με το BRI στηρίζει τις επιχειρήσεις σε αυτές τις κεντρικές περιοχές, κατανέμοντας γενναϊόδωρα τον προϋπολογισμό και ενθαρρύνοντας τις επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται για συμβάσεις BRI.

³⁰ ΠΛΑΤΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ-ΤΡΙΓΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, *Αποδομώντας την Παγίδα του Θουκιδίδη-Υψηλή Στρατηγική και Γεωπολιτικός Ανταγωνισμός ΗΠΑ-Κίνας*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Δίαυλος, Αθήνα 2023, ISBN:978-960-531-501-6, σελ.114-117

4.2 Συστατικά μέρη της πρωτοβουλίας BRI-ο λόγος ονομασίας της

Η Πρωτοβουλία Belt and Road είναι ένα σχετικά νέο όνομα³¹. Αρχικά αναφέρθηκε ως δύο ξεχωριστά έργα, στη συνέχεια ως πρωτοβουλία «Μία ζώνη, ένας δρόμος - One Belt One Road» και στη συνέχεια ως πρωτοβουλία Belt and Road.

Η ζώνη

Το στοιχείο της Οικονομικής «Ζώνης» του Δρόμου του Μεταξιού αναφέρεται σε σχέδια για μια αναζωογονημένη σειρά αρχαίων χερσαίων εμπορικών διαδρομών σύνδεσης Ευρώπης και Ασίας, κατασκευασμένων σε μεγάλο βαθμό με την κινεζική τεχνογνωσία. Η ιδέα προτάθηκε από τον Κινέζο πρόεδρο Xi Jinping στη διάρκεια επίσκεψης στο Καζακστάν το 2013, και η κεντρική Ασία θεωρείται ως η πιο ζωτική περιοχή για το στοιχείο της «Ζώνης».

Ο δρόμος

Το 2014 ο Xi Jinping περιέγραψε σχέδια για επιπλέον δημιουργία νέων υποδομών θαλάσσιου εμπορίου κατά μήκος της παλιάς διαδρομής του Μάρκο Πόλο, έναν θαλάσσιο δρόμο του μεταξιού που συνδέει την Κίνα, τη ΝΑ Ασία, την Αφρική και την Ευρώπη. Αυτή θα ήταν μια μακρύτερη διαδρομή αποφεύγοντας τα στενά της Malacca, ενσωματώνοντας σταθμούς ανεφοδιασμού, λιμάνια, γέφυρες, βιομηχανία και υποδομές μέσω της ΝΑ Ασίας και του Ινδικού Ωκεανού. Το Πακιστάν θεωρείται ίσως η πιο κρίσιμη χώρα εταίρος σε αυτή την προσπάθεια, μέσω του έργου *China Pakistan Economic Corridor (CPEC)*

4.3 Οι Περιοχές ανάπτυξης της Πρωτοβουλίας BRI

4.3.1 Η Πρωτοβουλία BRI στην Ασία

Η Κίνα θεωρεί το BRI ως ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση των συνόρων της στην ηπειρωτική Ασία³². Έχει χερσαία σύνορα με 15 έθνη, συμπεριλαμβανομένων ασταθών κρατών, όπως το Αφγανιστάν και εθνών που αναζητούν νέες συνεργασίες, σε αντίθεση με τις ΗΠΑ, όπως η Ρωσία. Οι επενδύσεις BRI θεωρούνται ως ένας τρόπος για τη διευκόλυνση της «διπλωματίας της περιφέρειας» της Κίνας, εμπορικές και εταιρικές

³¹ Ibid. «Why is it called the ‘Belt and Road’ initiative?»

³² Ibid «The BRI in Asia»

σχέσεις στις υποδομές, με τις χώρες κατά μήκος αυτών των τεράστιων χερσαίων συνόρων. Ωστόσο, η ιδέα του BRI να σχηματίσει ένα συνεκτικό μπλοκ, υπό την ηγεσία της Κίνας, εναντίον των ΗΠΑ, δεν είναι ακριβής. Η Ρωσία μπορεί να μην είναι βιώσιμος εταίρος, καθώς θεωρεί κράτη της πρώην ΕΣΣΔ, όπως το Καζακστάν, το Κιργιστάν, το Ουζμπεκιστάν και το Τουρκμενιστάν, ότι ανήκουν στη δική της σφαίρα επιρροής και η προτεινόμενη ζώνη της Κίνας αμφισβητεί τη ρωσική ισχύ στην περιοχή.

Άλλος σοβαρός αντίπαλος της πρωτοβουλίας BRI στην Ασία είναι η Ινδία, καθώς μια βασική εταιρική σχέση στο BRI είναι αυτή μεταξύ Κίνας και Πακιστάν. Ο οικονομικός διάδρομος Κίνας - Πακιστάν που γειτνιάζει με την διαφιλονικούμενη περιοχή του Κασμίρ, ανησυχεί την Ινδία που βλέπει τη συμμαχία δύο γειτόνων της με πυρηνικά όπλα στα βόρεια σύνορα της.

4.3.2 Η Πρωτοβουλία Belt and Road στην Αφρική

Οι τράπεζες της Κίνας χρηματοδοτούν πολλά έργα στην Αφρική, μεταξύ αυτών έναν μεγάλο αγωγό φυσικού αερίου και σιδηρόδρομο στη Νιγηρία, καθώς και έργα στην Αίγυπτο, στην Αιθιοπία, στην Ουγκάντα και άλλες χώρες.

Το κεντρικό στοιχείο της συμμετοχής της Κέννας στην πρωτοβουλία, είναι ένας σιδηρόδρομος υψηλής ταχύτητας που διασχίζει τη Μομπάσα και το Ναϊρόμπι, ο πρώτος σιδηρόδρομος υψηλής ταχύτητας στην αφρικανική ήπειρο. Το έργο κατασκευασμένο από τους Κινέζους, παρείχε θέσεις εργασίας και εκπαίδευση σε τοπικό εργατικό δυναμικό για τη λειτουργία του σιδηροδρόμου, αλλά επίσης δημιούργησε σοβαρά ερωτήματα, σχετικά με την ικανότητα της Κέννας να εξυπηρετήσει τα κινεζικά δάνεια που έλαβε για τον σιδηρόδρομο και τις ευρύτερες υποχρεώσεις χρέους της Κέννας προς την Κίνα.

4.3.3 Η Πρωτοβουλία Belt and Road στην Ευρώπη

Μία από τις πλευρές του BRI που προκάλεσε ανησυχία στους δυτικούς αναλυτές, είναι η αύξηση της κινεζικής επιρροής σε ανεπτυγμένα ευρωπαϊκά κράτη, όπως η Ελλάδα και η Ιταλία, ένα κράτος της G7.

4.3.3.1 Οι επιπτώσεις της πρωτοβουλίας BRI στην Ευρώπη

Το BRI έχει αρνητικό αντίκτυπο στην Ευρώπη³³ και παρά τις υποσχέσεις της Κίνας για εξισορρόπηση της σχέσης τους, το αποτέλεσμα μίας σχέσης είκοσι ετών, είναι μία απώλεια για την Ευρώπη, ύψους 1,4 τρις ευρώ, ποσό που μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την τόνωση της εσωτερικής ζήτησης για τους ευρωπαίους παραγωγούς και για επενδύσεις σε νέες βιομηχανίες.

Οι ξεχωριστές, κοντόφθαλμες, πολιτικές των κρατών της ΕΕ, στη σχέση τους με την Κίνα, δεν ωφελούν την ΕΕ ως σύνολο, απειλούν τη συνοχή της και απαιτείται τα ισχυρά μέλη της, να κατανοήσουν, ότι το μέλλον τους εξαρτάται περισσότερο από τα πιο αδύνατα κράτη της ΕΕ, που απορροφούν το 60% των εξαγωγών τους, παρά από την Κίνα, επίσης πρέπει να κατανοήσουν ότι το εμπορικό πλεόνασμα της Κίνας μετατρέπεται σε οικονομική υποστήριξη στις βιομηχανίες της, σε δάνεια με τα οποία κερδίζει πολιτική επιρροή και σε πιστώσεις στις εταιρείες της, για να αγοράζουν ευρωπαϊκή τεχνολογία ή στρατηγικές υποδομές. Για όσο διάστημα η ΕΕ, επιτρέπει στην Κίνα να επωφελείται, με διείσδυση στην εσωτερική αγορά της, να ανέχεται το εμπορικό της έλλειμμα³⁴ με την Κίνα, που ανήλθε το 2022 στα 390 δις. €, η Κίνα με το πλεόνασμά της, θα συνεχίσει να αποκτά πόρους και να υπονομεύει την ΕΕ οικονομικά και πολιτικά.

4.3.4 Η Πρωτοβουλία Belt and Road στα Βαλκάνια

4.3.4.1 Τα Στρατηγικά συμφέροντα της Κίνας στα Δυτικά Βαλκάνια

Η Κίνα ανέλαβε την πρωτοβουλία για να επωφεληθεί από την ευκαιρία, λόγω έλλειψης επενδύσεων στα Δ.Βαλκάνια. Σύμφωνα με το *Balkan Investigative Reporting Network (BIRN)*, η Κίνα επένδυσε 32 δις. ευρώ στην περιοχή το 2009-2021. Μόνο στη Σερβία, οι κινεζικές επενδύσεις έφτασαν τα 10,3 δις. ευρώ.

³³ HOLSLAG JONATHAN *The Silk Road Trap-How Chinas Trade Ambitions Challenge Europe*, Polity Press, Cambridge UK-Medford USA, 2019, ISBN: 978-1-5095-3469-2,page.153-158

³⁴ Lau Stuart, «China rejects EU's trade deficit complaint», Politico, published 6-12-2023,accessed 13-01-2024 13:33 local time <https://www.politico.eu/article/china-rejects-eus-trade-deficit-complaint/>

Η Κίνα παρουσιάζεται ως στρατηγικός επενδυτής, που δεν επεμβαίνει σε εσωτερικές πολιτικές υποθέσεις και παραβλέπει ορισμένες πτυχές, όπως η κρατική βοήθεια, η διαφθορά, ή η εργατική νομοθεσία. Η εστίαση στις υποδομές μεταφορών (μέσω του Πειραιά και του Βελιγραδίου για να φτάσει στο Duisburg) επεκτάθηκε στη βιομηχανία, την ενέργεια και τις επικοινωνίες. Το BRI είναι το πλαίσιο για την επέκταση της οικονομικής παρουσίας³⁵ της Κίνας στην περιοχή, που της παρέχει πρόσβαση σε βασικούς χερσαίους και θαλάσσιους δρόμους. Τα δάνεια και οι επενδύσεις σε επιχειρήσεις, ενισχύουν περαιτέρω τη θέση της Κίνας και δημιουργούν εξαρτήσεις, ακόμη και «παγίδες χρέους», για τα έξι κράτη των Δυτικών Βαλκανίων.

4.3.4.2 Οι λόγοι της διείσδυσης της Κίνας στα Δυτικά Βαλκάνια

Η διείσδυση της Κίνας στα Δυτικά Βαλκάνια έχει αυξηθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία, σύμφωνα με τους διπλωματικούς, εμπορικούς και επενδυτικούς στόχους της στρατηγικής BRI και εντός του στρατηγικού πλαισίου της ευρύτερης Σχέσης Κίνας-ΕΕ.

Η πρωτοβουλία 16+1 υποστηρίζει τη διαφοροποιημένη στρατηγική της Κίνας στην Ευρώπη, που εστιάζει στις κεφαλαιουχικές επενδύσεις σε στρατηγικά περιουσιακά στοιχεία και σε νέες τεχνολογίες σε βασικές χώρες της ΕΕ, που συμπληρώνονται από μεγάλα έργα υποδομής στην περιφέρεια της. Στα Δυτικά Βαλκάνια, η Κίνα χρησιμοποιεί μια υβριδική³⁶ προσέγγιση για την απόκτηση επιρροής, συνδυάζοντας έργα υποδομής, όπως στις αναπτυσσόμενες χώρες και οικονομικές αλληλεπιδράσεις, παρόμοιες με αυτές σε άλλες χώρες της ΕΕ.

Οι λόγοι³⁷ για το αυξανόμενο ενδιαφέρον της Κίνας για τα Δυτικά Βαλκάνια είναι πολλοί.: 1) η γεωστρατηγική θέση της περιοχής αποτελεί τέλεια πύλη εισόδου προς τις αγορές της ΕΕ και διάδρομο διαμετακόμισης για το BRI, 2) τα κινεζικά συμφέροντα στην περιοχή συνδέονται στενά με έργα υποδομής και ευκαιρίες ιδιωτικοποιήσεων, όπου

³⁵ «China's strategic interests in the Western Balkans», Briefing 24-06-2022, accessed 25-03-2023 time 09:03 [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2022\)733558](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2022)733558)

³⁶ By Dr. Valbona Zeneli, Marshall Center professor, and Fatjona Mejdini, «China in The Balkans-Global Initiative Against Transnational Organized Crime», Concordian, published 17 Nov 2022, accessed 25-03-2023 time 12:16 <https://perconcordiam.com/china-in-the-balkans/>

³⁷ Ibid. «China in The Balkans-Global Initiative Against Transnational Organized Crime»

η ζήτηση για προνομιακό δανεισμό είναι υψηλή και οι τιμές εξαγοράς χαμηλές, 3) Η Κίνα αναζητά νέες αγορές για επέκταση των εξαγωγών της και απόκτηση ελέγχου των στρατηγικών περιουσιακών στοιχείων στον πρώτο περίβολο της ΕΕ. 4) οι κινεζικές εταιρείες αποκτούν πρόσβαση σε φυσικούς πόρους και επικεντρώνονται σε στρατηγικούς τομείς, όπως η ενέργεια, η εξόρυξη και η επεξεργασία ορυκτών. 5) Η Κίνα επιδιώκει την αύξηση της επιρροής της και την εμβάθυνση της οικονομικής και διπλωματικής παρουσίας της στην περιοχή, λόγω της εγγύτητάς της με την ΕΕ και ως αντίβαρο στη διατλαντική σχέση των χωρών της περιοχής.

Η Κίνα παρουσιάζεται ως μια καλοήθης παγκόσμια δύναμη, μια αξιόπιστη πηγή οικονομικής ανάπτυξης και ένας αξιόπιστος εταίρος που αναζητά ευκαιρίες για επενδύσεις σε στρατηγικά σημαντικούς τομείς. Η επίσημη αφήγησή της εστιάζει στο επιχείρημα της αμοιβαία επωφελούς οικονομικής αλληλεπίδρασης. Αυτή η αφήγηση δημιουργεί προσδοκίες έλευσης πλούτου στην περιοχή, στρέφοντας την προσοχή μακριά από την πολιτική.

4.3.5 Η Πρωτοβουλία Belt and Road στην Ελλάδα

Μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, η Ελλάδα βίωσε μια παρατεταμένη περίοδο οικονομικής αστάθειας και επιδείνωσης των σχέσεων με την ΕΕ. Το 2016, η κινεζική ναυτιλιακή εταιρεία Cosco αγόρασε το πλειοψηφικό μερίδιο στο λιμάνι του Πειραιά. τον Αύγουστο του 2018, η Ελλάδα ανακοίνωσε ότι εντάσσεται επίσημα στο BRI.

4.3.5.1 Ο ρόλος και σημασία της Ελλάδας στην Κινεζική πολιτική διεϊσδυσης στα Βαλκάνια

Ο Δρόμος του Μεταξιού που διέρχεται από τα Δ Βαλκάνια: **Παράρτημα Γ «Χάρτης όδευσης BRI από Πειραιά σε Βουδαπέστη»**, είναι το δίκτυο όδευσης μεταφορών και της αλυσίδας εφοδιασμού που έχει εκκινήσει να εδραιώνει η Κίνα στην περιοχή της ΝΑ Ευρώπης. Η διαδρομή άρχισε με την επένδυση «αιχμή του δόρατος» της Κίνας στο λιμάνι του Πειραιά³⁸ και επεκτείνεται σε έργα υποδομής στις γειτονικές χώρες σε δρόμους, σιδηρόδρομο, γέφυρες, θερμοηλεκτρικούς σταθμούς κλπ.

³⁸ «Η Κίνα στα Βαλκάνια και την Ελλάδα», Καθημερινή, DW 07.05.2018, (τ.π)16-03-2023 09:25 τοπική ώρα <https://www.kathimerini.gr/society/962927/i-kina-sta-vaikania-kai-tin-ellada/>

Οι συνέπειες της στρατηγικής αυτής είναι τεράστιες, διότι μπορούν να μετατοπίσουν τους υφιστάμενους εμπορικούς και γεωοικονομικούς άξονες.

Το BRI στα Βαλκάνια απασχόλησε διεθνές συμπόσιο στο Βερολίνο που διοργάνωσε η Εταιρεία Νοτιοανατολικής Ευρώπης Southeast Europe Society (SOG) με την Επιτροπή Ανατολικών Υποθέσεων της Γερμανικής Οικονομίας, του Συνδέσμου Γερμανικών Εμποροβιομηχανικών Επιμελητηρίων και την Ευρωπαϊκή Ακαδημία Βερολίνου. Η Κίνα δεν είναι πλέον μια χώρα του «χαμηλού προφίλ» αλλά μια χώρα που επιδιώκει να επιβάλει τους κανόνες του παιχνιδιού, οι Κινέζοι κινούνται μυστικά, χωρίς διαφάνεια για τον τρόπο χρηματοδότησης των δράσεων τους, προσφέρουν σε τιμές Dumping και αγνοούν τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές για το περιβάλλον.

Οι λόγοι των ενστάσεων των Ευρωπαίων δεν είναι μόνο οικονομικοί, αλλά οφείλονται στις ανησυχίες και στις πιέσεις των ΗΠΑ που αφορούν την ασφάλεια τους, πρόκειται για μια αμερικανική προσέγγιση, την περίοδο Obama που συνεχίστηκε επί Trump και επί Biden.³⁹

Κατόπιν πίεσης των ΗΠΑ, η ΕΕ επιδίωξε αλλαγή του πλαισίου λειτουργίας της ΕΕ, σχετικά με την προσέλκυση κινεζικών επενδύσεων. Το πρόβλημα της Ευρώπης είναι ότι κινεζικές εταιρίες αποσπών ένα μεγάλο μερίδιο της ευρωπαϊκής αγοράς, παρέχοντας υψηλότερες προσφορές σε διαγωνισμούς, πρακτική που πλήττει μεσοπρόθεσμα την ευρωπαϊκή βιομηχανία. Η δράση της Κίνας στα Βαλκάνια απειλεί τα οικονομικά συμφέροντα των ευρωπαϊκών εταιρειών αλλά για το αποτέλεσμα ευθύνονται τα δυτικά κράτη. Η Κίνα αποτελεί μια εναλλακτική λύση για τα Βαλκανικά Κράτη, λόγω καθυστέρησης ένταξης τους στην ΕΕ και μειωμένου ευρωπαϊκού επενδυτικού ενδιαφέροντος για έργα που χρειάζονται. Η Κίνα έχει αντιληφθεί τις ανάγκες των χωρών των Δ Βαλκανίων, εκμεταλλεύεται τη δυνατότητά της να επενδύει ή να χορηγεί δάνεια και την πολύ καλή εικόνα της εκεί, παρουσιάζεται ως μια χώρα που προσφέρει εργασία σε ανθρώπους, που, αλλιώς θα ήσαν άνεργοι και φτωχοί.

³⁹ Τάρκας Αλέξανδρος, «Τί ζητάνε οι Κινέζοι από τον Μητσοτάκη», SL Press, δημοσιεύθηκε 25-10-2023, (τ.π) 26-10-2023 11:08 τοπική ώρα <https://slpress.gr/politiki/ti-zitane-oi-kinezoi-apo-ton-mitsotaki/> «Έκφραση ανησυχίας των ΗΠΑ, κατά τη συνάντηση Μητσοτάκη-Μπλίνκεν το Φεβρουάριο 2023, από πτυχές της ελληνο κινεζικής συνεργασίας που διακινδυνεύουν την εθνική τους ασφάλεια»

4.3.5.2 Η κομβική σημασία της Ελλάδας για την Κίνα

Αποφασιστικός παράγοντας⁴⁰ για τις εμπορικές συναλλαγές της Κίνας με την Ευρώπη είναι η Ελλάδα. Η Κίνα ενδιαφέρεται για τα ελληνικά λιμάνια, διότι στη πλειοψηφία τους τα κινεζικά προϊόντα μεταφέρονται μέσω θαλάσσης, διότι η Ελλάδα είναι το πρώτο ηπειρωτικό κράτος μέλος της ΕΕ, μετά τη Διώρυγα του Σουέζ και διότι δόθηκε η ευκαιρία μακροχρόνιας μίσθωσης του λιμανιού του Πειραιά.

Εκτός από την Cosco, η Κίνα συμμετέχει έμμεσα, μέσω της εταιρείας Terminal Link SAS Κινεζικών και Γαλλικών συμφερόντων και στον Οργανισμό Λιμένος Θεσσαλονίκης. Η Κίνα ενδιαφέρεται και για το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης και για το 30% των μετοχών του Διεθνή Αερολιμένα Ελευθέριος Βενιζέλος. Επίσης η κρατικών συμφερόντων *State Grid Corporation of China* απέκτησε τον Ιούνιο του 2017 το 24% των μετοχών του ΑΔΜΗΕ και ενδιαφέρθηκε για τον εκσυγχρονισμό μονάδων της ΔΕΗ. Ελληνο κινεζικά μνημόνια κατανόησης (MoU) και μνημόνια συνεργασίας (MoC) έχουν συνυπογραφεί, για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων στην ενέργεια, στις υποδομές, στο φωτισμό LED και στην ανάπτυξη δικτύου οπτικών ινών. Στη κοινή διακήρυξη για τη στρατηγική συνεργασία⁴¹ των δύο χωρών σε πολλούς τομείς, η Ελλάδα επανέλαβε τη δέσμευση της στην αρχή της «μίας και ενιαίας Κίνας» και το σεβασμό της στη κυριαρχία και εδαφική ακεραιότητα της Κίνας, η Κίνα αναγνώρισε το σημαντικό ρόλο της Ελλάδας για την προαγωγή της σταθερότητας, της ασφάλειας και της ευημερίας στη ΝΑ Ευρώπη, τη Μεσόγειο, τα Βαλκάνια, οι δύο χώρες δήλωσαν την στήριξη τους στην πολυμέρεια και στο σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου. Η Ελλάδα δεν συντάχθηκε⁴² με την ΕΕ για την καταδίκη της Κίνας στα Ηνωμένα Έθνη, για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

⁴⁰ «Η Κίνα στα Βαλκάνια και την Ελλάδα», Καθημερινή, DW 07.05.2018, (τ.π)16-03-2023 09:25 τοπική ώρα <https://www.kathimerini.gr/society/962927/i-kina-sta-valkania-kai-tin-ellada/>

⁴¹ «Στρατηγική συνεργασία Ελλάδας – Κίνας: Τι προβλέπει η Κοινή Διακήρυξη», Εφημερίδα το ΒΗΜΑ, δημοσίευση 11-11-2019,(τ.π) 15-11-2023 19:21 τοπική ώρα <https://www.tovima.gr/2019/11/11/politics/stratigiki-synergasia-elladas-kinas-ti-provlepei-i-koini-diakiryksi/>

⁴² Smith Helena, «Greece blocks EU's criticism at UN of China's human rights record», Guardian, published 18-06-2017, accessed 12-01-2024 21:56 local time <https://www.theguardian.com/world/2017/jun/18/greece-eu-criticism-un-china-human-rights-record>

4.3.6 Η Πρωτοβουλία Belt and Road στην Ιταλία

Τον Μάρτιο του 2019, μια κυβέρνηση συνασπισμού υπό την ηγεσία του Κινήματος των Πέντε Αστέρων, συμφώνησε να ενταχθεί η Ιταλία⁴³ στην Πρωτοβουλία BRI, υπογράφοντας ένα μνημόνιο κατανόησης με τον Xi Jinping στη Ρώμη. Η συμμετοχή της Ιταλίας και της Ελλάδας στην Πρωτοβουλία ανησύχησε τις ΗΠΑ. Όμως ο Μάριο Ντράγκι, πρωθυπουργός μιας νέας κυβέρνησης το 2021, έδειξε ότι η Ιταλία ενδέχεται να αποσυρθεί από την πρωτοβουλία και η σημερινή κυβέρνηση της Meloni, λόγω αμφιβολίας για το προσδοκώμενο όφελος της Ιταλίας από το BRI, αλλά και λόγω του προτεινόμενου, από τον πρόεδρο Biden, εναλλακτικού⁴⁴ στο BRI, σχήματος συνεργασίας ΗΠΑ-Ινδίας, όφειλε να αποφασίσει εάν θα παραμείνει ή όχι στο BRI έως το Δεκέμβριο 2023, αλλιώς η συνεργασία θα ανανεωνόταν αυτόματα το 2024. Ιταλική κυβερνητική πηγή ανέφερε ότι η Ρώμη απέστειλε επιστολή στο Πεκίνο, ενημερώνοντας ότι δεν θα ανανεώσει τη συνεργασία⁴⁵ με την Κίνα στο πρόγραμμα BRI, και τη δήλωση Meloni ότι «*το BRI δεν παρήγαγε τα αποτελέσματα που ανέμενε η Ιταλία*»

⁴³ «What is China's Belt and Road Initiative (BRI)?-Explaining China's motives for the BRI, perception of the initiative internationally, and how the Belt and Road may evolve in the future», Chatham House, published 13 September 2021, accessed 04-07-2023 14:36 local time

<https://www.chathamhouse.org/2021/09/what-chinas-belt-and-road-initiative-bri>

⁴⁴ Milton Ezrati, Senior Contributor, «Italy Seems Set To Deliver China's Belt And Road Another Setback», Forbes, published 13-10-2023, accessed 03-11-2023 13:30 local time

<https://www.forbes.com/sites/miltonezrati/2023/10/13/italy-seems-set-to-deliver-chinas-belt-and-road-another-setback/?sh=460de61a5db7>

⁴⁵ Chrispian Balmer-Angelo Amante, «Italy Can Improve Trade with China after Belt and Road Departure», Reuters, published 7-12-2023, accessed 08-12-2023 19:25 local time

<https://www.reuters.com/world/china/italy-tells-china-it-is-leaving-belt-road-initiative-sources-2023-12-06/>

Κεφάλαιο 5

Τα Χαρακτηριστικά της πρωτοβουλίας BRI

Η πρωτοβουλία BRI ξεκίνησε το 2013, με το λόγο του προέδρου Xi Jinping στο Καζακστάν το 2013, αλλά έλαβε μορφή το 2015 με το επίσημο έγγραφο έκφρασης πολιτικής με τίτλο «*Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and the 21st-Century Maritime Silk Road (NDRC 2015)*», έχει δυναμική μορφή⁴⁶ και εξελίσσεται. Υπάρχουν ισχυρισμοί ότι η πρωτοβουλία, πέραν του επισήμως διακηρυχθέντος σκοπού της, που είναι οικονομικός (win-win cooperation, mutual benefit, community of common destiny), υποκρύπτει και άλλους ανομολόγητους γεωπολιτικούς, γεωστρατηγικούς, σκοπούς και επιδιώξεις και ότι αποτελεί τμήμα μίας μακροπρόθεσμης στρατηγικής επέκτασης της Κίνας, για να αμφισβητήσει και εκτοπίσει τις ΗΠΑ από τη θέση του παγκόσμιου ηγεμόνα.

Οι χώρες του BRI, στην Ασία, Μέση Ανατολή, Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, έχουν πληθυσμό 3,35 δις. ανθρώπων. Το BRI έχει ένα δυτικοκεντρικό προσανατολισμό προς την Ευρώπη, μέσω ξηράς και θάλασσας. Παρότι δεν υπάρχει επίσημος χάρτης του BRI, οι δημοσιευμένοι χάρτες, αναδεικνύουν την έμφαση του BRI στην Ευρασία.

Το ότι η Ανατολική Αφρική, κάποιες φορές, αναφέρεται ως μέρος του BRI, αιτιολογείται, δεδομένης της γεωγραφικής της θέσης, στο θαλάσσιο δρόμο από τον Ινδικό Ωκεανό στη Μεσόγειο και για αυτό το λόγο η Κίνα διατηρεί στρατιωτική βάση στο στρατηγικό Djibouti και απέκτησε το εμπορικό λιμάνι στο Doraleh, εμπλέκεται στην ανάπτυξη του διαδρόμου της διώρυγας του Suez, οικοδομεί σιδηροδρομικές υποδομές στην Κένυα και Αιθιοπία, ενδιαφέρεται για το πετρέλαιο της Αγκόλα και της Νιγηρίας, τον χαλκό της Ζάμπια, τα διαμάντια του Κονγκό, το χρυσό της Νότια Αφρικής.

Τα περισσότερα συμμετέχοντα κράτη στο BRI είναι κράτη οικονομικά αναπτυσσόμενα του «Παγκόσμιου Νότου». Το BRI παρουσιάζεται ως συνέχεια της προηγούμενης κινεζικής πολιτικής, «Συνεργασία Νότου-Νότου», με την Κίνα να αυτοπροσδιορίζεται, ως ηγέτιδα μίας ομάδας μικρών, οικονομικά αναπτυσσόμενων κρατών. Το BRI ερμηνεύεται ως συνέχεια της εξωτερικής πολιτικής των πρώτων χρόνων

⁴⁶ GARLICK JEREMY *The Impact of Chinas Belt and Road Initiative-From Asia to Europe*, Routledge Editions, Edition 2021, London and New York, 2021, ISBN:13:978-1-03-208366-7, page 141-142, 144-164

του Mao Zedong για τη μείωση της παγκόσμιας οικονομικής ανισότητας, με πρωτοβουλίες της Κίνας για την οικονομική ανάπτυξη των ασθενέστερων οικονομικά κρατών, απέναντι στην καπιταλιστική εκμετάλλευση.

Παρότι η σημερινή πολιτική του Xi Jinping δεν έχει σχέση με τον μαρξισμό του Mao, η έντεχνη παρουσίαση του BRI από το καθεστώς, ως συνέχεια της πολιτικής του Mao, δηλαδή ως «ομπρέλα βοήθειας και προστασίας», καταπολέμησης της ανισότητας των πιο αδύναμων κρατών, αποσκοπεί στη νομιμοποίηση του κινεζικού καθεστώτος, κυρίως στο εσωτερικό ακροατήριο αλλά και στα εξωτερικά ακροατήρια.

Η ανάλυση αναδεικνύει⁴⁷ και η επίσημη κινεζική δημοσίευση στο SIC2016 επιβεβαιώνει, ότι οι γειτονικές στην Κίνα, περιοχές της Κεντρικής Ασίας, Νότιας και ΝΑ Ασίας, είναι οι σημαντικότερες για την επιτυχία του BRI, ενώ οι περιοχές της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής είναι λιγότερο σημαντικές, με εξαίρεση την τελευταία που είναι κρίσιμη, ως εφοδιαστής πετρελαίου.

Κοινό χαρακτηριστικό των χωρών, όπου η Κίνα ασκεί μεγαλύτερη επιρροή, όπως το Πακιστάν, η Μιανμάρ, το Λάος, η Καμπότζη, το Τζιμπουτί, το Μαυροβούνιο, είναι ότι είναι σχετικά φτωχές, αναπτυσσόμενες χώρες, με τεράστια ανάγκη ξένων επενδύσεων για τη βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης. Αντίθετα το BRI είναι λιγότερο ελκυστικό στις χώρες που διαθέτουν κεφάλαια, όπως στις χώρες του Κόλπου ή σε αυτές με εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, όπως οι 11 χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, μέλη της ΕΕ. Συνεπώς η επιτυχία του BRI εξαρτάται από την δυνατότητα της Κίνας να καλύψει μακροπρόθεσμα το κενό επενδύσεων στις υποδομές των φτωχών χωρών, που οφείλεται στην απροθυμία των ανεπτυγμένων χωρών του «Παγκόσμιου Βορρά» να επενδύσουν εκεί.

Το ενδιαφέρον και το κίνητρο της Κίνας να επενδύσει στις χώρες του BRI είναι οι φυσικοί πόροι, η ασφάλεια της εφοδιαστικής αλυσίδας και η απόκτηση επιρροής και ιδεατικής ισχύος (μέσω του εμπορίου και των επενδύσεων), που εξαρτάται από παράγοντες όπως το επίπεδο των θεσμών των χωρών αυτών και ο βαθμός της εξάρτησης τους από την Κίνα. Παρατηρείται ότι σε χώρες όπου οι ανωτέρω παράγοντες δεν

⁴⁷ GARLICK JEREMY *The Impact of Chinas Belt and Road Initiative-From Asia to Europe*, Routledge Editions, Edition 2021, London and New York, 2021, ISBN:13:978-1-03-208366-7, page.170-205

παίζουν ρόλο (χώρες κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, Μέσης Ανατολής) η δυνατότητα της Κίνας να επιτύχει τους στόχους της στο BRI είναι μικρή, ενώ αντίθετα, η υλική και η ιδεατική επιρροή της Κίνας στις γειτονικές της περιοχές είναι μεγάλη, λόγω του υφιστάμενου χαμηλού επιπέδου των θεσμών και της εξάρτησης τους από την Κίνα.

Κεφάλαιο 6

Οι περιοχικές επιπτώσεις της πρωτοβουλίας BRI

Το μέγεθος και σημασία της Ευρασιατικής χερσαίας μάζας-υπερηπείρου⁴⁸ είναι ένας καίριος παράγοντας στην κινεζική προσέγγιση του BRI και του αφηγήματος που τη συνοδεύει. Οι επίγειες οδεύσεις του BRI προς την Ευρώπη περνούν διαμέσου πέντε περιοχών (Κεντρική Ασία, Νότια Ασία, ΝΑ Ασία, Μέση Ανατολή, Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη). Οι άλλες περιοχές (Αφρική, Λατινική Αμερική) δεν θεωρούνται κεντρικές, για τους σκοπούς σύνδεσης της Ασίας με την Ευρώπη, όπως φαίνεται στο επίσημο έγγραφο *2015 Vision and Action policy document (NDRC 2015)*

Η κεντρική Ασία είναι σημαντική στον επίγειο δρόμο προς την Ευρώπη, είτε μέσω Καζακστάν, Ρωσίας, είτε μέσω του εναλλακτικού Ιράν, Τουρκίας προς την ανατολική Ευρώπη. Ο σκοπός της αυξημένης συνδεσιμότητας και της εξαγωγής της υπερβάλλουσας βιομηχανικής ικανότητας προς τις αναδυόμενες οικονομίες, είναι πιο εφαρμόσιμος στην ανατολική πλευρά της Ευρώπης.

Ο θαλάσσιος δρόμος προς την Ευρώπη διέρχεται από την νότια σινική θάλασσα, προτού διέλθει από τα στενά της Malacca προς τον Ινδικό Ωκεανό. Από εκεί τα πλοία περιπλέουν την Αραβική χερσόνησο και την ανατολική Αφρική, εισέρχονται στην Ερυθρά θάλασσα και φθάνουν στη Μεσόγειο μέσω της διώρυγας του Σουέζ.

Η Ελλάδα και το Τζιμπουτί είναι δύο πολύ σημαντικές χώρες στο θαλάσσιο δρόμο του μεταξιού και προστίθενται στις άλλες 64 που περιέχονται στο κινεζικό *State Information Center (SIC2016)*, το δημόσιο ινστιτούτο που συνδέεται με το *National*

⁴⁸ GARLICK JEREMY *The Impact of Chinas Belt and Road Initiative-From Asia to Europe*, Routledge Editions, Edition 2021, London and New York, 2021, ISBN:13:978-1-03-208366-7, page.170-203

Development and Reform Commission (NDRC). Το Τζιμποντί βρίσκεται στην είσοδο προς την Ερυθρά θάλασσα από τον Ινδικό ωκεανό, εκεί η Κίνα έχει στρατιωτική βάση και επενδύσεις υποδομών και το εμπορικό λιμάνι του Doraleh, ενώ στην Ελλάδα έχει το λιμάνι του Πειραιά, καταληκτικό σημείο του θαλάσσιου δρόμου του μεταξίου προς την κεντρική και ανατολική Ευρώπη.

Ανασχετικός παράγοντας, στον συντομότερο επίγειο δρόμο του BRI από την Ασία στην Ευρώπη είναι ότι αυτός διέρχεται από την Xinjiang, μέσω Καζακστάν και Ρωσίας. Το πρόβλημα της Κίνας είναι ότι το Καζακστάν και τα άλλα κέντρο-ασιατικά κράτη (Τουρκμενιστάν, Ουζμπεκιστάν, Τατζικιστάν, Κιργιστάν) ανήκαν ανέκαθεν στη Ρωσική σφαίρα επιρροής και από αυτά το Καζακστάν και το Κιργιστάν από το 2014 είναι μέλη της Ευρασιατικής Οικονομικής Ένωσης (EAEU), που είναι, κατά κάποιο τρόπο, η αντίδραση της Ρωσίας στο BRI και μια προσπάθεια ανάκτησης της Ρωσικής επικυριαρχίας στα πρώην σοβιετικά εδάφη.

Τα ανωτέρω κράτη έχουν ισχυρούς δεσμούς με τη Ρωσία, ενώ δεν έχουν με την Κίνα, της οποίας η φυλή Χαν αποτελεί το 90% του πληθυσμού της και στην επαρχία της Xinjiang ζει η μουσουλμανική μειονότητα των Ουιγούρων, που συνδέονται με τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς των ανωτέρω κρατών της κεντρικής Ασίας, που αντιδρούν στην καταπίεση της μειονότητας αυτής από την Κίνα. Υπάρχει μεγάλη σινοφοβία, τόσο στο Καζακστάν, λόγω της εκεί κινεζικής οικονομικής ηγεμονίας, όσο και στο Κιργιστάν, λόγω της μετατροπής του σε οικονομικό οιονεί προτεκτοράτο, που επιζεί χάρις στην επανεξαγωγή των κινεζικών προϊόντων.

Η Κίνα για να βελτιώσει τις σχέσεις και μετριάσει τα εμπόδια στην πρόοδο του BRI, λόγω της απροθυμίας των χωρών αυτών να συνεργαστούν μαζί της, χρησιμοποίησε τον Οργανισμό Συνεργασίας της Σαγκάης (SCO) για να εξομαλύνει τις σινορωσικές και τις σινοκεντροασιατικές σχέσεις. Οι δυτικές κυρώσεις στη Ρωσία, λόγω της εμπλοκής της στην Ουκρανία αλλά και της ανάγκης της καλών σχέσεων με την Κίνα, συντελούν σε αυτό το αποτέλεσμα, αλλά και η οικονομική αλληλεξάρτηση τους, με την Κίνα να χρειάζεται ενέργεια και τη Ρωσία ξένο συνάλλαγμα.

Η Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη περιλαμβάνει συνολικά 22 χώρες, 11 χώρες της ΕΕ, 5 χώρες μη μέλη της ΕΕ και τις άλλες Λευκορωσία, Ουκρανία, Μολδαβία, Γεωργία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν να ανήκουν στο BRI αλλά να μην περιλαμβάνονται

στη διευθέτηση συνεργασίας της Κίνας (17+1), εκτιμώντας τη ρωσική ευαισθησία στην περιοχή. Η στόχευση της Κίνας στην ανωτέρω ομάδα χωρών, πέραν από οικονομικά κίνητρα, έχει και άλλα ιδεατικά, οικονομική διπλωματία για αύξηση πολιτικής επιρροής, δημιουργία φιλικών κρατών για υποστήριξη σε ψηφοφορίες στον ΟΗΕ ή στην ΕΕ.

Η Κίνα προσπαθεί, παρέχοντας οικονομική υποστήριξη, στις έχουσες ανάγκη χώρες, να δημιουργήσει ένα αντί-ηγεμονικό μπλοκ δυνάμεων, απέναντι στην επιρροή των δυτικών χωρών και των ευρωπαϊκών θεσμών σε αυτές.

Κεφάλαιο 7

Οι Λόγοι πιθανής επιτυχίας υλοποίησης της πρωτοβουλίας BRI της Κίνας

Ένα επιχείρημα⁴⁹ που αιτιολογεί την έως σήμερα επιτυχή εφαρμογή της κινεζικής πρωτοβουλίας BRI αλλά και πιθανολογεί την μελλοντική επιτυχή του έκβαση είναι ότι: ένα κράτος είναι πιθανότερο να δεχθεί να συνεργασθεί με άλλο κράτος και να υποστηρίξει μια πρόταση συνεργασίας, όταν το προτείνων τη συνεργασία κράτος Α έχει διαμορφώσει ένα «στρατηγικό αφήγημα» που πείθει το άλλο κράτος Β ότι, εάν το Β αποδεχθεί την πρόταση συνεργασίας θα αποκομίσει βάσιμα 1) κέρδη και οφέλη 2) η συνεργασία δεν θα θίξει την ταυτότητα του Β, τον πολιτισμό του, την εικόνα που έχει το κράτος για τον εαυτό του.

Η Κίνα έως σήμερα έχει επιτύχει να πείσει τα συνεργαζόμενα κράτη, ιδίως τα αναπτυσσόμενα, ότι η πρωτοβουλία της BRI είναι επωφελής για αυτά, χωρίς να θίξει την υπαρξιακή ταυτότητά τους, η Κίνα εκμεταλλεύεται το γεγονός, της ανυπαρξίας εναλλακτικών λύσεων από αυτά τα κράτη και την άμεση ανάγκη⁵⁰ εύρεσης 40 τρισ. δολαρίων για να καλύψουν το κενό των υποδομών τους. Η προώθηση από ένα κράτος, όπως της Κίνας, ελκυστικών σχημάτων συνεργασίας και πανανθρώπινων αξιών, ευρέως αποδεκτών διεθνώς, αυξάνει τα διεθνή ερείσματα και την διεθνή επιρροή της, αποτελεί

⁴⁹ Colley Thomas-Van Noort Caroline, *Strategic Narratives, Ontological Security and Global Policy-Responses to China Belt and Road Initiative*, Editions Palgrave-Macmillan, published by registered company Springer Nature Switzerland page.1-10

⁵⁰ Καρπαθιωτάκη Πελαγία, «2013-2023 Δέκα χρόνια Belt and Road Initiative», Εφημερίδα ΕΣΤΙΑ της Κυριακής-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, δημοσίευση 14-01-2024

μέρος της μακροσκοπικής υψηλής στρατηγικής⁵¹ του, που συνοδεύεται με την προώθηση νέων διεθνών οικονομικών θεσμών και ιδεολογιών, ευνοϊκών για την παγίωση της επιρροής και την αύξηση της ισχύος του. Στις επιδιώξεις της Κίνας, είναι και η οικιοθελής αποδοχή και η νομιμοποίηση⁵² του εγχειρήματος, πρώτα από την ομάδα των συνεργαζομένων-συμμετεχόντων κρατών, αλλά και από τη διεθνή κοινότητα, διότι το κράτος που αναλαμβάνει την πρωτοβουλία στο συνεργατικό σχήμα, επιδιώκει να το παρουσιάσει ως ειρηνική πρωτοβουλία, που δεν εξυπηρετεί μόνο το στενό εθνικό του συμφέρον, αλλά τους κοινούς σκοπούς του σχήματος και τις γενικά αποδεκτές αξίες της διεθνούς κοινότητας, όπως είναι ο σεβασμός του διεθνούς δικαίου και διεθνών θεσμών, η ανεμπόδιστη λειτουργία των ελεύθερων αγορών, ο αυτοπεριορισμός και προσαρμογή της κρατικής ισχύος στους κανόνες του σχήματος. Περισσότερα για το μέλλον του BRI στο [Παράρτημα ΣΤ](#) «Αποτίμηση της πρώτης δεκαετίας της πρωτοβουλίας BRI».

Κεφάλαιο 8

Ανασταλτικοί παράγοντες, περιορισμοί και εμπόδια στην υλοποίηση της πρωτοβουλίας BRI

Είναι αμφισβητήσιμο ότι η Κίνα δύναται να χρησιμοποιήσει το χρέος ως εργαλείο επέκτασης της επιρροής της σε άλλες χώρες. Ένας παράγοντας που έχει υποεκτιμηθεί στη συζήτηση για το BRI, είναι ο ιστορικά υψηλός κίνδυνος⁵³ που απειλεί όλους τους διεθνείς πιστωτές και την Κίνα, καθώς αυτή αντιμετωπίζει νέες προκλήσεις, στη διατήρηση του μοντέλου ανάπτυξης, που τροφοδοτείται από το χρέος.

Η κατανόηση αυτού του σημείου μπορεί να βοηθήσει τις ΗΠΑ να αναθεωρήσουν την αφήγησή τους για το BRI με ένα πιο πειστικό επιχείρημα, για να

⁵¹ ΠΑΠΑΣΣΩΤΗΡΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, «Βυζαντινή Υψηλή Στρατηγική 6ος-11ος Αιώνας», Έκδοση Τέταρτη, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2004, ISBN:960-7803-10-8, σελ.15

⁵² ΜΑΡΓΓΑΡΗΤΟΥ ΚΩΣΤΑΣ, «Η Ευρασιατική Ένωση και η Υψηλή Στρατηγική της Ρωσικής Ομοσπονδίας», Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, Αθήνα, Απρίλιος 2015, ISBN:978-960-08-0682-3, σελ.29-30

⁵³ Jessica C. Liao « How BRI Debt Puts China at Risk», Diplomat, October 27, 2021, accessed 23-04-2023 time 10:11 <https://thediplomat.com/2021/10/how-bri-debt-puts-china-at-risk/>

πείσει άλλες χώρες και την Κίνα, να αλλάξουν πορεία στο BRI. Το χρέος του BRI είναι πρόβλημα για την Κίνα αλλά και για τις χώρες που δανείζονται.

Ο διεθνής δανεισμός ήταν ανέκαθεν μια επικίνδυνη επιχείρηση, η ασυμμετρία πληροφοριών μεταξύ δανειστών και δανειοληπτών, ωθεί τους τελευταίους να κάνουν κατάχρηση δανείων, ενώ οι δανειστές στερούνται αξιόπιστης ισχύος επιβολής των διεθνών δανειακών συμβάσεων. Η υπερπροσφορά κεφαλαίου της Κίνας και οι κορεσμένη εγχώρια αγορά, οδήγησαν πολλούς Κινέζους δανειστές να αναζητήσουν νέους δανειολήπτες στον παγκόσμιο Νότο, παρά τους υψηλούς κινδύνους.

Αυτό που διαφοροποιεί το BRI, είναι ότι αυτό είναι μία κρατική πρωτοβουλία δανεισμού που στοχεύει στην εξαγωγή όχι μόνο της πλεονάζουσας ικανότητας και κεφαλαίου της Κίνας, αλλά και του κινεζικού μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης με επίκεντρο τις επενδύσεις σε υποδομές. Όμως, η επέκταση αυτού του μοντέλου διεθνώς, συνεπάγεται υψηλό βαθμό χρηματοοικονομικού κινδύνου, ιδιαίτερα στον παγκόσμιο Νότο, όπου πολλές χώρες έχουν ιστορικό αθέτησης χρέους. Το BRI έχει αυξήσει τη διακινδύνευση υπερχρέωσης⁵⁴ οκτώ χωρών, μεταξύ αυτών του Πακιστάν, του Λάος, των Μαλβίδων, της Μογγολίας, το χρέος των οποίων αυξάνεται υπέρμετρα, σύμφωνα με τη μελέτη του Κέντρου για την Παγκόσμια Ανάπτυξη (CGD), αποτέλεσμα που οφείλεται εν μέρει στον προβληματικό τρόπο ελάφρυνσης του χρέους από την Κίνα στο παρελθόν, που αυτή απαιτείται να αλλάξει. Από τις 68 χώρες δανειολήπτες του BRI, οι 23 θεωρήθηκαν ως υψηλού κινδύνου για την εξυπηρέτηση του χρέους τους, σύμφωνα με μελέτη του ανωτέρου κέντρου.

8.1 Οι Εσωτερικοί παράγοντες που υπαγορεύουν την πολιτική της Κίνας

Σύμφωνα με τον Πρόεδρο της Κίνας Hú Jintāo σε συνομιλία του με τον Πρόεδρο των ΗΠΑ Bush το 2008, οι εσωτερικοί λόγοι⁵⁵ που υπαγορεύουν την πολιτική της

⁵⁴ Cheang Ming, «China's mammoth Belt and Road Initiative could increase debt risk for 8 countries», CNBC, World Economy, Published Mon, Mar 5 2018 2:48 AM EST Updated Mon, Mar 5 2018 2:59 AM EST, accessed 16-09-2023 09:11 local time

<https://www.cnbc.com/2018/03/05/chinas-belt-and-road-initiative-raises-debt-risks-in-8-nations.html>

⁵⁵ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, *Η Κίνα από την Ουράνια Αυτοκρατορία στην Ανερχόμενη Υπερδύναμη του 21ου Αιώνα*, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2013, ISBN: 978-960-7803-73-3, σελ.347-369

εξωστρεφούς επεκτατικής, οικονομικής πολιτικής της Κίνας, είναι η ανάγκη δημιουργίας 20.000.000 νέων εργατικών θέσεων ετησίως. για την απορρόφηση ενός εργατικού δυναμικού που μετακινείται από την ύπαιθρο αναζητώντας εργασία στα αστικά κέντρα της Κίνας. Για να επιτευχθεί ο στόχος απαιτείται ένας ετήσιος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης 9%-10%. Εάν ανακοπεί αυτός ο ρυθμός ανάπτυξης, το καθεστώς της Κίνας θα κλονιστεί, διότι η νομιμοποίηση του, βασίζεται κυρίως στην οικονομική πρόοδο και στην καλλιέργεια του εθνικισμού από το καθεστώς. Οι περιορισμοί, λόγω του υφιστάμενου οικονομικού μοντέλου της Κίνας, δεν επιτρέπουν τη διατήρηση μακροπρόθεσμα αυτών των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης.

Η οικονομική ανάπτυξη της Κίνας βασίζεται στις εξαγωγές και στις δημόσιες επενδύσεις, που το μέλλον τους είναι αβέβαιο, διότι οι εξαγωγές στηρίζονται στο χαμηλό εργατικό κόστος, για να τροφοδοτεί τις ξένες αγορές με φθηνά προϊόντα, όχι υψηλής τεχνολογίας και να κατασκευάζει για δυτικές πολυεθνικές επιχειρήσεις, τμήμα της παραγωγής του προϊόντος που είναι υψηλής έντασης εργασίας.

Ένας άλλος περιορισμός, στη συνέχιση του υψηλού ρυθμού ανάπτυξης της Κίνας, είναι η μη ύπαρξη προδιαγραφών προστασίας του περιβάλλοντος στη βιομηχανία, η τεράστια μόλυνση του περιβάλλοντος αποτελεί αξεπέραστο ανασχετικό παράγοντα στη βιομηχανική ανάπτυξη, που δεν είναι πλέον βιώσιμη και διατηρήσιμη.

Η μόλυνση του περιβάλλοντος⁵⁶ λόγω ανεξέλεγκτης βιομηχανικής ανάπτυξης, εμποδίζει την περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη. Επίσημη ανακοίνωση του κινεζικού υπουργείου περιβάλλοντος, ανέφερε ότι η ρύπανση το 2010, επέφερε οικονομική απώλεια 230 δις. δολαρίων (το 3% του ΑΕΠ της Κίνας).

Η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός διοξειδίου του άνθρακα (η Κίνα αποτελούσε το 28% των παγκόσμιων εκπομπών ρύπων το 2013). Η αύξηση της μεσαίας τάξης και το καταναλωτικό της μοντέλο, οδηγεί στην εξάντληση των φυσικών πόρων. Η ρύπανση της ατμόσφαιρας και η επιβάρυνση της δημόσιας υγείας, είναι ένας σοβαρός παράγοντας κοινωνικής αναταραχής, με συνέπειες για το κομμουνιστικό καθεστώς. Άλλος περιοριστικός παράγοντας στην οικονομική ανάπτυξη της Κίνας, είναι η ενεργειακή της εξάρτηση από το εξωτερικό. Η εξάρτηση της Κίνας από τη Ρωσία και

⁵⁶ MITTER RANA, *Η Σύγχρονη Κίνα-Μία πολύ σύντομη εισαγωγή*, Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα 2022, μτφ. Τσιμώνης Κωνσταντίνος, ISBN: 978-960-635-388-8, σελ.140-142

από άλλες χώρες, αλλά και η ανάγκη διασφάλισης των διαδρόμων μεταφοράς της ενέργειας από το εξωτερικό, αποτελεί τεράστιο πρόβλημα για την Κίνα.

8.2 Οι Εξωτερικοί παράγοντες που υπαγορεύουν την πολιτική της Κίνας

Η Κίνα από την περίοδο του Deng Xiaoping ακολούθησε εξωτερική πολιτική χαμηλών τόνων⁵⁷ που διακηρύχτηκε ως πολιτική «ειρηνικής ανόδου της Κίνας».

Αυτή η πολιτική οφείλεται στο ότι η Κίνα εκμεταλλεύθηκε και κέρδισε από το ανοικτό οικονομικό σύστημα που οικοδομήθηκε και διαχειρίζεται από τις ΗΠΑ, θέλει να αποφύγει προστατευτικά μέτρα εναντίον της, δεν θέλει να φοβίσει και συσπειρώσει εναντίον της τις άλλες μεγάλες δυνάμεις. Όμως αμφισβητείται εάν θα το επιτύχει, διότι ο εθνικισμός είναι ένας από τους δύο πυλώνες νομιμοποίησης του καθεστώτος, όσο και να θέλει το καθεστώς, δεν μπορεί να αγνοήσει τον ανερχόμενο εθνικισμό των μαζών, ως αντίδραση στα 100 έτη ταπείνωσης της Κίνας από τους Δυτικούς.

Εφόσον η Κίνα εφαρμόσει τις μεταρρυθμίσεις που θα επιτρέψουν τη διατήρηση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης, αναμένεται, σε μερικές δεκαετίες, να υπερκεράσει τις ΗΠΑ σε υλικούς συντελεστές ισχύος, αμφισβητείται όμως εάν θα παραμείνει στους θεσμούς της ΦΔΤ ή θα επιχειρήσει να οικοδομήσει δικούς της.

Πιθανή αντίδραση της Δύσης στην ενέργεια της Κίνας, μπορεί να προκαλέσει προστατευτικά αντίμετρα και εμπορικό πόλεμο μεταξύ τους.

Εάν η Κίνα προσκολληθεί στο στενό εθνικό συμφέρον (free Rider) και απέχει από τη συνδιαχείριση του διεθνούς οικονομικού συστήματος, τότε σύμφωνα με το «δίλλημα του Kindleberger⁵⁸» η στάση της ενδέχεται να προκαλέσει διεθνείς χρηματοοικονομικές ανισορροπίες.

Στο ενδεχόμενο οικοδόμησης μιας νέας σινοκεντρικής διεθνούς τάξης, η Ιστορία έχει δείξει, ότι μια τέτοια αλλαγή δεν γίνεται αναίμακτα και οδηγεί σε πόλεμο. Σήμερα το κέντρο βάρους της παγκόσμιας οικονομίας και πολιτικής, μετατοπίζεται από τη Δύση

⁵⁷ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, *Η Κίνα από την Ουράνια Αυτοκρατορία στην Ανερχόμενη Υπερδύναμη του 21ου Αιώνα*, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2013, ISBN:978-960-7803-73-3, σελ.347-369

⁵⁸ Joseph S Nye, HARVARD, « The Kindleberger Trap », Kennedy School-BELFERR CENTER for Science and International Affairs published 09-01-2017 accessed 08-05-2023 time 14:16
<https://www.belfercenter.org/publication/kindleberger-trap>

στην Ασία. Αναλυτές εκτιμούν ότι Ευρώπη και Βόρεια Αμερική που το 2010 αντιπροσώπευαν⁵⁹ το 40% του Παγκόσμιου ΑΕΠ, το 2050 θα αποτελούν μόνο το 21%,ενώ αντίθετα το ίδιο διάστημα, η Κίνα από το 13,6% θα ανέβει στο 20% και η Ασία από το 27,9% θα ανέβει στο 48,1%. Η οικονομική ενδυνάμωση της Κίνας δύναται να μετατραπεί και σε στρατιωτική ενδυνάμωση⁶⁰, με ότι αυτό συνεπάγεται για το παγκόσμιο ισοζύγιο ισχύος.

8.3 Σχέση μεταρρυθμίσεων και διατήρησης του Κινεζικού Καθεστώτος

Το κινεζικό καθεστώς (ΚΚΚ) έχει το εξής δίλημμα⁶¹: Απαιτείται να μεταρρυθμιστεί για να δύναται να διαχειρίζεται αποτελεσματικότερα το σύστημα, άλλα η μεταρρύθμιση του καθεστώτος υπονομεύει, απειλεί και αποδυναμώνει το ίδιο το καθεστώς.

Οι αλλαγές θα κλόνιζαν και αποσταθεροποιούσαν το σύστημα εξουσίας, διότι αυτό αδυνατεί να αντιμετωπίσει διάφορες προκλήσεις, επειδή δεν διαθέτει επάρκεια εργαλείων πολιτικής και εμπειρογνωμοσύνη για την εφαρμογή τους.

Το πρώτο μέλημα του καθεστώτος, η διατήρηση του ελέγχου, αντιτίθεται στην ανάγκη απελευθέρωσης της οικονομίας και της κοινωνίας και κατ επέκταση της ίδιας της πολιτικής. Η Κίνα απαιτείται να αλλάξει, αλλά αυτή η αλλαγή είναι μεγάλη δοκιμασία για το καθεστώς, από την εποχή που το επιχείρησε ο Deng Xiaoping, μετά την καταστροφική για την οικονομία εποχή του Mao.Εάν οι μεταρρυθμίσεις δεν είναι ευρείες και ουσιαστικές, η Κίνα θα κλυδωνίζεται, αδυνατώντας να αντιμετωπίσει τα συνεχώς αναφυόμενα προβλήματα και θα υπονομεύσει τη μελλοντική της εξέλιξη.

⁵⁹ ΝΤΟΚΟΣ ΘΑΝΟΣ-ΤΣΑΚΩΝΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, *Ο Δρόμος είναι τα Βήματα μας-Οδικός Χάρτης Εθνικής Ασφάλειας για την Ελλάδα του Μέλλοντος*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Ι.Σιδέρης, Δεκέμβριος 2019,ISBN:978-960-08-0839-1,σελ.28-29

⁶⁰ ΦΟΥΣΚΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ-ΓΚΟΚΑΥ ΜΠΟΥΛΕΝΤ, *Η Αποσύνθεση του Ευρωατλαντισμού και ο Νέος Αυταρχισμός-Παγκόσμια Μετατόπιση Ισχύος*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Επίκεντρο, Αθήνα 2020,ISBN:978-960-458-933-3,σελ.46-47,49-50

⁶¹ FENBY JOHNATHAN, *Θα Κυριαρχήσει η Κίνα στον 21ο Αιώνα*, Μετάφραση, Επιμέλεια, Σημειώσεις ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΘΑΝΑΣΗΣ, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2019,Αριθμός Έκδοσης: 3230,ISBN: 978-960-01-2071-4,σελ.172-175

Μέρος Τρίτο

Κεφάλαιο 9

Θεωρητική και Μεθοδολογική Προσέγγιση της πρωτοβουλίας BRI στο πλαίσιο της σχέσης των υπερδυνάμεων ΗΠΑ-Κίνας

9.1 Προσπάθεια κατανόησης του σκοπού και της αληθινής φύσης της πρωτοβουλίας BRI

Η πιο πρόσφατη δήλωση εμβάθυνσης της κινεζικής στρατηγικής «Going Global⁶²» είναι η πρωτοβουλία «Belt and Road», αν και αυτή παρουσιάστηκε ως κάτι νέο στην κινεζική εξωτερική πολιτική, στην πραγματικότητα αποτελεί συνέχεια της πολιτικής των προκατόχων του Xi Jinping, παρότι ο δηλωμένος σκοπός της πρωτοβουλίας, είναι η βελτίωση της συνδεσιμότητας, του εμπορίου, των υποδομών, αυτή είναι πολύ πιο φιλόδοξη από τις προηγούμενες, όπως φαίνεται στο έγγραφο *Mission and Vision Document 2015*⁶³). Το BRI απαρτίζεται από δύο ενότητες, α) την Οικονομική Ζώνη *BRI-Silk Road Economic Belt (SREB)* που περιλαμβάνει διάφορες επίγειες οδεύσεις, μέσω της Κεντρικής Ασίας, Ρωσίας, Μογγολίας, Ιράν, Τουρκίας προς την Ευρώπη και β) την Θαλάσσια Ζώνη του δρόμου του μεταξιού του 21ου αιώνα-*21th Century Maritime Silk Road (MSR)*, ένα θαλάσσιο δρόμο διαμέσου της N-NA Ασίας, της Νότιας σινικής θάλασσας και του Ινδικού Ωκεανού προς την Μέση Ανατολή και την Νότια Ευρώπη.

Οι περιοχές της Ασίας και της Ευρώπης αποτελούν προτεραιότητα της Κίνας στο BRI, διότι η Κίνα θεωρεί ότι το τμήμα της πρωτοβουλίας με κέντρο την Ευρασία ξεχωρίζει από τον «ευρασιανισμό⁶⁴» του 20ου αιώνα, το τωρινό σχέδιο επιδιώκει να εισαγάγει μια νέα περιεκτικότερη επικοινωνιακή ατζέντα στο ευρασιατικό στρατηγικό

⁶² GARLICK JEREMY The Impact of Chinas Belt and Road Initiative-From Asia to Europe, Routledge Editions, Edition 2021, London and New York, 2021, ISBN:13:978-1-03-208366-7, page.7-19

⁶³ «Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st-Century Maritime Silk Road 2015», Issued by the National Development and Reform Commission, Ministry of Foreign Affairs, and Ministry of Commerce of the People's Republic of China, with State Council authorization, First Edition 2015, 03-28 March 2015, accessed 12-06-2023 10:50
https://www.fmprc.gov.cn/eng/topics_665678/2015zt/xjpcxbayzt2015nnh/201503/t20150328_705553.html

⁶⁴ «Eurasianism», Encyclopedia.com, accessed 16-09-2023, 14:42 local time
<https://www.encyclopedia.com/history/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/eurasianism>

τοπίο. Το BRI θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μία «περιφερειοκρατική» εξωτερική πολιτική, ως μία περιεκτική προσέγγιση στην περιφερειακή ασφάλεια, που προσπαθεί να δεσμεύσει μια περιοχή, μέσω πολλών συνιστωσών, ως μέρος μιας υψηλής στρατηγικής ασφαλείας, για να προωθήσει την ισχύ (κυρίως την μαλακή ισχύ) και την (κανονιστική-ιδεατική) επιρροή της Κίνας.

Σύμφωνα με την άποψη του Jonathan Holslag, το BRI είναι η επιτομή της γεωοικονομικής προσέγγισης των διεθνών σχέσεων, την οποία ονομάζει «επιθετικό мерκαντισμός», με σκοπό η Κίνα να επωφεληθεί εις βάρος των κρατών που συνεταιρίζεται, προωθώντας τα κινεζικά συμφέροντα, μέσω των κρατικής ιδιοκτησίας εταιρειών, «των εθνικών πρωταθλητών», στην ενέργεια, στις κατασκευές. Τα χρήματα των δανείων από τις κινεζικές κρατικές τράπεζες, καταλήγουν στις κινεζικές εταιρείες που εκτελούν τα έργα και αντί να υπάρχουν αμοιβαία οφέλη από τη συνεργασία, η Κίνα κερδίζει διπλά, διότι οι εταιρείες της αναλαμβάνουν τα έργα, η Κίνα εξάγει την πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στο εσωτερικό της, με τις εταιρείες της στο εξωτερικό και τα δανεικά κεφάλαια καταλήγουν πίσω σε κινεζικά χέρια.

Η Κίνα κερδίζει τριπλά στις περιπτώσεις που μπορεί να αποκτήσει τον έλεγχο των ξένων περιουσιακών στοιχείων, σε αντάλλαγμα μη εκπλήρωσης του χρέους, τέτοια περίπτωση υπήρξε το 2017, όταν η κρατικά ελεγχόμενη εταιρεία *China Merchants Port*, απέκτησε τον έλεγχο για 99 έτη του λιμανιού, που είχε οικοδομήσει μια άλλη κινεζική εταιρεία στη Sri Lanka. Η Κίνα αφήνει σκοπίμως να εννοηθεί ότι το BRI αποτελεί συνέχεια του αρχαίου «δρόμου του μεταξιού» που διευκόλυνε τις ανταλλαγές κινεζικών και ευρωπαϊκών αγαθών, μέσω της κεντρικής Ασίας, για να προσδώσει περισσότερη «ιδεατική» και «κανονιστική» χροιά στη νέα πρωτοβουλία, που είναι απείρως σημαντικότερη από τον «αρχαίο δρόμο του μεταξιού» και τους απτά υλικούς σκοπούς που αυτό επεδίωκε.

Η σκόπιμη σύνδεση του αρχαίου «δρόμου του μεταξιού» με το «νέο δρόμο του μεταξιού», το BRI, ως συνέχεια του προηγούμενου αρχαίου δρόμου, η επιχείρηση ιστορικής σύνδεσής του με τη μυθική ιδέα του ευρασιατικού εμπορίου, επιδιώκει να υπερτονίσει την ειρηνική πρόθεση της Κίνας, της αρμονικής συνεργασίας και της επικοινωνίας-συνδεσιμότητας και μόνον, χωρίς να υποκρύπτει κάποια άλλη μη φιλειρηνική ατζέντα. Η χρήση του όρου «δρόμος του μεταξιού» είναι μια μεταφορά που

παραπέμπει σε γενικά αποδεκτές καταστάσεις όπως ειρήνη, συνεργασία, διαφάνεια, ανταλλαγή γνώσεων και τεχνογνωσίας, πολιτιστικές σχέσεις και ανταλλαγές, αμοιβαία οικονομικά και άλλα οφέλη. Κατά τον Jeremy Garlick, το BRI είναι μια κρατικά υποστηριζόμενη κινεζική στρατηγική διεθνούς επέκτασης, μέσω της Ασίας προς την Ευρώπη και όχι μόνον και αποτελεί συνέχεια της οικονομικής στροφής και ανόδου της Κίνας από το 1978. Ο δηλωμένος σκοπός του BRI, σύμφωνα με το έγγραφο Mission and Vision Document 2015, είναι να υποστηρίξει την επέκταση και να προωθήσει την κανονιστική-ιδεατική και την υλική ισχύ της Κίνας.

Μεταξύ των στόχων του BRI είναι η συνδεσιμότητα υποδομών και εγκαταστάσεων και το ανεμπόδιστο εμπόριο, αλλά ακόμη και στο επίσημο έγγραφο, δεν αποκρύπτεται η διευρυμένη ατζέντα των στόχων, πέραν του εμπορίου. Οι πολιτικές πλευρές του BRI, στη ρητορική του Πεκίνου, είναι λιγότερο ευκρινείς, το BRI παρουσιάζεται από την Κίνα ως «κενό πολιτικού περιεχομένου», όμως στις διεθνείς σχέσεις η οικονομία και η πολιτική είναι αλληλένδετα.

Η πολιτική της «μη ανάμειξης στις εσωτερικές υποθέσεις», ακρογωνιαίος λίθος της κινεζικής εξωτερικής πολιτικής από το 1950, εξυπηρετεί την επίμονη θέση της Κίνας, τα άλλα έθνη να σέβονται την εθνική της κυριαρχία, αποστασιοποιούμενα από αυτά που η Κίνα θεωρεί εσωτερικές της υποθέσεις, όπως το Θιβέτ, την Xinjiang, τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Αυτό σημαίνει ότι η πολιτική της «μη ανάμειξης στις εσωτερικές υποθέσεις» που η Κίνα παρουσιάζει ως πολιτικά ουδέτερη, είναι εγγενώς πολιτικοποιημένη και έχει άμεση επίπτωση στις σχέσεις με τα κράτη που αυτή συναλλάσσεται. Η υποστήριξη της Κίνας στις κυβερνήσεις χωρών με εσωτερική αστάθεια, επιρρεπών σε εσωτερική βία, όπως η Myanmar και το Πακιστάν, η εξαγωγή του «αυταρχικού προτύπου διακυβέρνησης» της Κίνας και η παροχή μέσων ελέγχου του πληθυσμού για τη διατήρηση των αυταρχικών καθεστώτων σε κράτη, σημαίνει ότι το BRI έχει πολιτικό χαρακτήρα. Η ανάμειξη της Κίνας στις υποθέσεις άλλων κρατών, κυρίως των γειτονικών της, είναι υπαρκτή, το ύφος, η ταπεινότητα, η μη προκλητικότητα της εξωτερικής πολιτικής της Κίνας, φαίνεται να έχει αλλάξει, με μια πιο διεκδικητική πολιτική, διότι η πολιτική του Deng Xiaoping «διατήρηση χαμηλού προφίλ». «ποτέ να μη δείχνεις ότι επιδιώκεις την πρωτιά» στις διεθνείς υποθέσεις, η πολιτική «η ασφάλεια του Κράτους

πρώτα», έχει αντικατασταθεί από την πολιτική «αγώνας για την επίτευξη», το «Κινεζικό όνειρο» μίας ανανεωμένης, ισχυρής, πλούσιας Κίνας, σεβαστής σε όλο τον κόσμο.

Ο συμβολισμός και η ταύτιση του BRI με τον αρχαίο «δρόμο του μεταξιού», απευθύνεται σε ασιατικά, ευρωπαϊκά και άλλα ακροατήρια και επιδιώκει να τονίσει τις «ιδεατικές» πλευρές της πρωτοβουλίας, παράλληλα με τις «υλικές-πρακτικές» πλευρές της πολιτικής. Η αναζήτηση από την Κινεζική κυβέρνηση και το Κομμουνιστικό καθεστώς «νομιμοποίησης», τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, αποτελεί διαχρονικά σταθερή επιδίωξη του. Η οικονομική δράση για την Κίνα είναι πρωτίστως στην υπηρεσία του κομμουνιστικού καθεστώτος της Κίνας.

Άλλοι μελετητές επισημαίνουν, ότι αποδεδειγμένα το BRI, είναι μια αντίδραση της Κίνας στην στροφή των ΗΠΑ στην Ασία, επί Προέδρου Obama, με βάση τη δήλωση⁶⁵ της Hillary Clinton το 2011, για ένα νέο αμερικανικής έμπνευσης «δρόμο του μεταξιού» που θα αυξήσει τη συνδεσιμότητα-επικοινωνία μεταξύ των ηπείρων, θα μειώσει τα εμπορικά, τα γραφειοκρατικά εμπόδια και τα κόστη και θα επιτρέψει την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, ανθρώπων και θα διαμορφώσει τους νέους κανόνες του 21ου αιώνα. Η Κίνα προσέλαβε την αμερικανική δήλωση και την αρχόμενη πρωτοβουλία ως μια προσπάθεια περιορισμού της Κίνας, διείσδυσης των ΗΠΑ στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού και σχηματισμού μια αντί-κινεζικής συμμαχίας, με τη συνεργασία των ΗΠΑ και της μεγάλης αντιπάλου της Κίνας, της Ινδίας.

Όμως και μόνο η ιδέα της αμερικανικής δραστηριότητας στην άμεση γειτονιά της Κίνας, ώθησε το κινεζικό καθεστώς και τον Xi Jinping, να σκεφθεί να αναπτύξει ένα κινεζικό αφήγημα και τη νέα πρωτοβουλία BRI, για να αντιμετωπίσει τη στροφή της πολιτικής των ΗΠΑ στην Ασία, να αποκρούσει, την προσληφθείσα από την Κίνα ως απειλητική ενέργεια, δηλαδή την προσπάθεια των ΗΠΑ να πιέσει και να περιορίσει το «στρατηγικό χώρο» της Κίνας, με ένα τρόπο που θα ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο μίας πολεμικής σύγκρουσης των δύο υπερδυνάμεων.

⁶⁵ «US Secretary of State Hillary Clinton discusses New Silk Road Initiative; lauds AKDN for “Creating Opportunities for the Tajik People”», Tajikistan · 22 October 2011, accessed 27-07-2023 23:19 local time <https://the.akdn/en/resources-media/whats-new/news-release/us-secretary-state-hillary-clinton-discusses-new-silk-road-initiative-lauds-akdn->

Η ρεαλιστική οπτική

Σύμφωνα με τις απόψεις όλων των τάσεων της ρεαλιστικής σχολής, η οικονομική μεγέθυνση⁶⁶ της Κίνας, αυξάνει σταδιακά την συνολική ισχύ και την επιρροή της στο διεθνές σύστημα, διευρύνει τους στόχους της, οδηγεί αναπόφευκτα στην αύξηση του ανταγωνισμού και της έντασης στις σχέσεις της με τις ΗΠΑ.

Ανάλογα με την εστίαση κάθε τάσης στο επίπεδο ανάλυσης και στο είδος της ανεξάρτητης μεταβλητής που στηρίζεται, προκύπτουν τα εξής αποτελέσματα: Κατά τον κλασσικό ρεαλισμό, που εστιάζει στις εθνικές μεταβλητές ισχύος, η διεθνής συμπεριφορά της Κίνας θα επηρεαστεί αρνητικά από την άνοδο του εθνικισμού.

Κατά τον επιθετικό ρεαλισμό η επιδίωξη, της αύξησης της ισχύος της Κίνας και της περιφερειακής ηγεμονίας, θα καταστήσει τη σύγκρουση των υπερδυνάμεων αναπόφευκτη. Κατά τον αμυντικό ρεαλισμό η εστίαση της Κίνας στην αύξηση της ασφάλειας της, έχει ως αποτέλεσμα μια πλέον συνεργατική στάση της Κίνας προς τις ΗΠΑ, που θα μετριάσει το δίλημμα ασφαλείας, η πολιτική «ειρηνικής ανάπτυξης», της Κίνας, όπως εκδηλώνεται με το BRI, απαιτεί τη διατήρηση ενός σταθερού και ειρηνικού διεθνούς περιβάλλοντος για να λειτουργήσει, αρκεί και οι ανταγωνίστριες δυνάμεις της Κίνας να το βλέπουν με τον ίδιο τρόπο και να μην υπεραντιδρούν και προκαλούν με τη στάση τους την Κίνα.

Σύμφωνα με τον Παναγιώτη Κονδύλη⁶⁷ η φιλία και ειρήνη από τη μία, η έχθρα και ο πόλεμος, είναι όψεις της ανθρώπινης κατάστασης, έχει διαπιστωθεί ότι, το εμπόριο, το υψηλό επίπεδο οικονομικών ανταλλαγών και η οικονομική αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών, αδυνατεί να αποτρέψει μελλοντικούς πολέμους, όπως απέδειξε το ξέσπασμα του ΑΠΠ, παρά τις υψηλές οικονομικές ανταλλαγές μεταξύ των κρατών της εποχής, ο πόλεμος δεν έχει αποκλειστικά οικονομικές αιτίες.

Ο Κονδύλης θεωρεί ότι τα βασικά στοιχεία της εσωτερικής πολιτικής του κράτους παρατηρούνται και στη διεθνή πολιτική. Οι διεκδικήσεις για τη κάλυψη των

⁶⁶ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ-ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΑΣΤΕΡΗΣ, *Η Κίνα και οι Άλλοι-Οι Σχέσεις της Κίνας με την Ευρώπη και τον Κόσμο*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2013, ISBN:978-960-02-2780-2,σελ.47-74

⁶⁷ ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ *Παναγιώτης Κονδύλης και Alexandre Kojeve-Όταν η Πολιτική Φιλοσοφία συναντά τη Διεθνή Πολιτική*, Έκδοση πρώτη, Εκδόσεις Ευρασία, Αθήνα 2023, ISBN:978-618-5439-89-7,σελ.61-77

αναγκών και όλο και μεγαλύτερων μαζών στο εσωτερικό των κρατών, δεδομένης της έκπτωσης των ιδεολογιών, της κατάργησης των παλαιών ταξικών διαχωρισμών, έχει ανάλογη προβολή στο διεθνές περιβάλλον. Οι διεκδικήσεις θα προέλθουν από τους υπό ανάπτυξη λαούς, που θα ζητήσουν ισότιμη συμμετοχή στις πρώτες ύλες και στην κατανάλωση των παγκόσμιων αγαθών, οι ανωτέρω διεκδικήσεις οφείλονται στην αύξηση του πληθυσμού στον πλανήτη, στη στενότητα πόρων, λόγω και της καταστροφής του περιβάλλοντος. Το πρόβλημα της δίκαιης κατανομής έχει μεγάλη σημασία για τον καθορισμό των σχέσεων της πολιτικής με την οικονομία σε εθνικό αλλά και πλανητικό επίπεδο, η πολιτική εισέρχεται στην οικονομία, όχι κυρίως μέσω της διαδικασίας παραγωγής και επικοινωνίας, αλλά μέσω της ανάγκης επίλυσης του προβλήματος της κατανομής. Ο Κονδύλης προέβλεπε τεράστια ένταση, από την αύξηση των προσδοκιών για δίκαιη κατανομή των πόρων, λόγω της αύξησης του πληθυσμού και της σπανιότητας των αγαθών που θα οδηγήσει αναπόφευκτα σε πολέμους για τη διεκδίκησή τους, θεωρεί δε ότι η ειρήνη που επικράτησε έως σήμερα, είναι αποτέλεσμα της μονοκρατορίας και της στρατιωτικής υπεροχής των ΗΠΑ και όχι της επικράτησης της ελεύθερης αγοράς και δεν φαίνεται άμεσα η συγκρότηση αντίπαλης συμμαχίας κρατών που θα την αμφισβητήσει.

Η φιλελεύθερη οπτική

Σύμφωνα με τους φιλελεύθερους⁶⁸ η εξάπλωση της δημοκρατίας, ευημερίας, προόδου και η αύξηση της αλληλεξάρτησης, θα ευνοήσει τις σχέσεις Κίνας-ΗΠΑ. Κατά τον θεσμικό φιλελευθερισμό, η Κίνα συμμετέχει στους διεθνείς θεσμούς και φαίνεται να επιθυμεί τη διατήρησή τους, συνεπώς δεν προτίθεται να αλλάξει το διεθνές Status-quo.

Κατά τον Ikenberry η άνοδος της Κίνας δεν οδηγεί αναπόφευκτα στη σύγκρουση Κίνας-ΗΠΑ, για το περιεχόμενο της διεθνούς τάξης, διότι τα χαρακτηριστικά της υφιστάμενης διεθνούς τάξης, δεν εξυπηρετούν μόνο τα συμφέροντα μίας δύναμης, σε βάρος των υπολοίπων, αλλά επιτρέπουν σε ανερχόμενες δυνάμεις, όπως η Κίνα, να εξυπηρετούν τους διευρυμένους στόχους τους. Κατά τους φιλελεύθερους η οικονομική αλληλεξάρτηση και η παγκοσμιοποίηση προάγουν τη διεθνή σταθερότητα και ειρήνη.

⁶⁸ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ-ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΑΣΤΕΡΗΣ, *Η Κίνα και οι Άλλοι-Οι Σχέσεις της Κίνας με την Ευρώπη και τον Κόσμο*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2013, ISBN:978-960-02-2780-2, σελ.47-74

Η σύνθετη αλληλεξάρτηση

Σύμφωνα με τους νεοφιλελεύθερους θεωρητικούς Keohane και Nye η συνεχώς αναπτυσσόμενη κινεζική οικονομία είναι ενσωματωμένη και αλληλεξαρτώμενη⁶⁹ με αυτήν του υπόλοιπου κόσμου, είναι μια σχέση που ονομάζουν, «σύνθετη αλληλεξάρτηση» και για τον Xi Jinping «οικονομική παγκοσμιοποίηση».

Η αλληλεξάρτηση της κινεζικής οικονομίας με την παγκόσμια οικονομία, έχει θετικές και αρνητικές επιπτώσεις στο σύστημα που σημαίνει για παράδειγμα, ότι αλλαγές στις τιμές των πρώτων υλών, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, στην οικονομική ανάπτυξη, επηρεάζουν και επηρεάζονται από γεγονότα στην Κίνα.

Το 19% των κινεζικών εξαγωγών πωλείται στις ΗΠΑ, αλλά μόνο το 10% των εισαγωγών της Κίνας προέρχεται από τις ΗΠΑ. Αυτό δημιούργησε ένα εμπορικό πλεόνασμα 329 δις. δολάρια στην Κίνα, αλλά εθνικό χρέος στις ΗΠΑ. Το πλεόνασμα χρημάτων της Κίνας και αντίστοιχα το έλλειμμα των ΗΠΑ, σημαίνει ότι η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος χρηματοδότης του χρέους των ΗΠΑ, με τη διακράτηση ομολόγων ύψους 1 τρις. Δολαρίων το 2016. Η διασύνδεση των δύο οικονομιών, καθιστά τη δήλωση του προέδρου Trump «οι ΗΠΑ πρώτα», σε βάρος της Κίνας, δύσκολα υλοποιήσιμη. Ο εμπορικός πόλεμος που εκκίνησε το 2018, θα βλάψει την Κίνα αλλά και τις ΗΠΑ, απόδειξη αυτού είναι ότι το 2019 η πτώση των εσόδων της Apple και του μεριδίου αγοράς, από την επιβράδυνση της κινεζικής οικονομικής ανάπτυξης, επηρέασε και άλλες εταιρείες των ΗΠΑ. Μεταβολές στις τιμές των εισαγόμενων πρώτων υλών, επηρεάζουν τα λεπτά περιθώρια κέρδους της εξαγωγικής βιομηχανίας της Κίνας, με επίπτωση στις θέσεις εργασίας, τη μετανάστευση στην πόλη, τις τιμές των κατοικιών.

Οι ξένες εταιρείες που χτίζουν εργοστάσια για να εκμεταλλευτούν το χαμηλό εργατικό κόστος, παρατηρούν τους μισθούς να ανεβαίνουν ταχέως, γεγονός που μειώνει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που προσδοκούσαν από το χαμηλό εργατικό κόστος στην Κίνα. Φτωχοί αγροτικοί πληθυσμοί που έχουν έλθει στις πόλεις για εργασία στα εργοστάσια, επιστρέφουν πίσω όταν τα εργοστάσια κλείνουν, λόγω αναταράξεων στη παγκόσμια οικονομία. Κάτω από την επιφάνεια της οικονομικής ανόδου της Κίνας, τα εξελισσόμενα προβλήματα στο εσωτερικό, έχουν επίπτωση στις διεθνείς υποθέσεις.

⁶⁹ GARLICK JEREMY, *The Impact of Chinas Belt and Road Initiative-From Asia to Europe*, Routledge Editions, Edition 2021, London and New York, 2021, ISBN:13:978-1-03-208366-7, Page.4-7

Η βιομηχανική υπερεπάρκεια στην παραγωγή ατσαλιού, τσιμέντου, από τις ονομαζόμενες εταιρείες Zoupiε και τα συσσωρευμένα χρέη που προέρχονται από την χωρίς εγγυήσεις κρατική τους χρηματοδότηση, επιβραδύνουν σταθερά την αύξηση του ΑΕΠ και επιπλέον η μόλυνση του περιβάλλοντος, λόγω της χρήσης άνθρακα στη βιομηχανία, εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη και προκαλεί μεγάλες διαμαρτυρίες και κοινωνική δυσαρέσκεια.

Παρά την αμερικανική επιθετική ρητορική κατά της Κίνας, η πραγματικότητα είναι ότι οι ΗΠΑ αδυνατούν να απεξαρτηθούν από την κινεζική βιομηχανία, διότι οι αμερικανικές βιομηχανικές επενδύσεις, μειώνονται στον νέο αιώνα, χωρίς να αντιστρέφεται η τάση για μία εικοσαετία. Η αμερικανική οικονομία παραμένει εξαρτημένη⁷⁰ από την Κίνα.

Το πρόβλημα της αμερικανικής βιομηχανίας είναι η ανάγκη της να εισάγει πολλά βιομηχανικά προϊόντα για την παραγωγή των τελικών προϊόντων της. Όχι μόνον το συνολικό εμπορικό έλλειμμα ξεπερνά το 1 τρισεκατομμύριο δολάρια, αλλά το 30% του ποσού αυτού, δηλαδή περίπου 300 εκατομμύρια προέρχεται από τις εισαγωγές βιομηχανικών αγαθών, δηλαδή προϊόντων που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή τελικών βιομηχανικών καταναλωτικών ειδών.

Η κονστρουκτιβιστική οπτική

Ο κονστρουκτιβισμός αντιτίθεται στη μονομερή εστίαση σε υλικές ή θεσμικές μεταβλητές, και υποστηρίζει ότι η εξέλιξη των σινο-αμερικανικών σχέσεων είναι δύσκολο να προβλεφθεί και περιέχει ένα βαθμό ενδεχομενικότητας⁷¹. Οι σινο-αμερικανικές σχέσεις θα εξαρτηθούν από την πρόσληψη από την Κίνα και τις ΗΠΑ της εικόνας της πραγματικότητας, αλλά και από την σε εξέλιξη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας της Κίνας, ως μίας αναδυόμενης υπερδύναμης και της ιδέας της για τη θέση της στο διεθνές σύστημα.

⁷⁰ Ηλιόπουλος Γιώργος, «Πόσο εξαρτημένη από την Κίνα είναι η αμερικανική οικονομία;», SL Press, δημοσίευση 28-06-2023,(τ.π) 30-06-2023 17:00 τοπική ώρα
<https://slpress.gr/oikonomia/poso-exartimeni-apo-tin-kina-einai-i-amerikaniki-oikonomia/>

⁷¹ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ-ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΑΣΤΕΡΗΣ , *Η Κίνα και οι Άλλοι-Οι Σχέσεις της Κίνας με την Ευρώπη και τον Κόσμο*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2013,ISBN:978-960-02-2780-2,σελ.47-74

Η θεώρηση ισόποσα του Μάκρο και Μίκρο επίπεδου ανάλυσης και η συνεκτίμηση υλικών και ιδεατικών μεταβλητών, οδηγεί τον κονστρουκτιβισμό, σε ενδεχόμενα αποτελέσματα της διεθνούς συμπεριφοράς της Κίνας και των ΗΠΑ, ανάλογα με την εκάστοτε «πρόσληψη και κουλτούρα αναρχίας» Hobessian, Lockean, Kantian, της κυρίαρχης εθνικής ταυτότητας που οδηγεί σε στάση απομόνωσης, αναθεώρησης ή ενσωμάτωσης της Κίνας στο διεθνές σύστημα, σε διαφορετική στάση σε χρονικές περιόδους.

Ο αναλυτικός εκλεκτισμός

Η θεώρηση αυτή λειαιίνει τις οξείες διαχωριστικές γραμμές των προαναφερθέντων θεωριών και προτείνει μια άλλου είδους σχέση μεταξύ τους, μη ανταγωνιστικού, συμπληρωματικού χαρακτήρα, υποστηρίζει ότι όλες οι θεωρίες έχουν κάτι να προσφέρουν στην έρευνα και στη μελέτη των διεθνών σχέσεων. Σημασία έχει ο εντοπισμός και η αξιολόγηση της σχετικής ερμηνευτικής αξίας κάθε μεταβλητής. Οι ερευνητές απαιτείται να μελετήσουν όλες τις μεταβλητές και το ειδικό βάρος εκάστης. μεταβλητές που δύνανται να επηρεάσουν το αποτέλεσμα, δηλαδή να οδηγήσουν σε σύγκρουση ή συνεργασία Κίνας-ΗΠΑ.

9.2 Η Απάντηση της Δύσης στην κινεζική πρωτοβουλία Belt and Road

9.2.1 Η Στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η στρατηγική της ΕΕ του 2016⁷² αποτελεί τη βάση για την αλλαγή της πολιτικής της ΕΕ προς μια περισσότερο ρεαλιστική, διεκδικητική και πολύπλευρη προσέγγιση που θα διασφαλίσει ότι οι σχέσεις με την Κίνα αναπτύσσονται σε δίκαια, ισορροπημένη και αμοιβαίως επωφελή βάση. Η Κίνα είναι για την ΕΕ, ταυτόχρονα, σε διάφορους τομείς πολιτικής:

- ένας συνεργάτης που μαζί με την ΕΕ έχει στενά ευθυγραμμισμένους στόχους
- ένας διαπραγματευτικός εταίρος που μαζί του η ΕΕ απαιτείται να βρει ισορροπία συμφερόντων

⁷² «EU-China – A strategic outlook, European Commission and HR/VP- contribution to the European Council, Joint Communication to the European parliament, the European Council and the Council», European Commission, 12 March 2019, accessed 11-05-2023 time 22:22, Joint Communication page 4 <https://commission.europa.eu/system/files/2019-03/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>

- ένας οικονομικός ανταγωνιστής στον αγώνα για την τεχνολογική ηγεσία
- ένας συστημικός ανταγωνιστής που προβάλλει εναλλακτικά μοντέλα διακυβέρνησης.

Για αυτό απαιτείται μια ευέλικτη και ρεαλιστική προσέγγιση της ΕΕ για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων και αξιών της βάσει αρχών και τα μέσα και τα εργαλεία της ΕΕ για την Κίνα, απαιτείται να διαφοροποιηθούν ανάλογα με τα ζητήματα και τις πολιτικές που διακυβεύονται.

Η Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το 2021, μια ομάδα ευρωβουλευτών⁷³ έστειλε επιστολή, στον Ευρωπαϊό Επίτροπο για τη Γειτονία και τη Διεύρυνση Olivér Várhelyi, μία προειδοποίηση για την «επικείμενη περιβαλλοντική ζημιά» που προκαλούν τα βιομηχανικά έργα των κινεζικών εταιρειών στη Σερβία καθώς και για την αυξανόμενη επιρροή της Κίνας στα Βαλκάνια.

Το 2021, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα καταδίκης της καταναγκαστικής εργασίας στο εργοστάσιο Linglong στη Σερβία. Το Κοινοβούλιο αναγνώρισε τον αυξανόμενο αριθμό κινέζο-σερβικών συμβάσεων, τα επακόλουθα «νομικά προνόμια» που παραχωρήθηκαν στην Κίνα και την εφαρμογή του κινεζικού εργατικού δικαίου στη Σερβία.

Το ψήφισμα καλούσε τα κράτη των Δυτικών Βαλκανίων να αντιμετωπίσουν τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις επικίνδυνες συνθήκες εργασίας και εξέφρασε τις ανησυχίες για την εμπορία ανθρώπων. Η Σερβία κλήθηκε να ευθυγραμμιστεί με το εργατικό δίκαιο της ΕΕ και να συμμορφωθεί με τις σχετικές συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), που έχει επικυρώσει. Το Κοινοβούλιο έθεσε επίσης ερωτήματα για περιβαλλοντικά ζητήματα, τη διαφθορά και την έλλειψη διαφάνειας στις κινεζικές πρωτοβουλίες στην περιοχή.

Τον Ιανουάριο του 2022, το ψήφισμα για τις παραβιάσεις των θεμελιωδών ελευθεριών στο Χονγκ Κονγκ, επανέλαβε την προηγούμενη θέση του Κοινοβουλίου, ότι οποιαδήποτε επικύρωση της συνολικής συμφωνίας ΕΕ-Κίνας για τις επενδύσεις, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη συνεχιζόμενη κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο

⁷³ Branislav Stanicek with Simona Tarpova Members' Research Service EPRS, «China's strategic interests in the Western Balkans», European Parliamentary Research Service- BRIEFING, PE 733.558 – June 2022 EN, accessed 06-04-2023 time 10:24
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733558/EPRS_BRI\(2022\)733558_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733558/EPRS_BRI(2022)733558_EN.pdf)

Χονγκ Κονγκ και να περιλαμβάνει μια σαφή δέσμευση για τα δικαιώματα των εργαζομένων και την εφαρμογή ειδικών συμβάσεων της ΔΟΕ.

Από την εκκίνηση του, το BRI, έχει προκαλέσει ευρεία κριτική⁷⁴, για την αμφισβήτηση του παραδοσιακού μοντέλου πολυμερούς χρηματοδότησης υποδομών. Οι δυτικές διμερείς και πολυμερείς πρωτοβουλίες στις υποδομές και συνδεσιμότητα, ως εναλλακτικές λύσεις, παραμένουν κατακερματισμένες, υποβαθμισμένες σε εύρος και κλίμακα από ένα γεωγραφικά και θεματικά αναπτυσσόμενο ταχέως αναπτυσσόμενο BRI.

Η ΕΕ και οι ΗΠΑ, αντίθετα με την Ιαπωνία, καθυστέρησαν να απαντήσουν με ξεχωριστές περιφερειακές στρατηγικές που εκφράζουν τις ξεχωριστές γεωπολιτικές τους προοπτικές και οικονομικές σχέσεις με την Κίνα. Οι πολλαπλές επιπτώσεις της χρήσης φυσικών και ψηφιακών έργων υποδομής της Κίνας, ως εργαλείο εξωτερικής πολιτικής, για την επέκταση της σφαίρας επιρροής της, τόσο σε ολόκληρο τον κόσμο, όσο και εντός διεθνών οργανισμών, έχουν υποτιμηθεί.

Στη σύνοδο κορυφής της ομάδας G7 το 2021, οι ηγέτες του Καναδά, Γαλλίας, Γερμανίας, Ιταλίας, Ιαπωνίας, ΗΒ και των ΗΠΑ, συμφώνησαν σε μια παγκόσμια συνεργασία στις υποδομές με βάση τις αξίες, υψηλών προδιαγραφών και διαφανή, γνωστή ως «*Build Back Better*».

Η Πρωτοβουλία «World» (B3W), εκφράζει τη θέση του προέδρου των ΗΠΑ Joe Biden για το 2020 «*Build Back Better*⁷⁵». Είναι μία συλλογική προσπάθεια μεγάλων δημοκρατιών, να δημιουργήσουν μια βιώσιμη και στοχευμένη εναλλακτική λύση στο BRI και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που το BRI θέτει στη διεθνή τάξη που βασίζεται σε κανόνες. Επιδιώκει να καλύψει, έως το 2035, ένα κενό υποδομών σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος αξίας 40 τρισεκατομμυρίων δολαρίων, μέσω της μόχλευσης της δημόσιας αναπτυξιακής χρηματοδότησης για την κινητοποίηση αναξιοποίητων κεφαλαίων του ιδιωτικού τομέα.

⁷⁴ «Towards a joint Western alternative to the Belt and Road Initiative?», European Parliament, accessed 06-05-2023 time 10:58, page 1-12
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698824/EPRS_BRI\(2021\)698824_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698824/EPRS_BRI(2021)698824_EN.pdf)

⁷⁵ «Build Back Better-Our Plan for Growth», HM Treasury, accessed 05-06-2023 time 08:55
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/968403/PfG_Final_Web_Accessible_Version.pdf

Οι διάφοροι τρόποι της Κίνας οικονομικού εξαναγκασμού⁷⁶ κρατών και τα συνιστώμενα μέτρα για την αντιμετώπισή του, αναφέρονται στην έκθεση που παρουσιάστηκε στην αρμόδια επιτροπή του Κογκρέσου των ΗΠΑ. [Παράρτημα Δ](#) «Πίνακας κινεζικών μέτρων οικονομικού εξαναγκασμού κρατών». Περισσότερα στοιχεία για τις επιδόσεις και την εξέλιξη του BRI⁷⁷ περιέχονται στο [Παράρτημα ΣΤ](#) «Αποτίμηση της πρώτης δεκαετίας της πρωτοβουλίας BRI».

Το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2021 για τη συνδεσιμότητα⁷⁸ και τις σχέσεις ΕΕ-Ασίας, επιδιώκει μια παγκόσμια στρατηγική συνδεσιμότητας, ως επέκταση της στρατηγικής συνδεσιμότητας Ευρώπης-Ασίας του 2018, προκειμένου να ενισχυθεί ο ρόλος της ΕΕ, ως γεωπολιτικού και γεωοικονομικού παράγοντα και να διευρυνθούν οι εταιρικές σχέσεις με δημοκρατίες σε όλο τον κόσμο που ασπάζονται τις θεμελιώδεις αξίες της ΕΕ .

Η Ασία έχει σημασία για την Ευρώπη, διότι είναι έδρα του μεγαλύτερου πληθυσμού στον κόσμο και των ταχύτερα αναπτυσσόμενων οικονομιών, σημαντικός εμπορικός εταίρος της ΕΕ. Αναγνωρίζοντας αυτό, η ΕΕ προώθησε τη Διάσκεψη Ασίας-Ευρώπης (ASEM), δημιούργησε πέντε στρατηγικές εταιρικές σχέσεις, μεταξύ άλλων, με την Ένωση Εθνών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) και διαπραγματεύτηκε ή συνήψε συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με αρκετές ασιατικές χώρες.

Το 2018, η ΕΕ ενέκρινε κοινή ανακοίνωση με θέμα «*Σύνδεση Ευρώπης και Ασίας- Δομικά στοιχεία για μια στρατηγική της ΕΕ*». Η Στρατηγική αναγνωρίζει ένα σημαντικό επενδυτικό κενό στη συνδεσιμότητα και την ανάγκη ενίσχυσης της συνεργασίας με ιδιώτες επενδυτές, εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς και πολυμερείς αναπτυξιακές τράπεζες. Οι αναλυτές χαιρέτησαν τη στρατηγική ως την απάντηση της ΕΕ

⁷⁶ Bonnie S. Glaser, Director, Asia Program-German Marshall Fund of the United States, A Testimony, “How China Uses Economic Coercion to Silence Critics and Achieve its Political Aims Globally”, Statement before the Congressional-Executive Commission on China, 7-12- 2021, accessed 13-09-2023 <https://www.cecc.gov/sites/chinacommission.house.gov/files/documents/CECC%20Hearing%20Testimony%20-%20Bonnie%20Glaser.pdf>

⁷⁷ Blog Post by Nadia Clark, Guest Contributor, «The Rise and Fall of BRI», Council on Foreign Relations, April 6, 2023 2:31 pm (EST), accessed 16-09-2023 09:25 local time <https://www.cfr.org/blog/rise-and-fall-bri>

⁷⁸ Enrico D’Ambrogio, «Prospects for EU-Asia connectivity-The ‘European way to connectivity’», European Parliament, BRIEFING EPRS | European Parliamentary Research Service, April 2021 accessed 06-05-2023 time 10:58, page 1-5 of pdf [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690534/EPRS_BRI\(2021\)690534_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690534/EPRS_BRI(2021)690534_EN.pdf)

στην πρωτοβουλία BRI που ανησύχησε την ΕΕ και αρκετές συμμετέχουσες χώρες, ορισμένες από αυτές να ανησυχούν για πιθανές «παγίδες χρέους». Εκφράζοντας τις ανησυχίες του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προειδοποίησε ότι η μορφή συνεργασίας 17+1 μεταξύ Κίνας και 17 χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης θα μπορούσε να υπονομεύσει τη κοινή θέση της ΕΕ προς την Κίνα.

9.2.2 Γεωοικονομικός Πόλεμος

Η Κίνα για να υπερκεράσει τις ΗΠΑ, οικονομικά και τεχνολογικά και να αποκτήσει γεωπολιτικό πλεονέκτημα, κυρίως στην ΝΑ Ασία, εφαρμόζει προστατευτική πολιτική⁷⁹ στις ξένες επενδύσεις, εκμεταλλεύεται τις ξένες τεχνολογίες, επιδοτεί δημόσιες επιχειρήσεις, καταστρατηγεί ακόμη και τους κανόνες του ΠΟΕ.

Οι ΗΠΑ κατηγορούν την Κίνα, όχι αβάσιμα, για χειραγώγηση του νομίσματός της RMB, κλοπή τεχνολογίας και πνευματικών δικαιωμάτων των αμερικανικών εταιρειών, επιδοτήσεις στις κρατικές της εταιρείες, περιορισμούς στην εγκατάσταση των ξένων επιχειρήσεων. Οι αθέμιτες πρακτικές της Κίνας οδήγησαν σε απώλεια 3,5 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας στις ΗΠΑ (2001-2007). Οι ΗΠΑ επέβαλλαν, το 2018, εισαγωγικούς δασμούς 25% στον χάλυβα και 10% στο αλουμίνιο και η Κίνα απάντησε με δασμούς σε 160 προϊόντα που εισάγει στις ΗΠΑ.

Ο οικονομικός πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας συνέβαλλε στην επιβράδυνση της αύξησης του κινεζικού ΑΕΠ από το 6,6% το 2018 στο 6,2% το 2019 κατά την εκτίμηση του ΔΝΤ. Προκειμένου να αποφευχθεί ένας ολοκληρωτικός οικονομικός πόλεμος, οι ΗΠΑ, η ΕΕ, η Ιαπωνία, πρότειναν στον ΠΟΕ να θέσει νέους κανόνες ανταγωνισμού που θα εμποδίζουν τις αθέμιτες πρακτικές της Κίνας.

Οι ΗΠΑ για να σταματήσουν την οικονομική τους αποδυνάμωση και να μπορούν να χρηματοδοτούν τα αμυντικά και τεχνολογικά τους προγράμματα και να εμποδίσουν την Κίνα να τις ανταγωνιστεί, παρείχαν φορολογικά κίνητρα σε αμερικανικές επιχειρήσεις για επανεγκατάσταση στις ΗΠΑ, αλλά συνάντησαν την αντίδραση τους,

⁷⁹ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, *ΡΗΞΗ-Ο Πόλεμος της Τεχνητής Νοημοσύνης*, Νέα Έκδοση, Εκδόσεις Λιβάνης, Αθήνα, 2021, ISBN:978-960-14-3621-0, σελ.169-193

διότι τα μέτρα αντιτίθενται στα συμφέροντα τους, λόγω του χαμηλού κόστους εργασίας στην Κίνα, παρότι υποκλέπεται η τεχνολογία τους από την υποχρεωτική συνεργασία τους με κινεζικές εταιρείες. Το αποτέλεσμα είναι η απώλεια του γεωτεχνολογικού και γεωοικονομικού πλεονεκτήματος που είχαν.

Κεφάλαιο 10

Η Παγκόσμια Τάξη και η πρωτοβουλία BRI

Ποτέ δεν υπήρξε μια πραγματικά οικουμενική ⁸⁰ «παγκόσμια τάξη», αυτή που εννοείται ως τέτοια, διαμορφώθηκε στη Δυτική Ευρώπη, στη Βεσφαλία, χωρίς τη συμμετοχή των υπόλοιπων ηπειρών ή πολιτισμών.

Αυτή η «παγκόσμια τάξη» εκφράζει την αντίληψη μιας περιοχής ή πολιτισμού του πλανήτη, για την έννοια της δίκαιης διευθέτησης και του είδους του συστήματος κατανομής ισχύος που θεωρείται εφαρμοστέο σε όλο τον κόσμο, επομένως η ονομαζόμενη διεθνής τάξη είναι η εφαρμογή αυτής της αντίληψης σε ένα αρκετά μεγάλο μέρος του πλανήτη που δύναται να επηρεάσει τη παγκόσμια ισορροπία δυνάμεων, ομοίως μια περιφερειακή τάξη εφαρμόζει τις ίδιες αρχές σε μια γεωγραφική περιοχή.

Η συνοχή κάθε διεθνούς τάξης διασαλεύεται από μεταβολές στους δύο παράγοντες-πυλώνες που την ορίζουν και συντηρούν, την εκάστοτε θεωρούμενη νομιμότητα και την ισορροπία δυνάμεων. Οι μεταβολές οφείλονται σε βαθιές αλλαγές ή και εγκατάλειψη των αρχών επί των οποίων βασίζονται οι διεθνείς διευθετήσεις, από τους υπεύθυνους για τη διαφύλαξή τους, ή ανατροπή τους και επιβολή μιας εναλλακτικής θεώρησης της νομιμότητας με επανάσταση. Η τάξη διαλύεται από την αποτυχία του συστήματος να προσαρμοστεί σε μεγάλη μεταβολή του συσχετισμού δυνάμεων, από παύση του ρόλου που παίζει ένας βασικός πυλώνας του συστήματος στη διατήρηση της διεθνούς τάξης (δύλημμα Kindleberger⁸¹).

⁸⁰ KISSINGER HENRY, *Παγκόσμια Τάξη-Σκέψεις γύρω από το Χαρακτήρα των Εθνών και την πορεία της Ιστορίας*. Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα 2014, Μετάφραση Καψάλης Χρήστος. ISBN:978-960-14-2005-2, σελ.15,23-24,511-513

⁸¹ Joseph S Nye, HARVARD, « The Kindleberger Trap », Kennedy School-BELFER CENTER for Science and International Affairs published 09-01-2017 accessed 08-05-2023 time 14:16 <https://www.belfercenter.org/publication/kindleberger-trap>

Μια ανερχόμενη δύναμη, όπως η Κίνα, αποτελεί δομική πρόκληση για το διεθνές σύστημα στον 21ο αιώνα, μπορεί να μην αποδεχθεί το ρόλο που της έχει αποδώσει το σύστημα, στο σχεδιασμό του οποίου δεν συμμετείχε ή ίδια, οι δε εδραιωμένες δυνάμεις αδυνατούν να ενσωματώσουν την άνοδό της, με αναπροσαρμογή της ισορροπίας δυνάμεων του συστήματος.

Η επιδίωξη της διεθνούς πολιτικής πρέπει να είναι η ισορροπία μεταξύ ισχύος και νομιμότητας. Η αλληλεπίδραση οικονομίας και πολιτικής⁸² εμπλέκεται στη διαδικασία της διεθνούς πολιτικής αλλαγής, διότι η προσδοκία οικονομικού κέρδους είναι μεγάλο κίνητρο για την επιδίωξη αλλαγής του διεθνούς συστήματος και επομένως η κατανομή ισχύος μεταξύ των κρατών είναι παράγοντας που καθορίζει τα πρότυπα της οικονομικής δράσης, καθώς και το ποιοι δρώντες, ωφελούνται περισσότερο από τον διεθνή καταμερισμό εργασίας.

Η κατανομή ισχύος τελικά στηρίζεται σε οικονομική βάση και επειδή οι πηγές πλούτου αλλάζουν, λόγω μεταβολών στην οικονομική αποτελεσματικότητα, στην θέση στον χώρο των βιομηχανιών, στα εμπορικά ρεύματα, αναπόφευκτα προκύπτει μια αντίστοιχη ανακατανομή ισχύος ανάμεσα στα κράτη. Η επιδίωξη της ισχύος και του οικονομικού κέρδους είναι αλληλένδετες.

Τίθεται το Ερώτημα: Δύναται η Κίνα, εάν θελήσει, να ανατρέψει το υφιστάμενο ισοζύγιο παγκόσμιας ισχύος ; Αξιόπιστες μελέτες για τη μεταβαλλόμενη στρατιωτική ισορροπία⁸³ ΗΠΑ-Κίνας από τη RAND Corporation που εκκινούν το 2015 (**Βαθμολογία στρατιωτικών επιδόσεων ΗΠΑ-Κίνα⁸⁴**) δείχνει την προοπτική απόκτησης πλεονεκτήματος ή τουλάχιστον ισοτιμίας από την Κίνα σε 9 τομείς στρατιωτικής ικανότητας και καταλήγουν ότι στα προσεχή 15 έτη θα υπάρξει υποχώρηση της κυριαρχίας των ΗΠΑ στην Ασία. Περισσότερα για το θέμα στο [Παράρτημα Ε](#) «**Η σημασία της τεχνολογίας στον αγώνα για πλανητική επικράτηση**». Η Κίνα εφαρμόζει το δόγμα του Sun Tzu, όπου η νίκη

⁸² ROBERT GILPIN «Πόλεμος και Αλλαγή στη Διεθνή Πολιτική», Έκδοση Τρίτη, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2007, ISBN: 978-960-7803-32-0, Μετάφραση: Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Επιστημονική Επιμέλεια: Ήφαιστος Παναγιώτης, σελ. 124

⁸³ ALLISON GRAHAM, Σε Τροχιά Πολέμου-Μπορούν οι ΗΠΑ να αποφύγουν την Παγίδα του Θουκιδίδη, Επιστημονική Επιμέλεια: ΓΚΟΦΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ-ΚΑΙΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα 2020, ISBN: 978-960-635-070-2, σελ. 49-52

⁸⁴ An Interactive Look at the U.S.-China Military Scorecard, RAND Project Air Force, accessed 24-05-2023 12:27 local time <https://www.rand.org/paf/projects/us-china-scorecard.html>

δεν είναι η στρατιωτική νίκη, αλλά η επιτυχία των απόλυτων πολιτικών στόχων, δεν είναι η πρόκληση του εχθρού στη μάχη, αλλά η περιέλευση του σε δυσμενή θέση και η ήττα του χωρίς μάχη. Η υψηλή στρατηγική της Κίνας επιδιώκει να χρησιμοποιήσει όλα τα διαθέσιμα μέσα, πέραν των στρατιωτικών, για να περιαγάγει τον αντίπαλο σε δυσμενή θέση, να τον υποσκελίσει, υπερνικήσει σε βάθος χρόνου.

10.1 Εναλλακτικές απόψεις στο Ερώτημα : Εάν η Κίνα είναι Αναθεωρητική ή Status Quo Δύναμη.

Η συζήτηση επάνω στο ερώτημα, εάν η στρατηγική της Κίνας αποσκοπεί στη διατήρηση ή στην ανατροπή της ΦΔΤ, για κάποιους μελετητές (Tang Shiping), είναι συζήτηση στείρα, παρωχημένη, αναλυτικά φτωχή, διότι βλέπει τις διεθνείς σχέσεις ως παίγνιο «μηδενικού αθροίσματος», όπου υπάρχει χώρος για μία μόνο διεθνή τάξη, σύμφωνα με τη λογική του Ψυχρού Πολέμου, αυτή η λογική δεν ισχύει σήμερα.

Σήμερα υποστηρίζεται ότι, ενώ έως τώρα στην ιστορία, το δίλημμα ασφαλείας προσλαμβάνονταν και επιλυόταν με επιθετικό τρόπο, σήμερα ένας τέτοιος τρόπος θεωρείται από τα αντίπαλα μέρη ως αχρείαστα ριψοκίνδυνος.

Επειδή οι θεωρίες των διεθνών σχέσεων διατυπώνονται σε ορισμένο χρονικό πλαίσιο, η έννοια της ασφάλειας σήμερα, έχει εξελιχθεί και σημαίνει ότι η κατάκτηση και η κατανίκηση του αντιπάλου, δεν είναι πλέον βιώσιμη λύση, ιδωμένη τόσο από υλική όσο και από ιδεατική άποψη, αφού τα κράτη καταφεύγουν συχνότερα στη συνεργασία για να επιτύχουν την ασφάλειά τους. Συνεπώς στη θέση της θεώρησης δύο απολύτως αντίπαλων ασυμφιλίωτων διεθνών τάξεων, μίας φιλελεύθερης (ΗΠΑ) και μίας κρατικά καθοδηγούμενης (Κίνα), τοποθετείται σήμερα, μία αντιπαράθεση/επιλογή μεταξύ δύο εναλλακτικών κανονιστικών/ρυθμιστικών τάξεων, με οραματισμό, για την κατεύθυνση που η διεθνής κοινωνία θα έπρεπε να αναπτυχθεί, στη βάση υλικών παραγόντων που επηρεάζουν τη θέση κάθε κράτους απέναντι στην εξελισσόμενη διεθνή τάξη, που σήμερα χαρακτηρίζεται ως «αμφισβητούμενη νεωτερικότητα» ή «αμφισβητούμενη συνθετότητα⁸⁵» ή «σύνθετη αλληλεξάρτηση»

⁸⁵ GARLICK JEREMY *The Impact of Chinas Belt and Road Initiative-From Asia to Europe*, Rutledge Editions, Edition 2021, London and New York, 2021, ISBN:13:978-1-03-208366-7, page 38-39

Η ενέργεια του προέδρου Trump να επανακτήσει τη χαμένη διεθνή επιρροή των ΗΠΑ, μέσω επιβολής εμπορικών δασμών στον υπόλοιπο κόσμο, ή μέσω της ύψωσης τείχους για τη συγκράτηση Λατινοαμερικανών μεταναστών έξω από τις ΗΠΑ, σε ένα παγκοσμιοποιημένο κόσμο «σύνθετης αλληλεξάρτησης», είναι καταδικασμένη να αποτύχει. Στη θέση της εικόνας των Δυτικών, μιας αμετακίνητης ΦΔΤ που πρέπει να προστατευθεί, οι Κινέζοι αντιπαραθέτουν μια μεγαλύτερη εικόνα, αποδεχόμενοι τη διαρκή εξέλιξη και αυξανόμενη συνθετότητα των διεθνών σχέσεων.

Η πρωτοβουλία BRI πρέπει να προσλαμβάνεται, ως μία εξελισσόμενη, προσαρμοστική διεργασία, παρά ως ένα κλειστό γραμμικό σύστημα, αυτό που οι Δυτικοί αντιλαμβάνονται ως ασαφή και ασυνεπή κινεζική στρατηγική, πρέπει να ερμηνεύεται, ως μία σκοπίμως πραγματιστική και προσαρμοστική προσέγγιση στη διεθνή τάξη, ανθεκτική στις κρίσεις, προσαρμοστική στη σύνθετη αλληλεξάρτηση της παγκόσμιας οικονομίας και στη δημιουργία μεγαλύτερης διεθνικής συνδεσιμότητας, στοχεύουσα στην αύξηση της ολιστικής εθνικής ισχύος και της ολιστικής εθνικής ασφάλειας (οικονομικής, ενεργειακής, διατροφικής, στρατιωτικής) της Κίνας.

Σύμφωνα με την άποψη του Barry Buzan, η ειρηνική άνοδος μίας ανερχόμενης δύναμης όπως της Κίνας, είναι μία αμφίδρομη διαδικασία⁸⁶, εξαρτώμενη όχι μόνο από την διεθνή συμπεριφορά της Κίνας, αλλά και από αυτή των άλλων κρατών της διεθνούς κοινωνίας, προκειμένου να δημιουργήσει τις συνθήκες ειρηνικής συνύπαρξης. Απαιτείται δηλαδή, η ανερχόμενη δύναμη να αποδεχθεί τις υφιστάμενες δομές και κανόνες της διεθνούς κοινωνίας και τα υπόλοιπα κράτη, προεξαρχόντων των μεγάλων, να αποδεχθούν κάποιες αλλαγές των δομών και των κανόνων, ώστε αυτοί να ανταποκρίνονται στην νέα θέση της ανερχόμενης δύναμης και να την ικανοποιούν.

Ο Buzan χαρακτηρίζει την Κίνα ως «*Μεταρρυθμιστική Αναθεωρητική Δύναμη*», που δρα, τόσο για ιδεολογικούς λόγους, όσο και από υπολογισμό και συμφέρον.

Η Κίνα αντιτίθεται και δυσφορεί με τους υφιστάμενους κανόνες της ΦΔΤ, θέλει να τους μεταρρυθμίσει, επιζητεί επίσης την θέση, που αυτή θεωρεί ότι της αρμόζει, στο διεθνές σύστημα. Η Κίνα ιδεολογικά αποδέχεται την πολυμέρεια, το θεσμικό πλαίσιο

⁸⁶ Barry Buzan, «China in International Society: Is Peaceful Rise Possible?», The Chinese Journal of International Politics, Vol.3, No.1(Spring 2010), Oxford University Press, accessed 25-07-2023, page 5-7, 18 https://www.dir.tsinghua.edu.cn/local/6/8B/BF/8813D8A8BA6989A0C708B1AF30F_D279E8A7_3075E.pdf?e=.pdf

που ευνοεί τη συνύπαρξη και τη συνεργασία. Η Κίνα αποδέχεται τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς από συμφέρον, όμως δεν αποδέχεται τους πολιτικά φιλελεύθερους θεσμούς και επιζητεί να αυξήσει το γόητρο και τη θέση της στη διεθνή κατάταξη.

Η Κίνα αντιτίθεται στη δυτικοκεντρική ΦΔΤ, με την οποία, όπως στην περίπτωση του Θιβέτ, έχει σοβαρές αντιρρήσεις, διότι θεωρεί, ότι η ΦΔΤ σήμερα αποσκοπεί στην «κανονιστική εμβάθυνση» της διεθνούς κοινωνίας, περιλαμβάνει και προωθεί τις ιδέες της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της περιβαλλοντικής προστασίας, ιδέες που είναι «κόκκινο πανί» για την Κίνα. Σύμφωνα με τον Zhaohui Wang, οι θεωρητικοί των Δυτικών Διεθνών Σχέσεων (IR) εξέτασαν το BRI μέσα από διαφορετικό θεωρητικό πρίσμα και παρήγαγαν ατελείς ερμηνείες. Η σχεσιακή θεωρία⁸⁷ της παγκόσμιας πολιτικής, σύμφωνα με τον Κινέζο μελετητή των Διεθνών Σχέσεων Qin Yaqing, θεωρεί το BRI υπό διαφορετικό πρίσμα. Η σχεσιακή διαχείριση, διακυβέρνηση και το σχεσιακό σύστημα, εφαρμόζονται για την ανάλυση του BRI. Η σχεσιακή προοπτική αναδεικνύει τις προσπάθειες της Κίνας να διαχειριστεί και να βελτιώσει τις σχέσεις με τις γειτονικές χώρες, αντί να επιδιώκει την περιφερειακή κυριαρχία και να ανταγωνίζεται τις ΗΠΑ.

Ο Xi Jinping προωθεί το όραμα του «Asia Dream» και ισχυρίζεται ότι το «China Dream» και το «Asia Dream» αλληλοσυμπληρώνονται. Σύμφωνα με τον Xi Jinping, το «Asia Dream», προωθεί την κοινή ευημερία, τη διασυνδεσιμότητα των ανθρώπων στην Ασία, είναι ένα περιφερειακό έργο συνεργασίας, που θα βοηθήσει όχι μόνο την Κίνα να πραγματοποιήσει το όνειρο της, αλλά και την Ασία να πραγματοποιήσει το όνειρο της, διευρύνει τα συγκλίνοντα συμφέροντα των μερών» και προωθεί αμοιβαίως επωφελή αποτελέσματα. Εάν το BRI επιτύχει, οι χώρες της Ανατολικής Ασίας θα προωθήσουν την οικονομική συνεργασία και ολοκλήρωση, αναπτύσσοντας έτσι τον δικό τους περιφερειακό σύστημα. Το αντεπιχείρημα απέναντι στις ανησυχίες της Δύσης για τις μη καλοήθειες προθέσεις της Κίνας είναι ότι η Κίνα, δείχνει με την έως τώρα στάση της, ότι δεν συμπεριφέρεται ως αναθεωρητική δύναμη, δεν ενδιαφέρεται, ούτε υπονομεύει το

⁸⁷ Zhaohui Wang, «Understanding the Belt and Road Initiative from the Relational Perspective», Chinese Journal of International Review, Vol. 3, No. 1 (2021) 2150004 (26 pages).© WSPC & SIRPA of SISU, pdf, Published 14 July 2021, accessed 16-07-2023 18:45
<https://www.worldscientific.com/doi/pdf/10.1142/S2630531321500049>

πολιτικό σύστημα των χωρών που συναλλάσσεται, ούτε επιδιώκει να εξαγάγει το δικό της πολιτικό σύστημα σε αυτές, διότι συναλλάσσεται τόσο με δημοκρατικά (Χιλή, Κόστα Ρίκα), όσο και με αυταρχικά καθεστάτα (Βενεζουέλα, Βόρεια Κορέα)

Η Κίνα δεν είναι πλέον μια μεσαία αναπτυσσόμενη περιφερειακή δύναμη, χωρίς πλανητικές βλέψεις, είναι μια ισχυρή οικονομικά χώρα, με αυξανόμενους συντελεστές ισχύος (πληθυσμό, πλούτο, ειδικευμένο εργατικό δυναμικό, τεχνολογία).

Η επιθυμία της Κίνας να μην υπόκειται στην κυριαρχία μιας δυτικοκεντρικής διεθνούς τάξης και να επιζητεί τη θέση και το ρόλο που της αναλογεί, ως ισχυρό κράτος σε ένα πολυκεντρικό διεθνές σύστημα, είναι θεμιτή επιδίωξη που δεν αποκρύπτει από τη διεθνή κοινότητα. Η αμφισβήτηση του «καλοήθους επεκτατισμού της Κίνας» στηρίζεται στο επιχείρημα, ότι η πολιτική της Κίνας υπαγορεύεται από την πιεστική ανάγκη διαίونيσης της παραμονής του ΚΚΚ στην εξουσία⁸⁸ με όλα τα μέσα, διότι παρατηρείται ότι το παλαιό δόγμα του χαμηλού, μη προκλητικού προφίλ της «ειρηνικής ανάπτυξης» της Κίνας, του Deng Xiaoping, εγκαταλείπεται.

Το BRI, προβαλλόμενο ως ένα σχέδιο επωφελές για όλους, είναι μέρος ενός γενικότερου σχεδίου εξυπηρέτησης οικονομικών αλλά κυρίως στρατηγικών συμφερόντων της Κίνας. Η εντεινόμενη στρατιωτική παρουσία στη νότια σινική θάλασσα και η συνεχής αύξηση των αμυντικών δαπανών (2η υψηλότερη θέση μετά τις ΗΠΑ) προκαλεί την αρχιτεκτονική ασφαλείας των ΗΠΑ στην Ανατολική Ασία.

Ο Xi Jinping προβάλλει το οικονομικό-πολιτικό αυταρχικό σύστημα της Κίνας ως μια άλλη εκδοχή της νεωτερικότητας, ως υπόδειγμα για τον αναπτυσσόμενο κόσμο και δεν κρύβει την ηγεμονική πρόθεση της Κίνας να κυριαρχήσει περιφερειακά και όταν αυτή δυναθεί και βρει πρόσφορο έδαφος, παγκόσμια. Στο ερώτημα που ευλόγως τίθεται, εάν η Κίνα δύναται να επικρατήσει στον ανταγωνισμό με τις ΗΠΑ, σύμφωνα με τον Robert Gilpin και την έννοια της κυκλικότητας⁸⁹ της συστημικής τάξης, η παγκόσμια

⁸⁸ ΤΣΙΜΩΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, *Η Μελέτη της Κινεζικής Πολιτικής 1949-2019* στο συλλογικό τόμο *Ένας Αιώνας Διεθνών σχέσεων 1919-2019*, ΓΚΟΦΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ-ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ-ΚΟΠΠΑ ΜΑΡΙΛΕΝΑ (επιμέλεια), Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα, 2020, ISBN:976-960-635-244-7, σελ.245

⁸⁹ ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, *Η Διαδικασία της Συστημικής Αλλαγής στις Διεθνείς Σχέσεις* στο συλλογικό τόμο *Ένας Αιώνας Διεθνών σχέσεων 1919-2019*, ΓΚΟΦΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ-ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ-ΚΟΠΠΑ ΜΑΡΙΛΕΝΑ (επιμέλεια), Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα, 2020, ISBN:976-960-635-244-7, σελ.48-49

τάξη μεταβάλλεται από την κυκλική διάχυση της τεχνολογίας και της οικονομικής παραγωγής, που συνεπάγεται διαφορετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και παραγωγής, αλλαγή στην κατανομή δυνατοτήτων των δρώντων, μεταβολή στο ισοζύγιο ισχύος τους.

Οι κατανεμημένοι ρόλοι και θέσεις στο διεθνές σύστημα δεν αντανακλούν πλέον τη νέα ισορροπία ισχύος και συμφερόντων με αποτέλεσμα, οι νέες ανερχόμενες δυνάμεις, όπως η Κίνα να επιδιώκουν να πάρουν τη θέση που θεωρούν ότι τους αναλογεί, με πόλεμο ή εξαναγκασμό. Η ανισορροπία έχει την τάση να αποκαθίσταται αργά ή γρήγορα.

Σύμφωνα με την άποψη του Yang Yuan της Κινεζικής Ακαδημίας Κοινωνικών Επιστημών, στο διπολικό σύστημα ΗΠΑ-Κίνας και στις υφιστάμενες συνθήκες πυρηνικής αποτροπής, θα μπορούσε να υπάρξει ένας συμβιβασμός μεταξύ τους, μια διαφοροποίηση των ρόλων, δηλαδή ένα είδος συγκυβέρνησης⁹⁰ του διεθνούς συστήματος, με τη δημιουργία ενός διεθνούς διευθυντηρίου, ενός Global Two(G2),όπου ο ρόλος των ΗΠΑ θα είναι μόνο η παροχή ασφάλειας στα κράτη της περιοχής της Ανατολικής Ασίας και ο ρόλος της Κίνας μόνο η παροχή οικονομικής ευημερίας.

Ο διαχωρισμός και η κατανομή των ρόλων μεταξύ των ανταγωνιστικών κρατών ΗΠΑ και Κίνας, σημαίνει, κατά τον Yang Yuan, ότι κανένα κράτος, ούτε οι ΗΠΑ, ούτε η Κίνα, δύνανται να παρέχουν ταυτόχρονα και τα δυο μαζί, δηλαδή και την ασφάλεια και την οικονομική ευημερία στα ανωτέρω ασιατικά κράτη.

⁹⁰ ΠΛΑΤΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ-ΤΡΙΓΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, *Αποδομώντας την Παγίδα του Θουκιδίδη-Υψηλή Στρατηγική και Γεωπολιτικός Ανταγωνισμός ΗΠΑ-Κίνας*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Διάυλος, Αθήνα 2023, ISBN:978-960-531-501-6, σελ.129

Συμπεράσματα

Η Γεωοικονομία είναι η χρήση οικονομικών μέσων από το κράτος για την εξυπηρέτηση και την υπεράσπιση των εθνικών συμφερόντων του και την παραγωγή ωφέλιμων γεωπολιτικών αποτελεσμάτων, αλλά και οι επιπτώσεις της οικονομικής δράσης άλλων κρατών στους γεωπολιτικούς στόχους ενός κράτους.

Η Γεωπολιτική με σκοπό την ισχύ, είναι παίγνιο «μηδενικού αθροίσματος», ενώ η Γεωοικονομία είναι παραδοσιακά παίγνιο «θετικού αθροίσματος», αλλά όχι μόνο, επιδιώκει ενίοτε και άλλους μη οικονομικούς σκοπούς. Έχει παρατηρηθεί ότι τα οικονομικά μέσα όταν χρησιμοποιηθούν ως γεωπολιτικό όπλο, μπορούν να παράξουν αποτελέσματα, ομοίως καταστροφικά και τόσο «μηδενικού αθροίσματος», όσο τα αποτελέσματα από τα παραδοσιακά στρατιωτικά μέσα προβολής κρατικής ισχύος.

Συνοπτικά η πρωτοβουλία BRI⁹¹, ως Γεωοικονομικό εργαλείο, αποσκοπεί στη βελτίωση της συνδεσιμότητας διαμέσου της Ευρασίας, εστιάζοντας στη βελτίωση του εμπορίου και των υποδομών ενέργειας και έχει ως συμπλήρωμα, άλλες δηλούμενες επιδιώξεις, όπως την αύξηση των επαφών μεταξύ των λαών, την οικονομική ολοκλήρωση. Το BRI συνεχίζει την προηγούμενη επίσημη κινεζική πολιτική, καλούμενη «Go West» και «Go Out » του 2000, δεν αποτελεί μια νέα αδιαχώριστη από την προηγούμενη πολιτική πρωτοβουλία.

Το BRI συνδέεται απολύτως με την προεδρία του Xi Jinping, έχει «Ιδεατική» και «Κανονιστική» χροιά, επιζητεί να προσελκύσει ξένα ακροατήρια και το εσωτερικό κινεζικό ακροατήριο, για να υποστηρίξει την πολιτική της «ήπιας δύναμης της Κίνας» στο εξωτερικό και τη νομιμοποίηση του κινεζικού καθεστώτος στο εσωτερικό.

Το BRI εκτιμάται ότι εξυπηρετεί, τουλάχιστον άλλους τρεις, υπόρρητους σκοπούς της Κίνας:1) το γεωστρατηγικό σκοπό της μεγέθυνσης της εθνικής ασφάλειας της, τόσο γεωπολιτικά, όσο γεωοικονομικά, με την επέκταση της ζώνης επιρροής της Κίνας και της γενικής υλικής ισχύος της, σε βάρος άλλων δυνάμεων, όπως των ΗΠΑ, της

⁹¹ GARLICK JEREMY *The Impact of Chinas Belt and Road Initiative-From Asia to Europe*, Routledge Editions, Edition 2021,London and New York,2021,ISBN:13:978-1-03-208366-7,page 143,151,157

Ρωσίας, της Ινδίας. Η έννοια της εθνικής ασφάλειας⁹² έχει διευρυνθεί σήμερα, και περιλαμβάνει, πέραν της ασφάλειας των συνόρων, την επισιτιστική ασφάλεια, την ενεργειακή, την περιβαλλοντική, την υγιεινή ασφάλεια, την προστασία από την τρομοκρατία, την παράνομη διακίνηση προσώπων, την παράνομη μετανάστευση.

2) Την εκτόνωση της πίεσης που υφίσταται η οικονομία της Κίνας στο εσωτερικό, από τη μειωμένη καταναλωτική ικανότητα στο εσωτερικό της, από την υπερβάλλουσα παραγωγική ικανότητα της και το συνδεδεμένο με αυτήν εκτεταμένο χρέος (από τις κρατικοδίαιτες κινέζικες επιχειρήσεις που βγαίνουν στο εξωτερικό προκειμένου να εκσυγχρονισθούν) που με αυτό τον τρόπο το εξάγει στο εξωτερικό.

3) Είναι ένα εργαλείο που εξυπηρετεί το «Όνειρο της Κίνας» του προέδρου Χί Jinping και αποσκοπεί στη νομιμοποίηση του ιδίου και του κομμουνιστικού καθεστώτος τόσο στο διεθνές όσο και στο εσωτερικό ακροατήριο, είναι περισσότερο διεκδικητικό και επεκτατικό στο διεθνές περιβάλλον και διαφέρει από την πολιτική χαμηλών τόνων του προκατόχου του Deng Xiaoping,

Σχετικά με την πιθανολόγηση της έκβασης του ανταγωνισμού Κίνας-ΗΠΑ, που οξύνεται λόγω της οικονομικής μεγέθυνσης και της προδήλως επεκτατικής οικονομικής πολιτικής της Κίνας, όπως εκφράζεται με την πρωτοβουλία BRI και στο ερώτημα εάν ο ανταγωνισμός ΗΠΑ-Κίνας θα οδηγήσει σε στρατιωτική αντιπαράθεση των δύο υπερδυνάμεων, ο γράφων, παρότι συμφωνεί με στην άποψη του Παναγιώτη Κονδύλη, ότι είναι πολύ δύσκολο, οι σχέσεις Κίνας-ΗΠΑ να μην εξελιχθούν σε συγκρουσιακές⁹³ στο μέλλον, θεωρεί ότι ο ανταγωνισμός θα παραμείνει οικονομικός⁹⁴ και τεχνολογικός και δεν θα εξελιχθεί σε στρατιωτική αντιπαράθεση για τους κατωτέρω λόγους:

1) Η Κίνα δεν μπορεί να φθάσει και να ξεπεράσει σε στρατιωτική ισχύ τις ΗΠΑ, χωρίς να υπονομεύσει την οικονομική της ανάπτυξη, την ευημερία και τις προσδοκίες

⁹² ΚΟΠΠΑ ΜΑΡΙΑΕΝΑ, *Η Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας-Η Ιστορία, οι Θεσμοί, οι Στρατηγικές*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Πατάκη, Ιούνιος 2017, ISBN:978-960-16-7246-5,σελ.39

⁹³ ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ Παναγιώτης Κονδύλης και Alexandre Kojeve-*Όταν η Πολιτική Φιλοσοφία συναντά τη Διεθνή Πολιτική*, Έκδοση πρώτη, Εκδόσεις Ευρασία, Αθήνα 2023, ISBN:978-618-5439-89-7,σελ.61-77

⁹⁴ HOLSLAG JONATHAN, *Trapped Giant-Chinas Military Rise*, The International Institute of Strategic Studies, Routledge Editions, First Published November 2010, ISBN:978-0-415-66989-4,page.26-28

των πολιτών της, απαραίτητη προϋπόθεση για τη σταθερότητα και νομιμοποίηση του κινεζικού καθεστώτος.

2) Εάν επιχειρήσει να ηγεμονεύσει, θα δημιουργήσει αντισυσπειρώσεις (μπλοκ απειλούμενων κρατών), θα υπονομεύσει τα στρατηγικά της συμφέροντα, την ενεργειακή και την οικονομική της ασφάλεια, τη δυνατότητα εφοδιασμού της με πόρους, λόγω εμποδίων στην ομαλή τροφοδοσία της, δηλαδή θα διακινδυνεύσει την ίδια της την ύπαρξη και θα διαταράξει τη διεθνή οικονομική σταθερότητα.

Η ειρηνική ανάπτυξη, η έμμεση προσέγγιση, μέσω της Γεωοικονομίας, είναι στρατηγική επιλογή και προτεραιότητα της Κίνας, διότι της επιτρέπει να συμβιβάσει παράλληλα, δύσκολα συμβιβάσιμους στόχους, πλούτο, στρατιωτική ισχύ, πολιτική επιρροή, **Κεφ. 2.1 Η Γεωοικονομία ως εργαλείο εθνικής ισχύος**, χωρίς τη διακινδύνευση του «όλα ή τίποτα», εάν θα επέλεγε την κατά μέτωπο σύγκρουση.

Ένας πόλεμος⁹⁵ ΗΠΑ-Κίνας θα έθιγε τα συμφέροντα, όχι μόνο των δύο χωρών, αλλά και όλου του κόσμου, ήδη και μόνο ο εμπορικός τους πόλεμος, επιβράδυνε το ρυθμό ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας. Οι προστατευτικοί δασμοί εκατέρωθεν περιόρισαν και αύξησαν τις τιμές στις εισαγωγές, μείωσαν τις εξαγωγές και επιβάρυναν τους καταναλωτές σε ΗΠΑ και Κίνα και εν τέλει περιόρισαν το διεθνές εμπόριο. Οι αμερικανικές εταιρείες (Apple) που επιχειρούν στην Κίνα ασκούν πίεση στην κυβέρνηση των ΗΠΑ για άρση των δασμών, διότι θίγονται τα συμφέροντά τους.

Για την Κίνα η διατήρηση του ρυθμού ανάπτυξης είναι απαραίτητος όρος για την επιβίωση της και την ευμάρεια των πολιτών της, την πολιτική σταθερότητα και τη διατήρηση της νομιμοποίησης του καθεστώτος. Η Κίνα λειτουργεί μέσα στο παγκοσμιοποιημένο εμπορικό σύστημα, που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της και δεν έχει λόγο να διακινδυνεύσει, αυτά που έχει επιτύχει έως σήμερα, με έναν πόλεμο.

Η εστίαση της Κίνας στη φροντίδα του «οίκου της» και κυρίως στην οικονομία, υπαγορεύεται από τα πιεστικά εσωτερικά της προβλήματα που την ταλανίζουν, **Κεφάλαιο 8 Ανασταλτικοί παράγοντες, περιορισμοί και εμπόδια στην υλοποίηση της πρωτοβουλίας BRI** και τα οποία καθιστούν προς το παρόν απαγορευτική οποιαδήποτε άλλη σκέψη και φιλοδοξία επιδίωξης της παγκόσμιας ηγεμονίας, με κάθε κόστος.

⁹⁵ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, *ΡΗΞΗ - Ο Πόλεμος της Τεχνητής Νοημοσύνης*, Νέα Έκδοση, Εκδόσεις Λιβάνης, Αθήνα 2021, ISBN:978-960-14-3621-0, σελ.307-312

Ενισχυτικό στοιχείο της εκτίμησης, περί μη εκτροπής του ανταγωνισμού ΗΠΑ-Κίνας σε πολεμική αντιπαράθεση και του περιορισμού του σε οικονομικό ανταγωνισμό, είναι οι ενδείξεις αποκλιμάκωσης της έντασης, που παρέχει η Α φάση της εμπορικής συμφωνίας⁹⁶ ΗΠΑ-Κίνας της 15-01-2020, που προβλέπει εκατέρωθεν αμοιβαίες, ισόποσες άρσεις των ποσοστών δασμών, οι υποχωρήσεις της Κίνας στην αξίωση των ΗΠΑ, για διαθρωτικές αλλαγές στην οικονομία της και την παύση του εξαναγκασμού των αμερικανικών εταιρειών που προτίθενται να επιχειρήσουν στην Κίνα, να μεταφέρουν υποχρεωτικά την τεχνολογία τους στην Κίνα.

Ο νεοκλασικός ρεαλισμός⁹⁷ ως θεωρία, κατά τη γνώμη μου, μπορεί να ερμηνεύσει και να προβλέψει ή δυνατόν καλύτερα, το μέλλον των σινο-αμερικανικών σχέσεων, διότι τόσο διεθνείς, όσο και εσωτερικοί παράγοντες (ηγεσία Xi Jinping, ανερχόμενος εθνικισμός, ως δεύτερος, μετά την οικονομία, παράγοντας νομιμοποίησης του κινεζικού καθεστώτος) δύνανται να επηρεάσουν την εξωτερική πολιτική της Κίνας αλλά και των ΗΠΑ. Ειδικά για την Κίνα, όπου η διατήρηση του καθεστώτος είναι το κύριο κίνητρο-ζητούμενο στην πολιτική της, οι εκάστοτε αντιλήψεις της ηγεσίας της για τα εσωτερικά και διεθνή περιθώρια δράσης της, αποτελεί την παρεμβαίνουσα μεταβλητή καθορισμού της διεθνούς της συμπεριφοράς.

Η εστίαση της Κίνας στη μεγιστοποίηση του οικονομικού αποτελέσματος και η υιοθέτηση μιας οικονομικό-κεντρικής πολιτικής⁹⁸ όμοιας με της Ολλανδίας, μεταξύ 1585-1740), φαίνεται από την αποχή της από ενέργειες που θα εκλαμβάνονταν ως απειλητικές ή επιθετικές από τη διεθνή κοινότητα, με εξαίρεση τη διεκδικητική στάση

⁹⁶ Economic and Trade Agreement between the United States of America and the Republic of China, January 15, 2020, Fact Sheet, accessed 11-08-2023 17:30 local time
https://ustr.gov/sites/default/files/files/agreements/phase%20one%20agreement/US_China_Agreement_Fact_Sheet.pdf

⁹⁷ ΓΚΟΦΑΣ.Α.-ΤΖΙΦΑΚΗΣ.Ν, *Θεωρητικές Προβολές στη Διεθνή Πολιτική-Η Σινο-Αμερικανική Πρόκληση*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα 2017, ISBN:978-960-546-903-0, σελ.61

⁹⁸ Lukas K. Danner- Félix E. Martín «China's hegemonic intentions and trajectory: Will it opt for benevolent, coercive, or Dutch style hegemony?», Wiley-Asia & Pacific policy studies, published: Received: 30 April 2018 Revised: 22 March 2019 Accepted: 25 March 2019, accessed 27-08-2023 20:23 local time, page.15-19 <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/app5.273>

της στη Νότια σινική θάλασσα, που προσπαθεί να περιχαρακώσει, για οικονομικούς και γεωστρατηγικούς λόγους, επικαλούμενη ιστορικούς χάρτες και ιστορικά δικαιώματα⁹⁹.

Η οικονομική επιτυχία του εγχειρήματος, προϋποθέτει ένα σταθερό διεθνές περιβάλλον, στο οποίο η Κίνα συμβάλλει, όπως έδειξε με τη συνετή στάση της, κατά την ίδρυση της ΑΠΒ, όταν δεν αποδέχθηκε τη Β Κορέα ως ιδρυτικό μέλος, για να αποφύγει να προκαλέσει τη διεθνή κοινότητα και να δείξει ότι δεν προτάσσει το στενό οικονομικό συμφέρον της και όταν σταθερά απέχει από εδαφικές διεκδικήσεις, στην μελλοντικά προσοδοφόρα οικονομικά περιοχή της Αρκτικής, λόγω της τήξης των πάγων.

Το στρατηγικό σχέδιο της Κίνας διακρίνεται, από την επιλογή της να συμμετέχει στη εξερεύνηση και συνεκμετάλλευση της Αρκτικής, απλώς με την ιδιότητα του παρατηρητή, στο Συμβούλιο των οκτώ κρατών της.

Το νέο Αρκτικό τοπίο σημαίνει συντομότερους και ασφαλέστερους θαλάσσιους δρόμους, υπόγειο ορυκτό πλούτο, δεδομένου ότι ποσοστό 95% του εξωτερικού εμπορίου¹⁰⁰ της Κίνας διακινείται δια θαλάσσης. Η ανάπτυξη της ναυτιλίας αποτελεί πρώτη προτεραιότητα της Κίνας και μέρος της εθνικής στρατηγικής¹⁰¹ της, διότι εξυπηρετεί παράλληλα την οικονομική της ασφάλεια, το εξωτερικό της εμπόριο, τη διεθνή της ανταγωνιστικότητα, την ολιστική εθνική της ισχύ, έχει δε εκφραστεί κατά καιρούς σε επίσημα έγγραφα του κινεζικού κράτους.

⁹⁹ «Why does China claim almost the entire South China Sea?»,Aljazeera-News-South China Sea, published 03-11-2023,accessed 03-11-2023 12:17 local time
<https://www.aljazeera.com/news/2023/10/24/why-does-china-claim-almost-the-entire-south-china-sea>

¹⁰⁰ «Κίνα: Το ΑΕΠ της ναυτιλιακής οικονομίας ξεπέρασε το 1,13 τρισ. το 2022»,Οικονομικός Ταχυδρόμος,25-09-2023,(τ.π) 25-09-2023 11:11 τοπική ώρα
<https://www.ot.gr/2023/07/12/diethni/kina-to-aep-tis-naytiliakis-oikonomias-kseperase-to-113-tris-to-2022/>

¹⁰¹ Jonathan Holslag, «Charting a steady Course In a Turbulent world», ESPO, Barcelona, June 2017,accessed 08:50 local time.page.22-25 <https://www.espo.be/media/0915%20Jonathan%20Hoslag.pdf>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, *Η Διαδικασία της Συστημικής Αλλαγής στις Διεθνείς Σχέσεις* στο συλλογικό τόμο *Ένας Αιώνας Διεθνών σχέσεων 1919-2019*, ΓΚΟΦΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ-ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ-ΚΟΠΠΑ ΜΑΡΙΛΕΝΑ (επιμέλεια), Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα, 2020, ISBN: 976-960-635-244-7

ALLISON GRAHAM, *Σε Τροχιά Πολέμου-Μπορούν οι ΗΠΑ να αποφύγουν την Παγίδα του Θουκιδίδη*, Επισημονική Επιμέλεια: ΓΚΟΦΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ-ΚΑΙΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα 2020, ISBN: 978-960-635-070-2

ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, *Requiem στην Παγκοσμιοποίηση-Η Παθογένεια της Παγκοσμιοποίησης και η Υπέρβασή της*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2023, ISBN: 978-960-19-0955-4

ΓΚΟΦΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ-ΤΖΙΦΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, «*Η Άνοδος της Κίνας και το Μέλλον των Σινο-Αμερικανικών Σχέσεων-Μία Θεωρητική Χαρτογράφηση*» από το Συλλογικό τόμο ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ-ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΑΣΤΕΡΗΣ, *Η Κίνα και οι Άλλοι-Οι Σχέσεις της Κίνας με την Ευρώπη και τον Κόσμο*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2013, ISBN: 978-960-02-2780-2

ΓΚΟΦΑΣ Α-ΤΖΙΦΑΚΗΣ Ν, *Θεωρητικές Προβολές στη Διεθνή Πολιτική-Η Σινο-Αμερικανική Πρόκληση*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα 2017, ISBN: 978-960-546-903-0

ROBERT GILPIN «*Πόλεμος και Αλλαγή στη Διεθνή Πολιτική*», Έκδοση Τρίτη, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2007, ISBN: 978-960-7803-32-0, Μετάφραση: Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Επισημονική Επιμέλεια: Ήφαιστος Παναγιώτης

ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ *Παναγιώτης Κονδύλης και Alexandre Kojève-Όταν η Πολιτική Φιλοσοφία συναντά τη Διεθνή Πολιτική*, Έκδοση πρώτη, Εκδόσεις Ευρασία, Αθήνα 2023, ISBN: 978-618-5439-89-7

ΚΟΠΠΑ ΜΑΡΙΛΕΝΑ, *Η Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας-Η Ιστορία, οι Θεσμοί, οι Στρατηγικές*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Πατάκη, Ιούνιος 2017, ISBN: 978-960-16-7246-5

ΛΙΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, *Κυβερνοχώρος και Παγκόσμια Τάξη*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2023, ISBN: 978-960-02-3989-8

ΛΟΥΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, *Η Γεωπολιτική*, Εκδόσεις Τροχαλία, Έκδοση Πρώτη, Νοέμβριος 2000, ISBN: 960-7809-86-6

LUTTWAK EDWARD, *Αχαλίνωτος Καπιταλισμός-Νικητές και Ηττημένοι της Παγκόσμιας Οικονομίας*, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα 2005, Μετάφραση Δάφνη-Μαρία Βούβαλη, ISBN: 960-14-0722-7

ΜΑΡΓΑΡΗΤΟΥ ΚΩΣΤΑΣ, «*Η Ευρασιατική Ένωση και η Υψηλή Στρατηγική της Ρωσικής Ομοσπονδίας*», Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, Αθήνα, Απρίλιος 2015, ISBN:978-960-08-0682-3

MITTER RANA, *Η Σύγχρονη Κίνα-Μία πολύ σύντομη εισαγωγή*, Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα 2022, μτφ. Τσιμώνης Κωνσταντίνος, ISBN: 978-960-635-388-8

ΝΤΟΚΟΣ ΘΑΝΟΣ-ΤΣΑΚΩΝΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, *Ο Δρόμος είναι τα Βήματα μας-Οδικός Χάρτης Εθνικής Ασφάλειας για την Ελλάδα του Μέλλοντος*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Ι.Σιδέρης, Δεκέμβριος 2019, ISBN:978-960-08-0839-1

ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, «*Βυζαντινή Υψηλή Στρατηγική 6ος-11ος Αιώνας*», Έκδοση Τέταρτη, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2004, ISBN:960-7803-10-8

ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, *Η Κίνα από την Ουράνια Αυτοκρατορία στην Ανερχόμενη Υπερδύναμη του 21ου Αιώνα*, Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2013, ISBN:978-960-7803-73-3

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ-ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΑΣΤΕΡΗΣ , *Η Κίνα και οι Άλλοι-Οι Σχέσεις της Κίνας με την Ευρώπη και τον Κόσμο*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2013, ISBN:978-960-02-2780-2

ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, «*Τουρκία 1923-2023-Ένας Αιώνας-Από τη Μικρασιατική Καταστροφή στη Γαλάζια Πατρίδα*», Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Ινφογνώμων, Αθήνα 2023, ISBN:978-618-5590-56-7

ΠΛΑΤΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ-ΤΡΙΓΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, *Αποδομώντας την Παγίδα του Θουκιδίδη-Υψηλή Στρατηγική και Γεωπολιτικός Ανταγωνισμός ΗΠΑ-Κίνας*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Διάυλος, Αθήνα 2023, ISBN:978-960-531-501-6

ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, *ΡΗΞΗ-Ο Πόλεμος της Τεχνητής Νοημοσύνης*, Νέα Έκδοση , Εκδόσεις Λιβάνης, Αθήνα 2021, ISBN:978-960-14-3621-0

ΤΣΙΜΩΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, *Η Μελέτη της Κινεζικής Πολιτικής 1949-2019 στο συλλογικό τόμο Ένας Αιώνας Διεθνών σχέσεων 1919-2019*, ΓΚΟΦΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ-ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ-ΚΟΙΠΙΑ ΜΑΡΙΛΕΝΑ (επιμέλεια), Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα, 2020, ISBN:976-960-635-244-7

ΦΟΥΣΚΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ-ΓΚΟΚΑΥ ΜΠΟΥΛΕΝΤ, *Η Αποσύνθεση του Ευρωπαϊσμού και ο Νέος Αυταρχισμός-Παγκόσμια Μετατόπιση Ισχύος*, Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Επίκεντρο, Αθήνα 2020, ISBN:978-960-458-933-3

FENBY JOHNATHAN, *Θα Κυριαρχήσει η Κίνα στον 21ο Αιώνα*, Μετάφραση, Επιμέλεια, Σημειώσεις ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΘΑΝΑΣΗΣ, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2019, Αριθμός Έκδοσης: 3230, ISBN: 978-960-01-2071-4

Ξενόγλωσση

BALDWIN DAVID, *Economic Statecraft*, Princeton University Press, New Edition, Princeton & Oxford, 2020, ISBN: 9780691204420

BLACKWILL, ROBERT D. & HARRIS, JENNIFER M., *War By Other Means: Geoeconomics and Statecraft* (Cambridge, Massachusetts & London, England: The Belknap Press of Harvard University Press, 2016). ISBN: 9780674979796

COLLEY THOMAS-VAN NOORT CAROLINE, *Strategic Narratives, Ontological Security and Global Policy-Responses to China Belt and Road Initiative*, Editions Palgrave-Macmillan, published by registered company Springer Nature Switzerland

GARLICK JEREMY *The Impact of Chinas Belt and Road Initiative-From Asia to Europe*, Routledge Editions, Edition 2021, London and New York, 2021, ISBN: 13:978-1-03-208366-7

HOLSLAG JONATHAN *The Silk Road Trap-How Chinas Trade Ambitions Challenge Europe*, Polity Press, Cambridge UK-Medford USA, 2019, ISBN: 978-1-5095-3469-2

HOLSLAG JONATHAN, *Trapped Giant-Chinas Military Rise*, The International Institute of Strategic Studies, Routledge Editions, First Published November 2010, ISBN: 978-0-415-66989-4

ROJELJA IGOR and TSIMONIS KONSTANTINOS *Belt and Road-The First Decade*, First Edition, Agenda Publishing Editions, 2023, ISBN: 978-1-78821-254-0, page.144-145

Αρθρογραφία

Anthony Cordesman, «China Space Strategy and Developments», CSIS Center for Strategic International Studies, Published August 19, 2016, accessed 25-05-2023 22:06 local time
<https://www.csis.org/analysis/china-space-strategy-and-developments>

Jeff Foust, « United Nations General Assembly approves ASAT test ban resolution,» December 13, 2022, accessed 27-5-2023 15:48 local time
<https://spacenews.com/united-nations-general-assembly-approves-asat-test-ban-resolution/>

Barry Buzan, «China in International Society: Is Peaceful Rise Possible?» *The Chinese Journal of International Politics*, Vol.3, No.1 (Spring 2010), Oxford University Press, accessed 25-07-2023
https://www.dir.tsinghua.edu.cn/_local/6/8B/BF/8813D8A8BA6989A0C708B1AF30F_D279E8A7_3075E.pdf?e=.pdf

Branislav Stanicek with Simona Tarpova Members' Research Service EPRS, «China's strategic interests in the Western Balkans», European Parliamentary Research Service- BRIEFING, PE 733.558 – June 2022 EN, accessed 06-04-2023 time 10:24
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733558/EPRS_BRI\(2022\)733558_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733558/EPRS_BRI(2022)733558_EN.pdf)

«Build Back Better-Our Plan for Growth», HM Treasury, accessed 05-06-2023 time 08:55
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/968403/PfG_Final_Web_Accessible_Version.pdf

Enrico D'Ambrogio, «Prospects for EU-Asia connectivity-The 'European way to connectivity», European Parliament, BRIEFING EPRS | European Parliamentary Research Service, April 2021 accessed 06-05-2023 time 10:58, page 1-5 of pdf
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690534/EPRS_BRI\(2021\)690534_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690534/EPRS_BRI(2021)690534_EN.pdf)

Lukas K. Danner- Félix E. Martín «China's hegemonic intentions and trajectory: Will it opt for benevolent, coercive, or Dutchstyle hegemony?», Wiley-Asia & Pacific policy studies, published: Received: 30 April 2018 Revised: 22 March 2019 Accepted: 25 March 2019, accessed 27-08-2023 20:23 local time, page.15-19 <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/app5.273>

Zhaohui Wang, «Understanding the Belt and Road Initiative from the Relational Perspective», Chinese Journal of International Review, Vol. 3, No. 1 (2021) 2150004 (26 pages).© WSPC & SIRPA of SISU, pdf, Published 14 July 2021, accessed 16-07-2023 18:45
<https://www.worldscientific.com/doi/pdf/10.1142/S2630531321500049>

Joseph S Nye, HARVARD, « The Kindleberger Trap », Kennedy School-BELFER CENTER for Science and International Affairs published 09-01-2017 accessed 08-05-2023 time 14:16
<https://www.belfercenter.org/publication/kindleberger-trap>

Jessica C. Liao « How BRI Debt Puts China at Risk», Diplomat, October 27, 2021, accessed 23-04-2023 time 10:11 <https://thediplomat.com/2021/10/how-bri-debt-puts-china-at-risk/>

«Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st-Century Maritime Silk Road 2015», Issued by the National Development and Reform Commission, Ministry of Foreign Affairs, and Ministry of Commerce of the People's Republic of China, with State Council authorization, First Edition 2015, 03-28 March 2015, accessed 12-06-2023 10:50
https://www.fmprc.gov.cn/eng/topics_665678/2015zt/xjpcxbayzlt2015nnh/201503/t20150328_705553.html

Ηλιόπουλος Γιώργος, «Πόσο εξαρτημένη από την Κίνα είναι η αμερικανική οικονομία;», SL Press, δημοσίευση 28-06-2023,(τ.π) 30-06-2023 17:00 τοπική ώρα
<https://slpress.gr/oikonomia/poso-exartimeni-apo-tin-kina-einai-i-amerikaniki-oikonomia/>

Κυριακοπούλου Μάρω, «Ο Δρόμος του Μεταξιού και οι ανησυχίες της Δύσης». SAFIA BLOG, δημοσίευση 2-01-2019,(τ.π) 22-07-2023 18:31 τοπική ώρα
<https://thesafiablog.com/2019/01/02/analysis-kyriakopoulou/>

«EU-China – A strategic outlook, European Commission and HR/VP- contribution to the European Council, Joint Communication to the European parliament, the European Council and the Council», European Commission, 12 March 2019, accessed 11-05-2023 time 22:22, Joint Communication page 4 <https://commission.europa.eu/system/files/2019-03/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>

Enrico Cau* Tamkang University, Taiwan, «Contemporary Chinese Political Economy and Strategic Relations: An International Journal Vol. 4, No. 1 , April 201 8, pp. 39-1 05 Geopolitical Implications of the Belt and Road Initiative: The Backbone for a New World Order?», accessed 04-06-2023 14:16 [https://rpb115.nsysu.edu.tw/var/file/131/1131/img/2374/CCPS4\(1\)-Cau.pdf](https://rpb115.nsysu.edu.tw/var/file/131/1131/img/2374/CCPS4(1)-Cau.pdf)

«China Belt and Road Initiative», European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), accessed 25-03-2023 time 09:12 <https://www.ebrd.com/what-we-do/belt-and-road/overview.html>

«What is China's Belt and Road Initiative (BRI)?-Explaining China's motives for the BRI, perception of the initiative internationally, and how the Belt and Road may evolve in the future», Chatham House, published 13 September 2021, accessed 04-07-2023 14:36 local time <https://www.chathamhouse.org/2021/09/what-chinas-belt-and-road-initiative-bri>

«China's strategic interests in the Western Balkans», Briefing 24-06-2022, accessed 25-03-2023 time 09:03 [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2022\)733558](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2022)733558)

By Dr. Valbona Zeneli, Marshall Center professor, and Fatjona Mejdini, «China in The Balkans-Global Initiative Against Transnational Organized Crime», Concordian, published 17 Nov 2022, accessed 25-03-2023 time 12:16 <https://perconcordiam.com/china-in-the-balkans/>

«Towards a joint Western alternative to the Belt and Road Initiative?», European Parliament, accessed 06-05-2023 time 10:58 [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698824/EPRS_BRI\(2021\)698824_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698824/EPRS_BRI(2021)698824_EN.pdf)

«Η Κίνα στα Βαλκάνια και την Ελλάδα», Καθημερινή, DW 07.05.2018, (τ.π)16-03-2023 09:25 τοπική ώρα <https://www.kathimerini.gr/society/962927/i-kina-sta-valkania-kai-tin-ellada/>

«China's Xi Jinping defends globalization from the Davos stage», Jan 17 2017, accessed 26-07-2023 22:22 <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/chinas-xi-jinping-defends-globalization-from-the-davos-stage/>

«US Secretary of State Hillary Clinton discusses New Silk Road Initiative; lauds AKDN for “Creating Opportunities for the Tajik People”», Tajikistan · 22 October 2011, accessed 27-07-2023 23:19 local time <https://the.akdn/en/resources-media/whats-new/news-release/us-secretary-state-hillary-clinton-discusses-new-silk-road-initiative-lauds-akdn->

Economic and Trade Agreement between the United States of America and the Republic of China, January 15, 2020, Fact Sheet, accessed 11-08-2023 17:30 local time https://ustr.gov/sites/default/files/files/agreements/phase%20one%20agreement/US_China_Agreement_Fact_Sheet.pdf

Bonnie S. Glaser, Director, Asia Program-German Marshall Fund of the United States, A Testimony, “How China Uses Economic Coercion to Silence Critics and Achieve its Political Aims Globally”, Statement before the Congressional-Executive Commission on China, 7-12-2021, accessed 13-09-2023 20:44 local time <https://www.cecc.gov/sites/chinacommission.house.gov/files/documents/CECC%20Hearing%20Testimony%20-%20Bonnie%20Glaser.pdf>

Cheang Ming, «China's mammoth Belt and Road Initiative could increase debt risk for 8 countries», CNBC, World Economy, Published Mon, Mar 5 2018 2:48 AM EST Updated Mon, Mar 5 2018 2:59 AM EST, accessed 16-09-2023 09:11 local time <https://www.cnbc.com/2018/03/05/chinas-belt-and-road-initiative-raises-debt-risks-in-8-nations.html>

Jacob J. Lew and Gary Roughead, Co-chairs Jennifer Hillman and David Sacks, Project Directors, «China's Belt and Road: Implications for the United States», Council on Foreign Relations, Independent Task Force Report No. 79 Updated March 2021, accessed 19-09-2023 08:05 local time https://www.cfr.org/task-force-report/chinas-belt-and-road-implications-for-the-united-states/download/pdf/2021-04/TFR%20%2379_China%27s%20Belt%20and%20Road_Implications%20for%20the%20United%20States_FINAL.pdf

EU's plan to protect its technology from China, Geneva Internet Platform DigWatch, published 19 June 2023, accessed 21-09-2023 21:48 <https://dig.watch/updates/eus-plan-to-protect-its-technology-from-china>

Leigh Thomas, «How France aims to discourage buying of Chinese EVs», Reuters, published September 20, accessed 22-09-2023 00:21 local time <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/how-france-aims-discourage-buying-chinese-evs-2023-09-20/>

Tom Sims, «Germany wants tighter foreign investment controls amid China 'de-risking'», Reuters August 20, accessed 22-09-2023 00:30 local time <https://www.reuters.com/markets/europe/germany-wants-tighter-foreign-investment-controls-amid-china-de-risking-2023-08-20/>

ΣΠΑΘΗ Ρουμπίνα, «Γεμάτος Εμπόδια ο Νέος Δρόμος του Μεταξιού-η Μάχη των Ψηφιακών Υποδομών», Οικονομική Καθημερινή-Έντυπη έκδοση, Κυριακή 01-10-2023

Jonathan Holslag, «Charting a steady Course In a Turbulent world», ESPO, Barcelona, June 2017, accessed 08:50 local time. page.22-25 <https://www.espo.be/media/0915%20Jonathan%20Hoslag.pdf>

Nadia Clark, «The Rise and Fall of BRI, Council on Foreign Relations», published 6 April 2023, accessed 03-10-2023 09:40 local time <https://www.cfr.org/blog/rise-and-fall-bri>

Pippa Ebel, «China's Belt and Road Initiative: Ten years on», Council on Geostrategy, published 11 May 2023, accessed 03-10-2023 09:11 local time <https://www.geostrategy.org.uk/research/chinas-belt-and-road-initiative-ten-years-on/>

Wouter Zweers - Vladimir Shopov - Frans-Paul van der Putten - Mirela Petkova - Maarten Lemstra, «China and the EU in the Western Balkans=A zero-sum game?», Clingendael Report, August 2020, accessed 06-04-2023 time 11:07 <https://www.clingendael.org/pub/2020/china-and-the-eu-in-the-western-balkans/1-chinas-approach-to-the-western-balkans/>

China and the EU in the Western Balkans | Clingendael Report, August 2020
Map of the China-Europe Land-Sea Express Route
<https://www.clingendael.org/sites/default/files/2020-08/china-and-the-eu-in-the-western-balkans.pdf>

Belt and Road Initiative Quick Info-Countries of the Belt and Road Initiative
<https://green-bri.org/belt-and-road-initiative-quick-info/>

Meia Nouwens, «China's Belt and Road Initiative a Decade On-Chapter 4», The International Institute on Strategic Studies, Asia-Pacific Regional Security Assessment 2023, accessed 16-10-2023 11:19 local time <https://www.iiss.org/publications/strategic-dossiers/asia-pacific-regional-security-assessment-2023/aprsa-chapter-4/>

Tessa Wong Asia Digital Reporter, BBC News, «Belt and Road Initiative: Is China's trillion-dollar gamble worth it?», BBC, published 17-10-2023, accessed 17-10-2023 12:45 local time <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-67120726>

Τάρκας Αλέξανδρος, «Τί ζητάνε οι Κινέζοι από τον Μητσοτάκη», SL Press, δημοσιεύθηκε 25-10-2023, (τ.π) 26-10-2023 11:08 τοπική ώρα <https://slpress.gr/politiki/ti-zitane-oi-kinezoi-apo-ton-mitsotaki/>

«Why does China claim almost the entire South China Sea?», Aljazeera-News-South China Sea, published 03-11-2023, accessed 03-11-2023 12:17 local time <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/24/why-does-china-claim-almost-the-entire-south-china-sea>

Milton Ezrati, Senior Contributor, «Italy Seems Set To Deliver China's Belt And Road Another Setback», Forbes, published 13-10-2023, accessed 03-11-2023 13:30 local time <https://www.forbes.com/sites/miltonezrati/2023/10/13/italy-seems-set-to-deliver-chinas-belt-and-road-another-setback/?sh=460de61a5db7>

Regional Comprehensive Economic Partnership Agreement (RCEP), Australian Government-Department of Foreign Affairs and Trade, accessed 09-11-2023 10:23 local time <https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/in-force/rcep>

«Στρατηγική συνεργασία Ελλάδας – Κίνας: Τι προβλέπει η Κοινή Διακήρυξη», Εφημερίδα το ΒΗΜΑ, δημοσίευση 11-11-2019,(τ.π) 15-11-2023 19:21 τοπική ώρα <https://www.tovima.gr/2019/11/11/politics/stratigiki-synergasia-elladas-kinas-ti-provlepei-i-koini-diakiryksi/>

Chrispian Balmer-Angelo Amante, «Italy Can Improve Trade with China after Belt and Road Departure», Reuters, published 7-12-2023, accessed 08-12-2023 19:25 local time <https://www.reuters.com/world/china/italy-tells-china-it-is-leaving-belt-road-initiative-sources-2023-12-06/>

Smith Helena, «Greece blocks EU's criticism at UN of China's human rights record», Guardian, published 18-06-2017, accessed 12-01-2024 21:56 local time <https://www.theguardian.com/world/2017/jun/18/greece-eu-criticism-un-china-human-rights-record>

Lau Stuart, «China rejects EU's trade deficit complaint», Politico, published 6-12-2023, accessed 13-01-2024 13:33 local time <https://www.politico.eu/article/china-rejects-eus-trade-deficit-complaint/>

Καρπαθιωτάκη Πελαγία, «2013-2023:Δέκα χρόνια Belt and Road Initiative», Εφημερίδα ΕΣΤΙΑ της Κυριακής-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, δημοσίευση 14-01-2024

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

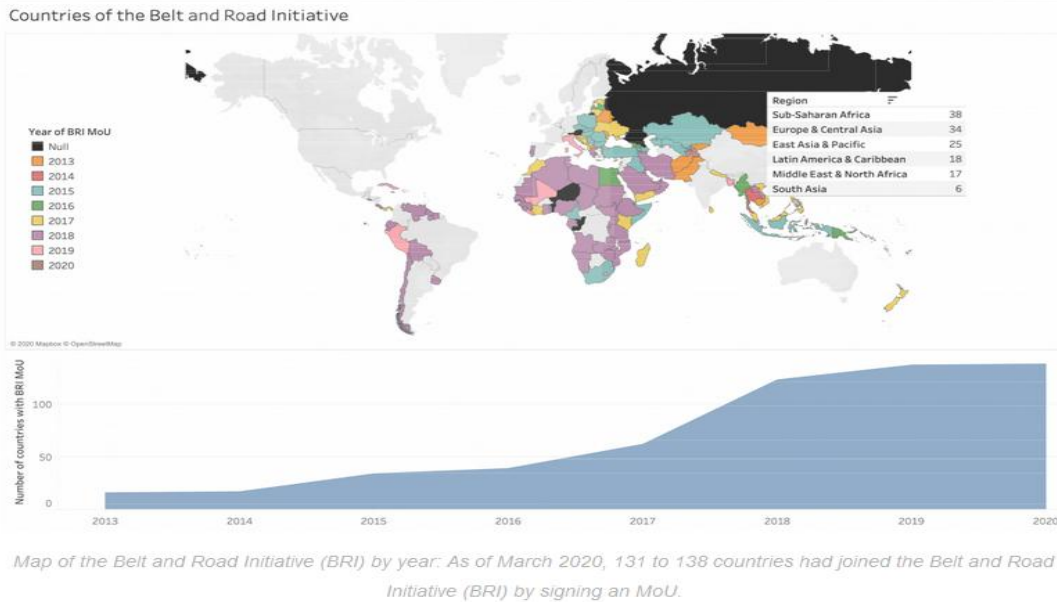
Παράρτημα Α «Συμμετέχοντα Κράτη στο Πρόγραμμα της Κίνας Belt and Road Initiative»

Πηγή: Belt and Road Initiative Quick Info-Countries of the Belt and Road Initiative

<https://green-bri.org/belt-and-road-initiative-quick-info/>

Από τον Μάρτιο του 2020, ο αριθμός των χωρών που έχουν προσχωρήσει στην Πρωτοβουλία Belt and Road (BRI) υπογράφοντας Μνημόνιο Συναντίληψης (MoU) με την Κίνα είναι 138*. 138 χώρες είναι μέρος του BRI* σύμφωνα με το www.yidaiyilu.gov.cn

Οι χώρες της Πρωτοβουλίας Belt and Road (BRI) είναι καταναμημένες σε όλες τις ηπείρους: 38 χώρες βρίσκονται στην Υποσαχάρια Αφρική

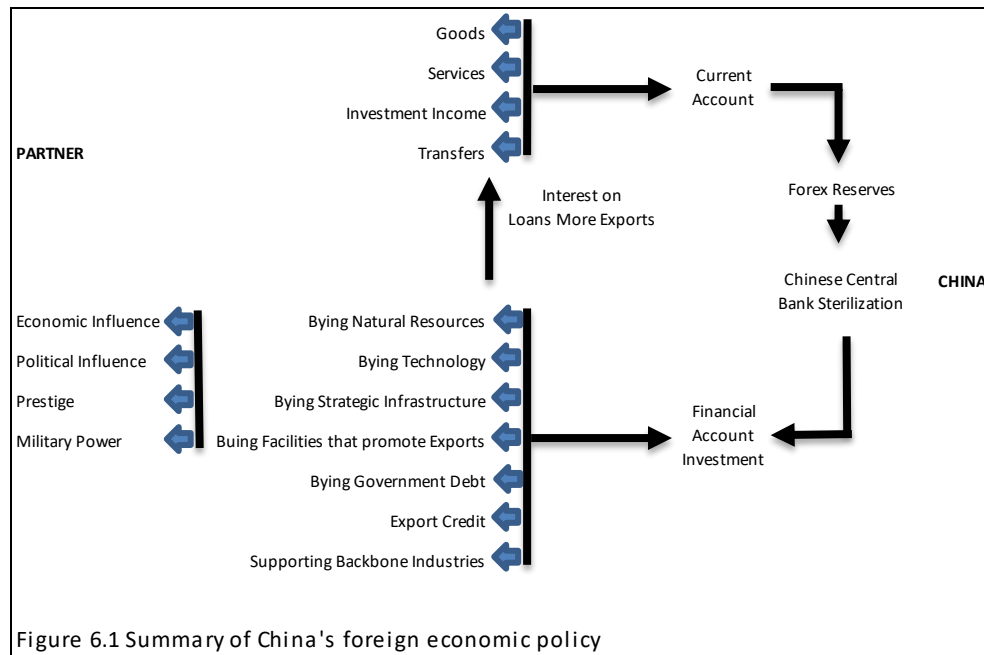

Πηγή: «Belt and Road Research Platform», Leiden Asia Centre <https://leidenasiacentre.nl/belt-and-road-research-platform/>

Παράρτημα Β «Η Πρωτοβουλία BRI στο Παγκόσμιο Εμπόριο, Επενδύσεις, Οικονομικό Τοπίο»

1. «China's Belt and Road Initiative in the Global Trade, Investment and Finance Landscape», Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)
2. Figure 6.1 Summary of China foreign economic policy

Πηγή: 1

«China's Belt and Road Initiative in the Global Trade, Investment and Finance Landscape», Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), accessed 25-07-2023 09:50 local time
<https://www.oecd.org/finance/Chinas-Belt-and-Road-Initiative-in-the-global-trade-investment-and-finance-landscape.pdf>

Πηγή: 2

HOLSLAG JONATHAN *The Silk Road Trap-How Chinas Trade Ambitions Challenge Europe*, Polity Press, Cambridge UK-Medford USA, 2019, ISBN: 978-1-5095-3469-2, page.152 Figure 6.1 Summary of China foreign economic policy.

Παράρτημα Γ «Χάρτης οδούσης του BRI από τον Πειραιά στη Βουδαπέστη»

Πηγή:

Wouter Zweers - Vladimir Shopov- Frans-Paul van der Putten - Mirela Petkova - Maarten Lemstra,
« China and the EU in the Western Balkans=A zero-sum game?», Clingendael Report, August
2020, accessed 06-04-2023 time 11:07

<https://www.clingendael.org/pub/2020/china-and-the-eu-in-the-western-balkans/1-chinas-approach-to-the-western-balkans/>

China and the EU in the Western Balkans | Clingendael Report, August 2020

Map of the China–Europe Land–Sea Express Route, page 10

<https://www.clingendael.org/sites/default/files/2020-08/china-and-the-eu-in-the-western-balkans.pdf>

Παράρτημα Δ «Πίνακας κινεζικών μέτρων οικονομικού εξαναγκασμού κρατών»

Country	Year	Precipitating Action	Punishment
Norway	2010	Liu Xiaobo granted Nobel Peace Prize	Curtail salmon imports; freeze FTA talks
Japan	2010	Chinese fishing captain arrested	Block rare earth exports
Philippines	2012	Confrontation at Scarborough Shoal	Block tropical fruit imports/cut tourists
Mongolia	2016	Dalai Lama visit	Impose fees on commodity imports
South Korea	2016	THAAD deployment	Boycott South Korean products
Taiwan	2016*	Refusal to endorse "one China"	Restrict tourists, boycott fruit
Australia	2017*	Campaign against interference/5G policy/ call for investigation into origins of Covid19	Limits on coal, wine, barley copper, sugar, timber, and lobster imports
Canada	2018	Arrest of Huawei CFO Meng Wanzhou	Ban some Canadian agricultural goods
New Zealand	2019	Huawei blocked from 5G rollout	China-NZ year of tourism postponed
Sweden	2019	Culture Minister gives rights prize to Gui Minhai	Trade/business delegations canceled
Czech Republic	2019	Prague signs sister city deal with Taipei	Shanghai cuts ties, ends official contacts
United Kingdom	2020	UK support for Hong Kong protesters	Suspend Shanghai-London stock connect
Sweden	2021*	Ban on Huawei in 5G telecom market	Reduced Ericsson's share in tender
Lithuania	2021*	Taipei opens "Taiwan" office in Vilnius	Suspend rail freight, stopped trade

*ongoing ■ successful ■ partly successful (This list is selective; there are additional cases not included)

Συνιστώμενα αμερικανικά αντίμετρα στα κινεζικά μέσα οικονομικού εξαναγκασμού:

- Διαφοροποίηση εμπορικών σχέσεων
- Βοήθεια στις εταιρείες και βιομηχανίες για αναγνώριση και απάντηση στον οικονομικό εξαναγκασμό
- Συνδρομή σε εταιρείες στόχους του οικονομικού εξαναγκασμού, υποστήριξη για την ανάπτυξη σχεδίου απάντησης σε δυνητικό οικονομικό εξαναγκασμό
- Υποστήριξη των συνδικαλιστικών ενώσεων του ιδιωτικού τομέα να αναπτύξει έναν προαιρετικό κώδικα συμπεριφοράς στις συναλλαγές του με την Κίνα
- Δημιουργία, σε εθελοντική βάση, μιας συμμαχίας, που αντιτίθεται στον οικονομικό εξαναγκασμό, έχει κοινή αντίληψη για την απειλή και είναι πρόθυμη και αποφασισμένη, προκειμένου να απωθήσει τον οικονομικό εξαναγκασμό.
- Συνεργασία μεταξύ των συμμαχικών κρατών και εταίρων, στοχεύουσα στην αναμόρφωση του ΠΟΕ, για την προστασία τους από την οικονομική επιθετικότητα.

Πηγή:

Bonnie S. Glaser, Director, Asia Program-German Marshall Fund of the United States, A Testimony, "How China Uses Economic Coercion to Silence Critics and Achieve its Political Aims Globally", Statement before the Congressional-Executive Commission on China, 7-12- 2021, accessed 13-09-2023 20:44
<https://www.cecc.gov/sites/chinacommission.house.gov/files/documents/CECC%20Hearing%20Testimony%20-%20Bonnie%20Glaser.pdf>

Συστάσεις

Οι συστάσεις, που το *Independent Task Force Report No. 79 Think Tank*, απευθύνει στις ΗΠΑ, ει εφαρμογή πολιτικών, που στοχεύουν στη μείωση του μακροοικονομικού κινδύνου του BRI, στην προσφορά εναλλακτικών σχημάτων στο BRI, στην προσφορά περισσότερων ψηφιακών επιλογών στις αναπτυσσόμενες χώρες και στην συμμόρφωση με υψηλά περιβαλλοντικά πρότυπα.

Για την επιδίωξη αυτών των στόχων, οι Ηνωμένες Πολιτείες πρέπει να μετριάσουν τους κινδύνους για τις χώρες που λαμβάνουν κινεζικά δάνεια, να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους, να συντονιστούν με συμμάχους και εταίρους για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών με υπεύθυνο και βιώσιμο τρόπο και να προστατεύσουν τα συμφέροντα ασφαλείας των ΗΠΑ. η ζώνη και ο δρόμος.

Μέτρα μείωσης των οικονομικών κινδύνων του BRI:

- Μέτρα των ΗΠΑ για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των αμερικανικών εταιρειών παγκοσμίως και προώθηση της παγκόσμιας μακροοικονομικής σταθερότητας.
- Προσπάθειες των ΗΠΑ για την παράταση του πλήρους μορατόριουμ αποπληρωμής του χρέους για τις χώρες χαμηλού εισοδήματος έως το τέλος του 2021 και μέτρα ελάφρυνσης του χρέους.
- Ενέργειες των ΗΠΑ για την έλευση της Κίνας στη Λέσχη του Παρισιού, μια άτυπη ομάδα είκοσι δύο από τους μεγαλύτερους επίσημους πιστωτές που συνεργάζονται για να συντονίσουν τις προσεγγίσεις σε χώρες που αντιμετωπίζουν προβλήματα χρέους.
- Υποστήριξη των αμερικανικών εταιρειών για την αντιμετώπιση του αθέμιτου κινεζικού ανταγωνισμού, ενημέρωση των ξένων κυβερνήσεων για την αξία της συνεργασία με αμερικανικές εταιρείες και ενημέρωση του κοινού για τους κινδύνους του BRI.
- Παροχής τεχνογνωσίας στις χώρες του BRI ώστε αυτές να δύνανται να ελέγξουν πιθανά έργα από πλευράς οικονομικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των Η.Π.Α

- Εστίαση στα δυνατά σημεία των ΗΠΑ, στις αρχές της ελεύθερης αγοράς τους, στον καινοτόμο ιδιωτικό τομέα, στις μεγάλες δεξαμενές ιδιωτικού κεφαλαίου, στα κορυφαία εκπαιδευτικά ιδρύματα, στη δέσμευση για το κράτος δικαίου και το ιστορικό άνοιγμα στη μετανάστευση που έχουν τροφοδοτήσει την πιο καινοτόμο οικονομία του κόσμου.
- Ενίσχυση της ομοσπονδιακής χρηματοδότησης για έρευνα και ανάπτυξη
- Προσέλκυση των πιο ταλαντούχων μεταναστών και φοιτητών που γεννήθηκαν στο εξωτερικό.

- Αύξηση της συμμετοχής των Η.Π.Α. στους διεθνείς φορείς καθορισμού προτύπων για τη διασφάλιση ότι τα πρότυπα πληρούν τα υψηλότερα επίπεδα ασφάλειας, ποιότητας και βιωσιμότητας και ότι δεν αποτελούν εμπόδια στις εξαγωγές των ΗΠΑ.
- Προώθηση των τεχνολογικών προτύπων των ΗΠΑ στις χώρες BRI για την απλοποίηση του ψηφιακού μετασχηματισμού.

Ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων και ενίσχυση πολυμερών οργανισμών για την κάλυψη των αναγκών των αναπτυσσόμενων χωρών

- Εμβάθυνση των πολυμερών συνεργασιών των ΗΠΑ για την ενίσχυση των πολυμερών θεσμών.
- Άσκηση πίεσης στην Κίνα για τήρηση των δεσμεύσεων της για την Πράσινη Ζώνη και Δρόμο.

Προστασία της ασφαλείας των ΗΠΑ σε χώρες BRI

- Διασφάλιση ότι τα έργα BRI δεν παρακωλύουν την ικανότητα των ΗΠΑ υπεράσπισης υπερασπίζονται των συμμάχων τους ή να επιχειρούν έξω από στρατηγικά λιμάνια στη διάρκεια μιας κρίσης. Μέτρα μετριασμού του κινδύνου, με πιθανή διακοπή των κινεζικών υποδομών, ζωτικής σημασίας σε χώρες BRI σε περίπτωση σύγκρουσης για τη διασφάλιση της άμυνας.
- Εκπαίδευση του διπλωματικού προσωπικού στον κυβερνοχώρο , συνεργασία με τις κυβερνήσεις υποδοχής, για τη μείωση των τρωτών σημείων εθνικής ασφάλειας των δυνητικά ευάλωτων έργων BRI.
- Συνδρομή στις χώρες του BRI που αποσκοπεί στην αύξηση της ικανότητας τους, αξιολόγησης των κινδύνων ασφάλειας στα ψηφιακά έργα.

Πηγή:

Jacob J. Lew and Gary Roughead, Co-chairs Jennifer Hillman and David Sacks, Project Directors, «China's Belt and Road: Implications for the United States», Council on Foreign Relations, Independent Task Force Report No. 79 Updated March 2021, accessed 19-09-2023 08:05
<https://www.cfr.org/task-force-report/chinas-belt-and-road-implications-for-the-united-states/>
https://www.cfr.org/task-force-report/chinas-belt-and-road-implications-for-the-united-states/download/pdf/2021-04/TFR%20%2379_China%27s%20Belt%20and%20Road_Implications%20for%20the%20United%20States_FINAL.pdf

Μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενάντια στην επεκτατική οικονομική πολιτική της Κίνας

Τα μέτρα ενάντια στην επεκτατική οικονομική πολιτική της Κίνας από χώρες της ΕΕ, όπως της Γαλλίας και της Γερμανίας, που αφορούν τη θέση νέων αυστηρών κανόνων-προδιαγραφών από τη Γαλλία) για τον αποκλεισμό ηλεκτρικών αυτοκινήτων στην Ευρώπη, που κατασκευάζονται στην Κίνα και νέου νομικού πλαισίου στη Γερμανία που αποσκοπεί στην ενίσχυση της οικονομικής της ασφάλειας, μέσω διαδικασίας επανεξέτασης των ξένων επενδύσεων, μείωσης της στρατηγικής εξάρτησης από την Κίνα, είναι διαθέσιμα στους κατωτέρω συνδέσμους:

Leigh Thomas, «How France aims to discourage buying of Chinese EVs», Reuters, published September 20, accessed 22-09-2023 00:21 local time
<https://www.reuters.com/business/autos-transportation/how-france-aims-discourage-buying-chinese-evs-2023-09-20/>

Tom Sims, «Germany wants tighter foreign investment controls amid China 'de-risking'», Reuters August 20, accessed 22-09-2023 00:30 local time
<https://www.reuters.com/markets/europe/germany-wants-tighter-foreign-investment-controls-amid-china-de-risking-2023-08-20/>

Η στρατηγική οικονομικής ασφάλειας της ΕΕ για την προστασία της τεχνολογίας της από πιθανές απειλές από χώρες όπως η Κίνα και την αποτροπή της κατάχρησης της τεχνολογίας της για στρατιωτικούς σκοπούς από αντίπαλα κράτη περιγράφεται στο:

EU's plan to protect its technology from China, Geneva Internet Platform DigWatch, published 19 JUNE 2023, accessed 21-09-2023 21:48 <https://dig.watch/updates/eus-plan-to-protect-its-technology-from-china>

Απόκριση της Κίνας στις προσπάθειες των ΗΠΑ για την ανάσχεση της μέσω συμφωνιών

Η Κίνα κατήγγειλε την αμυντική συμφωνία AUKUS για την ανάσχεση της επέκτασης της Κίνας και τις προσπάθειες των ΗΠΑ, αναβίωσης της συμφωνίας QUAD, ως ψυχοπολεμικές και ανησυχητικές για την διεθνή ειρήνη και απάντησε, το 2022, με τη μεγαλύτερη εμπορική συμφωνία RCEP με κράτη της ΝΑ Ασίας που σημαίνει μία αγορά 2,2 δις. ανθρώπων και υπολογιζόμενης παραγωγής αξίας 26,2 τρις. Δολαρίων, που αποτελούν το 30% του παγκόσμιου πληθυσμού και της παγκόσμιας οικονομίας και είναι άξιον απορίας, πως εξηγείται η κρατική συμπεριφορά της απόλυτα εξαρτημένης από την Κίνα, Αυστραλίας, για τις εξαγωγές της προϊόντων διατροφής στη Σαγκάη και Καντόνα.

ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, «Requiem στην Παγκοσμιοποίηση-Η Παθογένεια της Παγκοσμιοποίησης και η Υπέρβασή της», Έκδοση Πρώτη, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2023, ISBN:978-960-19-0955-4, σελ.29-30

Regional Comprehensive Economic Partnership Agreement (RCEP), Australian Government-Department of Foreign Affairs and Trade, accessed 09-11-2023 10:23 local time
<https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/in-force/rcep>

Παράρτημα Ε «Η σημασία της τεχνολογίας στον αγώνα για πλανητική επικράτηση»

Ψηφιακός Αυταρχισμός

Η Κίνα με τις ισχυρές της εταιρείες τεχνολογίας, επιχειρεί να εξάγει το κινεζικό μοντέλο του ψηφιακού αυταρχισμού,¹⁰² το σύστημα κρατικής λογοκρισίας και ψηφιακής τεχνολογίας αιχμής πλανητικά.

Η πρωτοβουλία BRI και ο τεχνολογικός πυλώνας του, ο ψηφιακός δρόμος του μεταξιού (*DSR Digital Silk Road*), προωθεί, επιχειρεί να διαδώσει και εξάγει το κρατικά ελεγχόμενο μοντέλο διαδικτύου, ψηφιακής επιτήρησης και χειραγώγησης της κοινωνικής συμπεριφοράς με ότι αυτό σημαίνει για τη δημοκρατία και τις ατομικές ελευθερίες.

Η Κίνα επιδιώκει την κυριαρχία στον κυβερνοχώρο, έννοια που εισήγαγε το ΚΚΚ το 2010, χρησιμοποιεί την τεχνολογία επιθετικά για στρατηγικούς σκοπούς, την οικονομική της ανάπτυξη, τη βιομηχανική κατασκοπεία, την κλοπή πνευματικών δικαιωμάτων άλλων κρατών

Νέες Τεχνολογίες

Ενισχυτικός παράγοντας στην προσπάθεια της Κίνας να επιβληθεί επί των αντιπάλων της, κυρίως επί των ΗΠΑ και να κυριαρχήσει, είναι οι νέες τεχνολογίες, κυρίως η τεχνητή νοημοσύνη¹⁰³ που δύναται να αλλάξει το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, τους στρατιωτικούς συσχετισμούς, τους συσχετισμούς ισχύος και τις διεθνείς σχέσεις. Τα κράτη που θα ελέγξουν ταχύτερα και θα επικρατήσουν στις νέες τεχνολογίες θα αποκτήσουν γεωπολιτικό και γεωοικονομικό πλεονέκτημα.

Διαστημικός Ανταγωνισμός

Στον ανταγωνισμό των υπερδυνάμεων ΗΠΑ και Κίνας για την επικράτηση στο διάστημα, η διαστημική υπεροχή θεωρείται καθοριστική για την επικράτηση της μίας από τις δύο σε πλανητικό επίπεδο, διότι οι σύγχρονοι πόλεμοι έχουν εξελιχθεί σε πληροφοριακούς.

Η υπεροχή στο διάστημα¹⁰⁴ δύναται να εξισορροπήσει, να αναπληρώσει και να υπερβεί ακόμη το μειονέκτημα της υπολειπόμενης στρατιωτικά χώρας και να εξελιχθεί σε πλεονέκτημα που θα επιτρέψει σε περίπτωση αναμέτρησης, την επικράτηση της διαστημικά υπέρτερης χώρας στον πλανήτη.

¹⁰² ΛΙΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, *Κυβερνοχώρος και Παγκόσμια Τάξη*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2023, ISBN:978-960-02-3989-8, σελ. 171-175

¹⁰³ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, *PHΞH-O Πόλεμος της Τεχνητής Νοημοσύνης*, Νέα Έκδοση 2021, Εκδόσεις Λιβάνης, Αθήνα ISBN:978-960-14-3621-0, σελ.165-166

¹⁰⁴ Anthony Cordesman, «China Space Strategy and Developments», CSIS Center for Strategic International Studies, Published August 19, 2016, accessed 25-05-2023 22:06 local time <https://www.csis.org/analysis/china-space-strategy-and-developments>

Η Κίνα, ειδικότερα, έχει αυξήσει σημαντικά τις προσπάθειες και τις δυνατότητές της στο εξωτερικό διάστημα στη μεταψυχροπολεμική εποχή, για την εξυπηρέτηση τόσο οικονομικών όσο και γεωπολιτικών σκοπών.

Η Λευκή Βίβλος της Κίνας για την Άμυνα του 2015 αναφέρει το διάστημα ως «το επιβλητικό ύψος στον διεθνή στρατηγικό ανταγωνισμό» και η δέσμευσή της σε ενεργά προγράμματα υπογραμμίζει περαιτέρω αυτή τη στρατηγική ανάπτυξη.

Η Κίνα διαθέτει ήδη προηγμένες διαστημικές δυνατότητες C4ISR, έναν αυξανόμενο στόλο σύγχρονων οχημάτων εκτόξευσης, το πρόγραμμα δορυφορικής πλοήγησης BeiDou συγκρίσιμο με το GPS των ΗΠΑ, μια σειρά όπλων αντί-διαστημικής και ASAT Anti satellite Testing (κινητικής θανάτωσης, κατευθυνόμενης ενέργειας, ομοτροχιάς και κυβερνοχώρου), και ένα προηγμένο επανδρωμένο διαστημικό πρόγραμμα

Ενώ ο διαστημικός ανταγωνισμός εξακολουθεί να θεωρείται συχνά από την άποψη της πυρηνικής αποτροπής και της στρατηγικής σταθερότητας, οι διαστημικές ικανότητες έχουν αποκτήσει τόσο μεγάλη σημασία για τους σύγχρονους στρατούς, που ένα επιτυχημένο πρώτο χτύπημα στο διάστημα είναι πιθανό να ευνοήσει δυσανάλογα το ασθενέστερο μέρος, ιδιαίτερα αν γίνει χωρίς προειδοποίηση. Επιπλέον, ένα πρώτο χτύπημα θα μπορούσε να εμποδίσει σοβαρά την ικανότητα του επιτιθέμενου μέρους να αντιδράσει σε οποιαδήποτε μορφή ασύμμετρης, συμβατικής ή πυρηνικής επίθεσης.

Η πλειοψηφία της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ ενέκρινε ψήφισμα για την παύση των ASAT αντί δορυφορικών δοκιμών¹⁰⁵, με στόχο την ασφάλεια στο διάστημα και την ανάσχεση του ανταγωνισμού των εξοπλισμών στο ανώτερο διάστημα. Η Κίνα όμως, μαζί με άλλες 8 χώρες, το καταψήφισε.

Ο Γράφων μπροστά στο ερώτημα εάν το BRI, έχει εκτός από οικονομική και πολιτική στόχευση και η Κίνα μέσω αυτού επιδιώκει την αμφισβήτηση, την αναθεώρηση της δυτικοκεντρικής φιλελεύθερης διεθνούς τάξης (ΦΔΤ) ή την οικοδόμησης μιας σινοκεντρικής διεθνούς τάξης, την ηγεμονία με την υποσκέλιση των ΗΠΑ, θεωρεί ότι η απάντηση δεν είναι εύκολη, όμως πιστεύει ότι ο ανταγωνισμός θα παραμείνει οικονομικός¹⁰⁶ και τεχνολογικός και δεν θα εξελιχθεί σε στρατιωτική αντιπαράθεση για διάφορους λόγους, που αναφέρονται στα συμπεράσματα της εργασίας.

¹⁰⁵ Jeff Foust, « United Nations General Assembly approves ASAT test ban resolution,» December 13, 2022, accessed 27-5-2023 15:48 local time
<https://spacenews.com/united-nations-general-assembly-approves-asat-test-ban-resolution/>

¹⁰⁶ HOLS LAG JONATHAN, Trapped Giant-Chinas Military Rise, The International Institute of Strategic Studies, Rutledge Editions, First Published November 2010, ISBN:978-0-415-66989-4, page.26-28 (διότι το παγκόσμιο διακύβευμα σήμερα και στο μέλλον θα είναι η διεκδίκηση από τα κράτη και η δίκαια κατανομή των συνεχώς μειούμενων περιορισμένων παγκόσμιων πόρων ,κυρίως από την Κίνα με τεράστιο πληθυσμό και ανάγκη πόρων)

Η Κίνα παρέχει εξοπλισμό παρακολούθησεων¹⁰⁷ για αστυνόμευση και εσωτερική ασφάλεια σε 80 χώρες, παρότι έχει μειώσει τις επενδύσεις της σε έργα υποδομής, τις αυξάνει στον ψηφιακό τομέα, έχει επιτύχει τη στήριξη των αναδυομένων αγορών, ώστε να δύναται να ορίζει αυτή τις προδιαγραφές και να παρέχει πρόσβαση στο Internet σε 2,9 δις. άτομα σε παγκόσμια κλίμακα.

Το κινεζικό δορυφορικό σύστημα Beidou έχει διεισδύσει σε 165 μητροπόλεις του κόσμου και πλεονεκτεί σε κάλυψη έναντι του αμερικανικού συστήματος GPS, η Huawei παρότι συρρικνώθηκε, λόγω των αντιδράσεων σε ΗΠΑ και Ευρώπη, επεκτάθηκε στην Αφρική, όπου κατασκεύασε το 70% των τηλεπικοινωνιακών δικτύων τέταρτης γενιάς.

Η επιτυχία της αποστολής στον Άρη έχει στρατηγικές επιπτώσεις¹⁰⁸ για τον Πρόεδρο Xi Jinping και το (ΚΚΚ). Το 2021 είναι η 100ή επέτειος του ΚΚΚ, που ιδρύθηκε το 1921.

Ο Xi σκοπεύει να χρησιμοποιήσει την επιτυχία της Κίνας στον Άρη για να προβάλλει την ανδρεία και την προσήλωση του κόμματος στην επιστήμη, ως κινητήρα ανάπτυξης, σταθερότητας και μελλοντικής καινοτομίας.

Η συμβολή της διαστημικής οικονομίας στην επίτευξη του στόχου του Xi του «σοσιαλιστικού εκσυγχρονισμού» έως το 2035 επισημαίνεται στον σχεδιασμό του ΚΚΚ. Η αποστολή στον Άρη αποτελεί κορυφαίο σημείο των στόχων του Xi για το 2025 «Made in China». Η αποστολή στον Άρη είναι το σημείο έναρξης και άλλων προγραμματισμένων πλανητικών αποστολών (Jupiter 2028, Venus 2030). Το 2021 η Κίνα επιχείρησε να εισέλθει στην τροχιά του πλανήτη Άρη με την αποστολή του Tianwen 1 εγχείρημα που τελικά επέτυχε¹⁰⁹.

¹⁰⁷ ΣΠΙΑΘΗ Ρουμπίνα, «Γεμάτος Εμπόδια ο Νέος Δρόμος του Μεταξιού-η Μάχη των Ψηφιακών Υποδομών», Οικονομική Καθημερινή-Έντυπη έκδοση, Κυριακή 01-10-2023

¹⁰⁸ By Namrata Goswami , «What's Ahead for China's Space Program in 2021?-From a Mars mission to the beginnings of a new space station, this year will be full of milestones for China», Diplomat, January 22, 2021, accessed 16-05-2023 time 01:23
[What's Ahead for China's Space Program in 2021? – The Diplomat](#)

¹⁰⁹ «Η Κίνα προσεδάφισε «με την πρώτη» ρομπότ στον Άρη», Εφημερίδα το ΒΗΜΑ, δημοσίευση 15-06-2021,(τ.π) 03-10-2023 10:35 τοπική ώρα
<https://www.tovima.gr/2021/05/15/science/i-kina-prosedafise-me-tin-proti-rompot-ston-ari/>

Παράρτημα ΣΤ «Αποτίμηση της πρώτης δεκαετίας της πρωτοβουλίας BRI»

Τα έτη 2021,2022 η Κίνα, για να αυξήσει την επιρροή της μέσω του BRI, παρουσίασε τρεις νέες διπλωματικές πρωτοβουλίες¹¹⁰ βασισμένες στις κινεζική οπτική και στις κινεζικές αξίες. Οι πρωτοβουλίες απηχούν τις απόψεις της κινεζικής ηγεσίας για την ασφάλεια, την κυβερνοασφάλεια (GDSI), την ανάπτυξη (GDI) και αποσκοπούν στην απόκτηση επιρροής στον παγκόσμιο Νότο, προβάλλοντας το αφήγημα της Κίνας για τις ΗΠΑ, ως μίας παρακμάζουσας δύναμης και προωθώντας την κινεζική άποψη για μια νέα παγκόσμια τάξη βασισμένη σε κανόνες. Οι προσπάθειες των ΗΠΑ και των συμμάχων τους, μέσω του Push Back, να προσφέρουν εναλλακτικές λύσεις στην κινεζική πρωτοβουλία στις υποδομές και στη συνδεσιμότητα, δεν υπήρξαν τόσο επιτυχημένες, διότι οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοι τους αδυνατούν έως σήμερα να προσφέρουν επενδύσεις στις υποδομές στην απαιτούμενη κλίμακα, όπως αντίθετα δύναται να προσφέρει η αντίπαλη πρωτοβουλία BRI.

Οι νέες πρωτοβουλίες βασίζονται στις προηγούμενες κινεζικές επενδύσεις του BRI στις υποδομές και στη συνδεσιμότητα για την προώθηση του κινεζικού αφηγήματος και των κανόνων που εκφράζουν την κινεζική αντίληψη για την παγκόσμια τάξη και το εθνικό συμφέρον της Κίνας. Το GDI εγκαινιάστηκε από τον XI Jinping το 2021 στο λόγο του στη ΓΣ του ΟΗΕ και παρουσιάζει την Κίνα ως ηγέτη στον παγκόσμιο Νότο και ως εναλλακτική λύση στην δυτική ΦΔΤ. Οι προτεραιότητες του GDI είναι η ανακούφιση της φτώχειας, η επισιτιστική ασφάλεια, η απόκριση στην πανδημία COVID 19 με εμβόλια, η χρηματοδότηση της ανάπτυξης, η κλιματική αλλαγή και η πράσινη ανάπτυξη, η εκβιομηχάνιση, η ψηφιακή οικονομία και η συνδεσιμότητα.

Η Κίνα απέκομισε μεγάλο οικονομικό όφελος¹¹¹ στο εμπόριο, δεδομένου ότι αγαθά αξίας 19,1 τρισεκατομμυρίων δολαρίων διακινήθηκαν μεταξύ της Κίνας και των χωρών του BRI, μέσω των συμφωνιών που συνήψε η Κίνα και της παρείχαν πρόσβαση σε περισσότερους πόρους, όπως πετρέλαιο, ορυκτά, αέριο, ιδιαίτερα επειδή το BRI επεκτάθηκε στην Νότια Αμερική, την Αφρική, την Μέση Ανατολή. Ενώ η Κίνα εξαρτάτο, για την προμήθεια σπόρων σόγιας, από τις ΗΠΑ, λόγω του ξεσπάσματος του εμπορικού πολέμου με αυτές, διαφοροποίησε τις πηγές των πόρων της, στράφηκε στην Νότια Αμερική, ιδιαίτερα στη Βραζιλία, η οποία έτσι κατέστη ο μεγαλύτερος αποδέκτης της χρηματοδότησης του BRI στην περιοχή. Οι αγωγοί αερίου από τη Ρωσία και την Κεντρική Ασία και οι εισαγωγές πετρελαίου από το Ιράκ, τη Βραζιλία, τη Ρωσία, το Ομάν, μείωσαν την εξάρτηση της Κίνας από τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, την Νότια Κορέα, σύμφωνα με μελέτη του Διεθνούς Ινστιτούτου Στρατηγικών Σπουδών (IISS).

¹¹⁰ Meia Nouwens, «China's Belt and Road Initiative a Decade On-Chapter 4», The International Institute on Strategic Studies, Asia-Pacific Regional Security Assessment 2023, accessed 16-10-2023 11:19 local time, page.93,94.102,103
<https://www.iiss.org/publications/strategic-dossiers/asia-pacific-regional-security-assessment-2023/aprasa-chapter-4/>

¹¹¹ Tessa Wong Asia Digital Reporter, BBC News, «Belt and Road Initiative: Is China's trillion-dollar gamble worth it?», BBC, published 17-10-2023, accessed 17-10-2023 12:45 local time
<https://www.bbc.com/news/world-asia-china-67120726>

Η Κίνα, επειδή, μέσω του BRI, δανείζει τις μεσαίου εισοδήματος χώρες, έχει καταστεί ο μεγαλύτερος διεθνής πιστωτής και έχει επιτύχει αυτές οι χώρες, όπως η Αργεντινή, το Μεξικό, η Νότια Αφρική, η Νιγηρία, η Κένυα, να επιδεικνύουν ευνοϊκή στάση προς την Κίνα. Η Κίνα προβάλλει «ήπια ισχύ» και αποκτά το ρόλο του ηγέτη στο «Παγκόσμιο Νότο», με τη χρηματοδότηση υποτροφιών σε Πανεπιστήμια, προγραμμάτων πολιτιστικών ανταλλαγών, Κομφουκιανών Ινστιτούτων. Η επέκταση της εμπορικής ομάδας των BRICS οφείλεται στην Κίνα. Σύμφωνα με έρευνα του 2021 για το μέλλον του BRI¹¹² (αναφέρεται στο βιβλίο του Καθηγητή Τσιμόνη και του Igor Rogelia, (σελ 144-145) δύο παράγοντες θα καθορίσουν το μέλλον του BRI: α) η παγκοσμιοποίηση σε ένα κόσμο αυξανόμενης διεθνούς πόλωσης, β) η πολυμέρεια και η εξέλιξή τους. Και οι δύο παράγοντες επηρεάζονται αρνητικά από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και από την πανδημία του Covid 19, το εμπόριο, οι οικονομικές ροές, η αύξηση της συνδεσιμότητας εξαρτώνται από την πρόοδο της παγκοσμιοποίησης και θίγονται από την πανδημία Covid 19.

Η μεταβλητότητα του BRI και η εξάρτηση του από τις παγκόσμιες γεωπολιτικές εξελίξεις, αναδεικνύεται στον πόλεμο στην Ουκρανία, όπως η πρόοδος του BRI θα επηρεάσει την πρόοδο της παγκοσμιοποίησης, διότι η μη αποστασιοποίηση της Κίνας από τη Ρωσία, στην Ουκρανία, θα ζημιώσει την Κίνα, απομακρύνοντας τους δυνητικούς εταίρους της Κίνας που δεν θέλουν πλέον σχέση μαζί της, λόγω εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία. Η πολυμέρεια η πολιτική όψη της παγκοσμιοποίησης, δείχνει την κατεύθυνση στην παγκόσμια διακυβέρνηση και στη παγκόσμια συνεργασία. Τα αμοιβαίως ωφέλιμα, μετρήσιμα επιδιωκόμενα υλικά κέρδη που το BRI θα αποφέρει στους εταίρους, αλλά και τα μη υλικής φύσης «ιδεατικά» κέρδη, ιδίως αυτά που επιδιώκει το ΚΚΚ, όπως τα κέρδη στον πολιτισμό, στην εκπαίδευση, στη συνεργασία, στη διπλωματία, θα αποδείξουν την επιτυχία του BRI. Όπως απέδειξε ο χειρισμός της πανδημίας Covid 19 από την Κίνα, παρά την οικονομική ζημία που προκάλεσε, η πανδημία υπήρξε ευκαιρία για διπλωματικά κέρδη της Κίνας στο BRI και ανέδειξε την ανθεκτικότητα του ως ενισχυτή της συνδεσιμότητας. Το πρόγραμμα της Κίνας για την Υγεία, από το 2015, αποτελεί την έδρα για τη στενότερη συνεργασία σε ένα νέο τομέα, αποφέρει διπλωματικά κέρδη και αμβλύνει τις αρνητικές εντυπώσεις για την Κίνα.

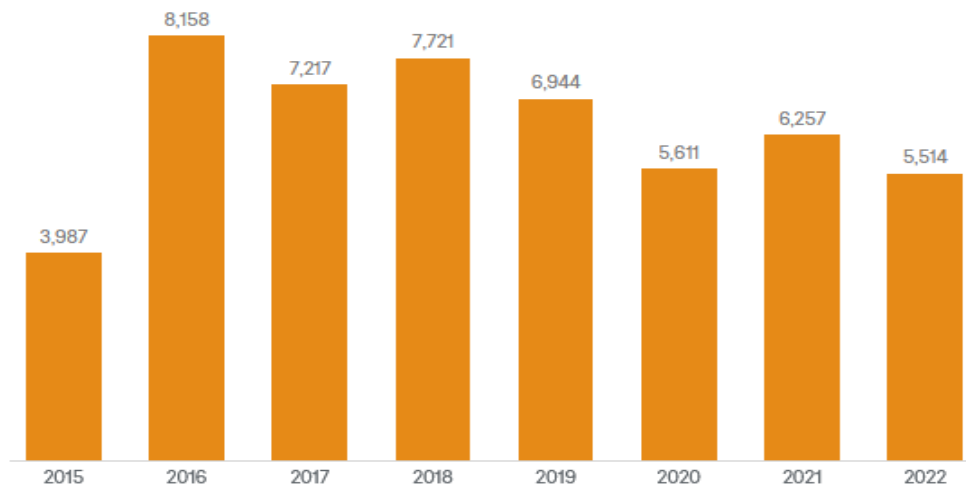
Σύμφωνα με έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας¹¹³, το BRI συνετέλεσε στην αύξηση του εμπορίου των μετεχόντων κρατών κατά 4,1%, στην προσέλκυση κατά 5% περισσότερων ξένων επενδύσεων και στην αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,4% στις χώρες χαμηλού εισοδήματος. Η Τράπεζα εκτιμά ότι έως το 2030 το BRI θα δημιουργεί ετησίως 1,6 τρις. δολάρια παγκόσμια έσοδα και στο διάστημα 2015-2030 θα συνεισφέρει στην έξοδο από τη φτώχεια πληθυσμού 40 εκατομμυρίων.

¹¹² ROJELJA IGOR and TSIMONIS KONSTANTINOS *Belt and Road-The First Decade*, First Edition, Agenda Publishing Editions, 2023, ISBN: 978-1-78821-254-0, page.144-145

¹¹³ Καρπαθιωτάκη Πελαγία, «2013-2023: Δέκα χρόνια Belt and Road Initiative», Εφημερίδα ΕΣΤΙΑ της Κυριακής-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, δημοσίευση 14-01-2024

New BRI Projects Are Declining

Number of new foreign contracted projects signed in BRI countries

Note: April 2015 was the first month that MOFCOM began reporting "Serving the 'Belt and Road' Statistics."

Chart: Nadia Clark • Source: Ministry of Commerce, People's Republic of China.

COUNCIL INC.
FOREIGN
RELATIONS

Value of New BRI Projects Has Stagnated

Value of new foreign contracted projects signed in BRI countries

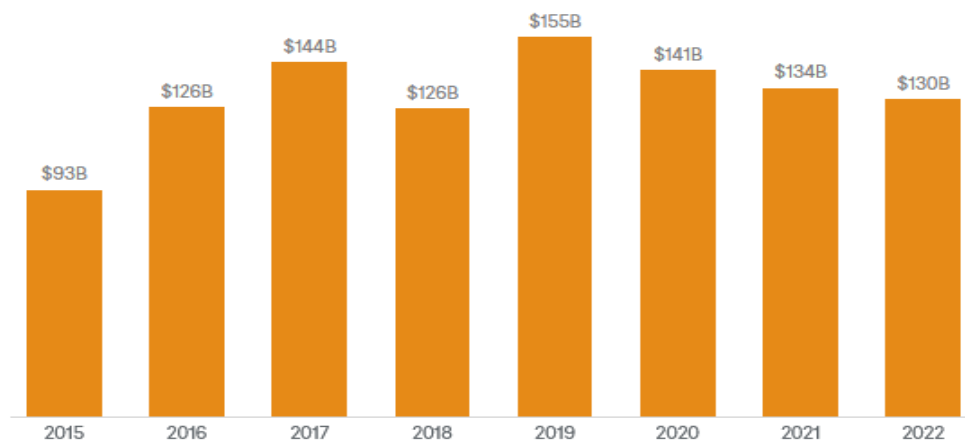

Chart: Nadia Clark • Source: Ministry of Commerce, People's Republic of China.

COUNCIL INC.
FOREIGN
RELATIONS

Περισσότερες πληροφορίες για την πρόοδο και το μέλλον της πρωτοβουλίας BRI στους κάτωθι συνδέσμους:

Nadia Clark, «The Rise and Fall of BRI, Council on Foreign Relations», published 6 April 2023, accessed 03-10-2023 09:40 local time <https://www.cfr.org/blog/rise-and-fall-bri>

Pippa Ebel, «China's Belt and Road Initiative: Ten years on», Council on Geostrategy, published 11 May 2023, accessed 03-10-2023 09:11 local time <https://www.geostrategy.org.uk/research/chinas-belt-and-road-initiative-ten-years-on/>

Σύμφωνα με το ΚΚΚ, το BRI αναμένεται να «ολοκληρωθεί» το 2050. Για αυτό το λόγο, η επιτυχία και ο αντίκτυπος των έργων BRI θα πρέπει να θεωρηθούν υπό το πρίσμα της μακροπρόθεσμης ανάπτυξής τους.

Ο τρόπος με τον οποίο αλλάζουν οι τοπικές οικονομικές και πολιτικές συνθήκες, τις προσεχείς δεκαετίες, θα παίξει καθοριστικό ρόλο στην επιτυχία αυτής της παγκόσμιας πρωτοβουλίας.